

Seksuelle overgrep mot barn i Norge: Hvilke faktorer henger sammen med hemmelighold?

Janne Tobiassen Kolstad og Christian Nitschke Smith

Hovedoppgave ved Psykologisk Institutt

UNIVERSITETET I OSLO

21.04.2015

Seksuelle overgrep mot barn i Norge:
Hvilke faktorer henger sammen med hemmelighold?

*For det som tar forstanden fra en voksen mann
Er ikke storm, men stille vann*

*Så ta dine historier og fortell dem til en
Som tror det du sier*

Fra "Stille vann", Siri Nilsen

© Janne Tobiassen Kolstad og Christian Nitschke Smith

2015

Seksuelle overgrep mot barn i Norge:
Hvilke faktorer henger sammen med hemmelighold?

Janne Tobiassen Kolstad og Christian Nitschke Smith

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Forfattere: Janne Tobiassen Kolstad og Christian Nitschke Smith

Tittel: Seksuelle overgrep mot barn i Norge: Hvilke faktorer henger sammen med hemmelighold?

Ekstern veileder: Siri Thoresen. Intern veileder: Tine K. Jensen.

Bakgrunn: Selv om mange av dem som har vært utsatt for seksuelle overgrep i barndommen forteller det til noen, går en betydelig andel mennesker gjennom livet uten å dele sine opplevelser med andre. Flere faktorer har blitt satt i sammenheng med hemmelighold og åpenhet om overgrep, men forskningen på feltet er til dels mangelfull og for enkeltfaktorer viser studier ofte sprikende resultater. Hovedmålet med denne oppgaven var å undersøke hvorvidt kjønn, gjentatte overgrep, fysisk skade, relasjon til overgriper, annen vold og omsorgssvikt, sosial støtte, skyld og skam var assosiert med hemmelighold av seksuelle overgrep opplevd i barndommen.

Metode: Denne studien inngikk i et prosjekt gjennomført av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) og hadde et representativt utvalg av nordmenn (etnisk norske) bestående av 2437 kvinner og 2091 menn i alderen 18-74 år. Av det totale utvalget ble det gjort statistiske analyser av dem som svarte at de hadde opplevd et eller flere seksuelle overgrep før fylte 18 år, fordelt på tre kategorier (seksuelt overgrep før 13 år, voldtekt før 18 år og andre seksuelle overgrep før 18 år).

Resultater: Det var signifikant sammenheng mellom hemmelighold og opplevd sosial støtte for alle de tre kategoriene av seksuelle overgrep, både separat og da gruppene ble slått sammen. Resultatet indikerte at en økt opplevelse av sosial støtte var positivt assosiert med åpenhet. Videre fant vi kjønnsforskjeller blant dem som hadde opplevd seksuelt overgrep før fylte 13 år og i den sammenslåtte gruppen. Resultatet peker i retning av at menn i større grad enn kvinner holdt overgrep hemmelig. Det ble også funnet signifikant sammenheng mellom hemmelighold og annen vold og omsorgssvikt da de tre kategoriene av seksuelle overgrep ble slått sammen. Resultatet tydet på at flere opplevelser av annen vold og omsorgssvikt hadde en positiv sammenheng med åpenhet.

Konklusjon: Hemmelighold om seksuelle overgrep virker å ha en sammenheng med opplevd sosial støtte, kjønn og annen vold og omsorgssvikt. For sosial støtte så det ut til at sammenhengen var både gjennomgående og robust, og resultatet tyder på at opplevd sosial støtte er særlig viktig for å forstå forholdet mellom seksuelle overgrep og hemmelighold.

Forord

Det er med stor glede vi leverer fra oss denne oppgaven. Prosessen fra den spede start til det produktet vi leverer fra oss har vært svært nyttig og lærerik. Vi har lært mye om det å drive med forskning, både de store gledene over å forme et produkt og de mange utfordringene som ligger i det å arbeide med teoribasert kvantitativ forskning.

Vi ønsker å takke våre dyktige veiledere, Siri Thoresen og Tine K. Jensen. Dere har lært oss utrolig mye. En særlig takk til deg, Siri, for din kunnskap, ditt løsningsorienterte pågangsmot, og at du har lært oss å være etisk bevisste i forskningsprosessen. Vi vil takke deg, Tine, for dine konkrete og konstruktive tilbakemeldinger, din kreativitet og ditt engasjement. Vi setter svært stor pris på alt dere har bidratt med. Dere skal ha takk for at produktet er det som det er i dag.

En annen som fortjener en stor takk er Anne-Marie Hallberg. Ditt milde, positive vesen og din kunnskap har vært uvurderlig for oss. Takk for all tiden du har gitt oss, og for at vi alltid har gått mer oppløftet ut av ditt kontor enn da vi kom inn.

Til slutt vil vi rette en stor takk til NKVTS som har gitt oss muligheten til å bruke datamaterialet de har samlet inn. Lave svarprosenter er en stor utfordring i studier som denne, og vi vil derfor også berømme menneskene som har deltatt i prosjektet. Mange har delt svært personlige opplevelser. Det har vi stor respekt for, og vår takk rettes også til dere som har gjort det mulig å studere et viktig tema.

Oslo, april 2015

Janne Tobiassen Kolstad og Christian Nitschke Smith

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Seksuelle overgrep	2
1.1.1	Begrepsavklaring	2
1.1.2	Prevalens	3
1.2	Åpenhet	4
1.2.1	Begrepsavklaring	4
1.2.2	Hemmelighold og forsinkelse	5
1.3	Teori og empiri	7
1.3.1	Teoretiske modeller	7
1.3.2	Betydningen av å fortelle	9
1.3.3	Faktorer assosiert med hemmelighold	11
1.3.4	Problemstilling og forskningsspørsmål/hypoteser	15
2	Metode	16
2.1	Prosedyre	16
2.1.1	Formål og kontekst	16
2.1.2	Intervju og administrering	16
2.1.3	Etiske betraktninger	16
2.2	Utvalg	17
2.3	Mål	17
2.3.1	Seksuelle overgrep	19
2.3.2	Åpenhet om opplevde overgrep	20
2.3.3	Karakteristikk ved overgrep	20
2.3.4	Relasjon til overgriper	20
2.3.5	Annen vold og omsorgssvikt	21
2.3.6	Sosial støtte	22
2.3.7	Skyld og skam	22
2.3.8	Sammenslått variabel	22
2.4	Statistiske analyser	23
3	Resultater	24
3.1	Karakteristika ved overgrep i barndommen	24
3.1.1	Seksuelle overgrep før fylte 18 år	24
3.1.2	Hemmelighold om overgrep	26
3.2	Faktorer assosiert med hemmelighold om overgrep	27
3.2.1	Ujusterte sammenhenger	27
3.2.2	Justerte sammenhenger	31
3.2.3	Ujusterte og justerte analyser av sammenslått gruppe	32
4	Diskusjon	34
4.1	Forekomst av seksuelle overgrep og åpenhet om dem	34
4.2	Sammenhengen mellom hemmelighold og sosial støtte	36
4.3	Sammenhengen mellom hemmelighold og kjønn	39
4.4	Sammenhengen mellom hemmelighold og annen vold og omsorgssvikt	40
4.5	Faktorer som ikke ble assosiert med hemmelighold	42
4.6	Metodiske styrker og begrensninger	43
4.6.1	Retrospektiv selvrappport og telefonintervju som metode	44
4.6.2	Studiens operasjonaliseringer	45

4.6.3 Generaliserbarhet.....	47
4.7 Implikasjoner	48
5 Konklusjon	51
Litteraturliste.....	53
Vedlegg	67

Vedlegg 1: NKVTS – Vold i nære relasjoner (intervjuguiden)

1 Innledning

I et liv kan vonde opplevelser sette seg fast, og true med aldri å slippe taket. Å bli utsatt for seksuelle overgrep som barn kan bli den hemmeligheten man ikke snakker om (Hoefnagels & Mudde, 2000). Det kan være mange årsaker til at mennesker ikke forteller om seksuelle overgrep de har vært utsatt for i barndommen. Av og til avdekkes overgrep selv om offeret ikke forteller på egenhånd, men i mange tilfeller må den utsatte selv velge å fortelle om det for at overgrepet skal bli oppdaget. Det er et uoverstigelig hinder for mange. For å kunne hjelpe flere, både de som utsettes for pågående overgrep og de som har blitt misbrukt tidligere i livet, er det viktig å forstå hva det er som gjør at noen mennesker ikke snakker om sine erfaringer (Bussey & Grimbeek, 2006; Hershkowitz, Horowitz, & Lamb, 2005; Lev-Wiesel, Gottfried, Eisikovits, & First, 2014).

Det er forsket lite på hva som gjør at enkelte tier om de overgrepene de har vært utsatt for (Bottoms, Rudnicki, & Epstein, 2007), og i denne oppgaven håper vi derfor å bidra til å fylle noen av dagens kunnskapshull. Når personer ikke forteller om overgrep blir det vanskeligere å gi den riktige helsehjelpen når det er behov for det, straffe gjerningsmennene eller, ved pågående overgrep, å beskytte barn og andre fra videre misbruk (Hershkowitz et al., 2005). Studier tyder også på at det er direkte helsefordeler knyttet til det å være åpen (Giorgio, 2009; Mossige, 2007; Mullet, Akerson, & Turman, 2013; Pennebaker, 1990), og det vil derfor være nyttig å finne ut mer om hva som kjennetegner mennesker som holder overgrep skjult; hvor mange de er, hvordan de kan bli gjenkjent, og hvorfor de ikke avslører misbruket. Ved å få svar på spørsmål som dette, kan det forhåpentligvis bidra til at flere mennesker som har vært utsatt for seksuelle overgrep slipper å måtte streve med opplevelsene og dilemmaene helt alene.

Etter det vi vet er denne studien den første i sitt slag i Norge der en ser på hvilke faktorer som kjennetegner den gruppen av ofre som ikke forteller om seksuelle overgrep opplevd i barndommen. Data hentes fra en stor retrospektiv tverrsnittstudie som Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) nylig har gjennomført av menn og kvinner i Norge. Den bekrefter at en stor andel tier om det de har opplevd (Thoresen & Hjemdal, 2014), og gir en unik mulighet til å studere hva som kjennetegner denne gruppen. Her vil vi se på grupper av mennesker som har opplevd seksuelt overgrep før 13 år, voldtekt før 18 år og andre seksuelle overgrep før 18 år.

1.1 Seksuelle overgrep

1.1.1 Begrepsavklaring

Definisjonen av hva et seksuelt overgrep er, varierer mellom ulike studier. Noen opererer med subjektive kriterier der man tar utgangspunkt i den enkeltes opplevelse av å føle seg som et offer. Andre argumenterer for bruken av spørsmål som atferdskategorier der respondentene oppgir hvilke handlinger de har vært utsatt for (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007). I denne oppgaven bruker vi sistnevnte ettersom det gir et godt utgangspunkt for å beskrive og sammenligne grupper i en befolkning.

Betegnelsen "*seksuelle overgrep*" vil her bli brukt som et overordnet begrep som dekker alle former for seksuelle krenkelser. Respondentene er spurt om de har opplevd voldtekt, seksuell kontakt før fylte 13 år og andre seksuelle krenkelser. Voldtekt avgrenses til å gjelde kun de tilfellene der det har blitt benyttet fysisk makt eller trusler om å skade for å skaffe seg seksuell omgang. Dette er en strengere definisjon enn det Straffeloven (1902) beskriver som voldtekt, og kan heller betegnes som det Kilpatrick, Edmunds og Seymour (1992) kaller "forcible rape." Definisjonen av *seksuell omgang* hentes fra det regjeringsoppnevnte Voldtektsutvalgets utredning og inkluderer vaginalt og analt samleie, innføring av penis i munn, og innføring av gjenstander i skjede eller endetarmsåpning (Justis- og politidepartementet, 2008).

For å falle innunder kategorien *seksuelt overgrep før 13 år* er det ikke et krav i denne studien om at den seksuelle aktiviteten skal være et resultat av tvang, makt eller åpne eller skjulte trusler som i enkelte definisjoner av seksuelle overgrep mot barn (Krug, Mercy, Dahlberg, & Zwi, 2002). Kategorien omfatter imidlertid seksuell kontakt der det er snakk om forsøkt eller gjennomført inntrengning i skjeden, oralsex eller analsex, og/eller beføling av egne eller andres kjønnsorganer. Videre må overgriper være minst fem år eldre enn offeret. Tanken er å ekskludere seksuell lek mellom barn og frivillige seksuelle handlinger mellom ungdom.

Når det gjelder *andre seksuelle overgrep* vil det forstås som uønsket seksuell kontakt mens personen var så beruset at han/hun ikke kunne samtykke eller stoppe det som skjedde, berøring eller beføling av kjønnsorganer, å bli presset til seksuelle handlinger, og andre former for seksuelle krenkelser (Thoresen & Hjemdal, 2014).

Vi vil her bruke termene slik de er forstått over. Vi avgrenser alderen oppad til 18 år ettersom 18 år er myndighetsalderen i Norge. Videre vil betegnelse "seksuelle overgrep" og "seksuelt misbruk" referere til det samme.

1.1.2 Prevalens

Antall barn som utsettes for seksuelle overgrep verden over er urovekkende høyt. Studier og review-artikler viser riktignok varierende tall på hvor mange som totalt sett har opplevd å bli misbrukt (Lalor & McElvaney, 2010). Det er utfordrende for forskningsfeltet at seksuelle overgrep ikke gir et klart symptom-bilde (Many, Stepka, Celano, Petersen-Coleman, & Pate, 2014), samt at ulike studier bruker ulike definisjoner slik at tallene blir vanskelige å sammenligne. Ifølge FNs barnefond (UNICEF) (2012) har imidlertid nesten 1 av 5 kvinner og 1 av 11 menn blitt seksuelt misbrukt i barndommen. Andre undersøkelser indikerer at tallene kan være høyere, særlig for kvinner (Bradley & Wood, 1996; van Roode, Dickson, Herbison, & Paul, 2009).

Når det gjelder Norge viser en undersøkelse fra 2007 av 18-19-åringer i 3.klasse på videregående skole at 22 % av jentene og 8 % av guttene hadde blitt utsatt for en mild seksuell krenkelse (uønsket beføling og/eller onanering). Grove seksuelle krenkelser inkluderte alle andre former for uønsket sex, inkludert voldtekt og voldtektsforsøk, og 15 % av jentene og 7 % av guttene oppga at de hadde opplevd dette. Tallene for kun voldtekt eller voldtektsforsøk var 9 % for jenter og under én prosent for gutter (Mossige & Stefansen, 2007). I en forekomststudie fra 2012 av 706 personer i alderen 18-88 år rapporterte 24,3 % av kvinnene og 12,0 % av mennene å ha opplevd seksuelt krenkende atferd (for eksempel blottning og kikking) før fylte 16 år. Tallene for seksuelt krenkende handlinger (for eksempel beføling av bryster eller kjønnsorganer) var noe lavere (18,3 % for kvinner og 3,2 % for menn), mens 11,4 % av kvinnene og 0,9 % av mennene rapporterte at de hadde opplevd uønsket seksuell omgang (for eksempel samleie eller samleielignende handlinger) før fylte 16 år (Steine et al., 2012). Det er særlig verdt å merke seg den høye forekomsten blant unge jenter.

Alvoret i disse tallene understrekes av hvilke konsekvenser som kan følge av å ha blitt utsatt for seksuelle overgrep i barndommen. På lang og kort sikt kan slike overgrep gi psykologiske og sosiale vansker, inkludert post-traumatisk stressyndrom (PTSD), seksuelle problemer, depresjon, selvbekreidelse, angst, lav selvfølelse og selvtillit, alkohol- og narkotikaproblemer, selvmordsrisiko, isolasjon, selvdestruktiv og internaliserende atferd, vansker i mellommenneskelige relasjoner og lavere sosioøkonomisk status (Browne & Finkelhor, 1986; Dube et al., 2005; Feehan, Nada-Raja, Martin, & Langley, 2001; Quas, Goodman, & Jones, 2003; Resick, 1993; Ullman, 2003; van Roode et al., 2009). Mange overgrepsutsatte risikerer å bære med seg mye vondt og mange vansker videre i livet. Med så

mange utsatte på verdensbasis med en forhøyet risiko for psykiske symptomer, er det liten tvil om at dette er et utbredt folkehelseproblem.

1.2 Åpenhet

1.2.1 Begrepsavklaring

Mange barn blir utsatt for seksuelle overgrep, og det er denne virkeligheten de tvinges til å begripe, håndtere, og finne en slags mening i. Der og da utsettes man for et overgrep man kanskje knapt forstår, for så ofte å oppleve at en blir sittende alene med mange nye tanker og spørsmål. For barn og voksne løfter litteraturen frem dilemmaer som hvem man skal prate med, hvor mye man skal si, når man skal si det, og hvorvidt andre vil tro på en (Jensen, 2005; Ungar, Tutty, McConnell, Barter, & Fairholm, 2009). Det kan ikke være enkelt å vite hva man skal gjøre når en vet at dersom man åpner opp og begynner å snakke, vil livet antagelig aldri mer bli det samme.

Studier om åpenhet må også operere i denne kompliserte virkeligheten. Hvilke ord en bruker for å beskrive både overgrepene og det å fortelle om dem legger føringer for hvilket innhold de får. På engelsk er betegnelsen ”*disclosure*” godt innarbeidet på fagfeltet som et uttrykk for det å fortelle om noe en har gått gjennom, mens det på norsk mangler et tilsvarende begrep. Raaheim og Raaheim (2004) anbefaler å bruke ordet ”*åpenhet*,” og i denne oppgaven vil derfor det å være åpen være synonymt med det å fortelle om hendelser en har opplevd. For det engelske antonymet ”*nondisclosure*” vil vi bruke ordet ”*hemmelighold*” som den norske motsetningen. Når det er sagt løser ikke dette utfordringer knyttet til begrepets innhold. Man kan være åpen om alt, dele noe eller holde helt tett. Dersom en har blitt utsatt for flere overgrep, kan man fortelle om én hendelse, deler av den eller flere av hendelsene. Halvparten av dem som har vært utsatt for en voldtekt i Norge har opplevd det mer enn én gang (Thoresen & Hjemdal, 2014). I en slik virkelighet oppstår utfordringer med begrepet; det er mange måter man kan forstå åpenhet og hemmelighold på.

I denne kompleksiteten av hva åpenhet er, har begrepet fått forskjellig innhold i ulike studier. Mason og Kennedy (2014) lager et skille mellom målbevisst og utilsiktet åpenhet, ettersom man har sett at effekten på psykisk helse er forskjellig (Jonzon & Lindblad, 2004; Spaccarelli, 1994; Ullman, 2003). Ved målbevisst åpenhet har man en intensjon om å avsløre misbruket til en annen, mens det avsløres ved en tilfældighet, uten planlegging eller hensikt om å avsløre noe, ved utilsiktet åpenhet. Andre har argumentert for at heller ikke disse kategoriene dekker alle former for det å være åpen (Alaggia, 2004).

I forlengelsen av dette diskuterer Lindblad (2007) hvordan åpenhet kan få form av hint, og hvorvidt det å fortelle bør regnes som en engangshendelse eller en kontinuerlig prosess. Bussey og Grimbeek (2006) legger vekt på at åpenheten kan være verbal eller nonverbal, deskriptiv eller vurderende, og at den kan tjene ulike funksjoner som å uttrykke innestengte følelser, tydeliggjøre det for seg selv, få sosial aksept, bygge en relasjon eller utøve sosial kontroll. Spørsmålet i studier er sånn sett hvorvidt man skal differensiere mellom alle former for åpenhet, studere fenomenene hver for seg, og sette minstekrav for hva det vil si å ha snakket med noen.

Noen studier gjør et skille mellom det å fortelle om overgrep 1) til hvemsomhelst, 2) i formelle sammenhenger som i et avhør, eller 3) til en terapeut (Lev-Wiesel et al., 2014; Ullman, 2003), og enkelte har argumentert for å skille mellom uformelle og formelle kilder (Lindblad, 2007; Starzynski, Ullman, Townsend, Long, & Long, 2007). Det er langt mer vanlig at man forteller til uformelle kilder som venner, familie og partnere (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007; Ullman, 2003). I en studie av Starzynski et al. (2007) fortalte 97,6 % om overgrepet til uformelle kilder. Barn forteller som regel til sine foreldre (Lev-Wiesel et al., 2014; Malloy, Brubacher, & Lamb, 2013), mens eldre barn, ungdommer og voksne helst forteller til venner og jevnaldrende (Malloy et al., 2013; Schönbucher, Maier, Mohler-Kuo, Schnyder, & Landolt, 2012; Ullman, 2003). En mindre andel forteller først til profesjonelle (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007). Om offeret har fortalt før er også den mest signifikante prediktor for åpenhet i avhør, hos helsepersonell eller i terapi (London, Bruck, Ceci, & Shuman, 2007; Pipe, Lamb, Orbach, Stewart, et al., 2007).

I denne oppgaven opererer vi med den formen for åpenhet der respondenten selv avgjør hvorvidt hun eller han har fortalt om hendelsen (Thoresen & Hjemdal, 2014). Vi vil dermed forstå åpenhet som enhver initierte verbale form for åpenhet om seksuelle overgrep (Lev-Wiesel et al., 2014; Ullman, 2003). Det er respondenten selv som subjektivt bestemmer hvorvidt en har en opplevelse av å ha fortalt tidligere. Dette er en vanlig definisjon i litteraturen.

1.2.2 Hemmelighold og forsinkelse

Det kan være mange temaer som det kan være vanskelig å snakke om, og spørsmålet om man skal holde noe hemmelig gjelder ikke kun seksuelle overgrep (se for eksempel Madge et al., 2008). På mange områder vil det derfor være en utfordring å vite hvor mange som tier om sine opplevelser, men kanskje særlig gjelder det felt som er så tabubelagt. Selv når fysiske

bevis er tilgjengelig, vil mange, og særlig barn, benekte at de er seksuelt misbrukt (Malloy, Lyon, & Quas, 2007). Når noen ikke forteller, vet vi ikke om det er fordi de ikke har blitt misbrukt seksuelt eller om det er fordi de, bevisst eller ubevisst, mislykkes med eller ikke ønsker å si noe (Pipe, Lamb, Orbach, Stewart, et al., 2007).

Representative studier av voksne kvinner anslår imidlertid at mellom 20 og 30 % av kvinnene aldri forteller om sine erfaringer, mens de resterende to tredjedelene gjerne venter i årevis før de sier noe (Starzynski et al., 2007; Ullman, 2003). Det er generelt stor enighet på feltet om at noen barn, for begge kjønn, ikke er åpne selv når de blir spurt, og det er ikke uvanlig at mange utsetter det å fortelle til langt opp i voksen alder (London et al., 2007; Lyon, 2007). I en studie fra Israel av 26 325 barn mellom 3-14 år der overgripers tilståelser eller tilstedeværelsen av kjønnsykdommer indikerte at barna var utsatt for seksuelle overgrep, fortalte 71 % om overgrepet i det de ble intervjuet, og andelen som fortalte økte ettersom barna ble eldre (Hershkowitz et al., 2005). Tilstedeværelsen av bevis øker sannsynligheten for at flere er åpne (Schaeffer, Leventhal, & Asnes, 2011), men her tiet altså likevel rundt en tredjedel om overgrepet de skal ha opplevd.

Like fullt har flere studier vist at dersom ungdommer eller voksne faktisk blir spurt avslører en stor andel for første gang til en forsker i en studie at de har vært utsatt for seksuelle overgrep i barndommen. Hos McGee, Garavan, de Barra, Byrne og Conroy (2002) gjelder det 47 %. Andre studier med voksne respondenter har variert mellom 20-46 % (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007; McElvaney, Greene, & Hogan, 2012), og i Kogans (2004) studie av ungdommer gjaldt det 26 % av dem. En review-artikkel forteller imidlertid at tall for hemmelighold har variert mellom 4 og 75 %, men det påpekes at de ulike studiene har forskjeller i metode, definisjoner av overgrep og utvalgs karakteristikk (London et al., 2007; Pipe, Lamb, Orbach, & Cederborg, 2007b). En svensk retrospektiv studie viser at om lag 35-40 % av utsatte kvinner og kun 10-20 % av utsatte menn forteller om seksuelle overgrep opplevd i barndommen (NCK, 2014), mens andre som ikke skiller mellom kjønn opererer med estimer på 31-45 % (London, Bruck, Ceci, & Shuman, 2005; London, Bruck, Wright, & Ceci, 2008). I sum tyder disse tallene på at hemmelighold om seksuelle overgrep opplevd i barndommen er et vanlig fenomen. Mange bruker tid før de forteller (Goodman-Brown, Edelstein, Goodman, Jones, & Gordon, 2003; Malloy et al., 2013), og fenomenet forsinket åpenhet er også vel beskrevet i litteraturen. Forsinkelse eller utsettelse av åpenheten kan handle om alt fra dager til år, og kan forstås som når et offer ikke forteller om det hun eller han har opplevd med en gang etter hendelsen (London et al., 2007; Schaeffer et al., 2011). En stor andel forteller likevel når de blir spurt direkte.

1.3 Teori og empiri

1.3.1 Teoretiske modeller

Vi ser i denne oppgaven på åpenhet hos voksne respondenter, men et viktig utgangspunkt for hele feltet er Summits artikkel fra 1983 der han lanserer betegnelsen Child Sexual Abuse Accommodation Syndrome (CSAAS). Dette er et teoretisk forsøk på å forklare hvordan han trodde at barn responderte på pågående seksuelt misbruk. Summit (1983) mente at barn som misbrukes ofte holder det hemmelig fordi de er avhengig av overgriper. Han hadde som premiss at hemmelighold var adaptivt, at barn vegrer seg for å være åpne (London et al., 2007; McElvaney et al., 2012), og han lanserte fem stadier for å forklare hvordan åpenhet foregår. Stadiene var hemmelighold, hjelpeløshet, følelse av å være fanget/tilpasning, forsinket og lite overbevisende åpenhet og tilbaketrekking av beskyldninger (Summit, 1983; Ullman, 2003).

Senere trakk Summit selv tilbake at dette var som et syndrom å regne, men hans artikkel er likevel utgangspunktet for den såkalte "åpenhetskrigen" som er blitt et begrep på feltet. Mens debatten om hukommelse fra 1990-tallet handlet om hvorvidt det var sannsynlig eller i det hele tatt mulig å undertrykke minner og hente dem tilbake, handlet åpenhetsdiskusjonene om barns utviklingsnivå og motivasjon for å tie (Pipe, Lamb, et al., 2007b). Med sine funn ga Sorensen og Snow (1991) empirisk støtte til Summits teoretiske artikkel i den forstand at de mente barn gikk gjennom stadier, men de lanserte på sin side stegene benektelse, foreløpig og aktiv åpenhet, tilbaketrekking av beskyldninger og ny bekreftelse av misbruket (Ullman, 2003).

Utover 1990-tallet og frem til i dag har de fleste på feltet gått bort fra teorien om at åpenhet er et syndrom eller består av et sett av stadier. I London et al.s (2007) reviewartikkel av retrospektive studier etter 1990 konkluderer forfatterne med at det er lite bevis for at benektelser, tilbaketrekking eller nye bekreftelser av det man har fortalt er typiske mønstre for hvordan barn reagerer. Andre studier har også sett på det empiriske grunnlaget for modellen, og finner at man i beste fall sporadisk ser slike stadier hos barn (Bradley & Wood, 1996; Bussey & Grimbeek, 2006). Mens Summits modell altså lenge var dominerende, har man etter hvert gått bort fra at åpenhet foregår i faser etter faste mønstre.

Med tiden har andre teoretiske modeller forsøkt å forklare hvordan åpenhet om seksuelle overgrep arter seg. Spaccarelli (1994) baserer seg primært på studier av barn og unge, men inkluderer også retrospektive studier av voksne. Han introduserer en transaksjonsmodell for psykisk helse der de seksuelle overgrepene er en stressor som består

av overgrepshendelser, overgrepsrelaterte hendelser og hendelser knyttet til det å fortelle. Hver for seg hevder han at de kan øke risikoen for maladaptive utfall. I overgrepshendelser ligger det som er knyttet direkte til overgrepet som for eksempel varighet, hyppighet, alder på offer, trusler, vold, følelse av skam og skyld og relasjon til overgriper. I overgrepsrelaterte hendelser legger han elementer som økt familiekonflikt, offerets sosiale isolasjon, og mangel på støttende reaksjoner ved forsøk på å fortelle om erfaringene. I hendelser knyttet til det å fortelle tenker han på stresset det kan medføre dersom åpenheten blir offentlig i den forstand at offeret må i rettslige avhør eller i terapeutiske samtaler. Modellen predikerer at dersom det totale stressnivået fra disse tre kategoriene øker, vil risikoen for dårlig psykisk helse også øke. Faktorer opptrer i et samspill, og ifølge Spaccarelli må samspillet mellom faktorene trekkes inn for å forklare hvorfor mennesker reagerer forskjellig.

Det er noe av den samme kompleksiteten Collin-Vézina og kolleger (under utgivelse) er inne på når de, basert på arbeidet til Alaggia (2010), presenterer sin økologisk-systemiske modell. Forfatterne har utført en kvalitativ studie av voksne respondenter og presenterer et rammeverk for å forstå faktorene som påvirker åpenhet og hemmelighold av seksuelle overgrep opplevd i barndommen. De deler inn i tre hovedkategorier med underpunkter: indre barrierer (selvbebreidelser, mekanismer for å beskytte seg selv, umodenhet da overgrepet skjedde), barrierer i relasjon til andre (vold og dysfunksjon i familien, maktdynamikk, bekymring for konsekvenser, skjørt sosialt nettverk) og barrierer mot den sosiale verden (stigmatisering, seksuelle tabuer, mangel på informasjon, kultur- og tidsbarrierer). Samtidig er de opptatt av at kategoriene omslutter hverandre, og at alt er del av en helhet.

Som et alternativ til de tidlige teoriene fra Summit og Sorensen og Snow, lanserer Bussey og Grimbeek (2006), inspirert av Bandura, en modell hentet fra sosialkognitiv teori for å forklare hva som styrer åpenhet om seksuelle overgrep opplevd i barndommen. Her hevder forfatterne at når barn skal fortelle, bestemmes det av fire sosiokognitive elementer. De fire er *oppmerksomhet* – hvor oppmerksom man har vært på hendelsen – *hukommelse* – hvor mye en husker – *produksjon* – hvor godt man klarer å kommunisere/fortelle om det man har opplevd – og *motivasjon* – hvor villig en er til å fortelle om det. De hevder at motivasjonen styres av a) ekstern innflytelse (for eksempel frykt for straff, trusler, frykt for ikke å bli trodd), b) intern innflytelse (for eksempel flauhet, selvbebreidelser), og c) mestringstro (tro på egen evne til å fortelle). Hvorvidt man forteller avgjøres særlig av kognitiv kapasitet, sosiale erfaringer og vurderinger av seg selv og andre, samt den spesielle situasjonen hver enkelt befinner seg i (Bussey & Grimbeek, 2006; McElvaney et al., 2012; Ullman, 2003).

1.3.2 Betydningen av å fortelle

I forlengelsen av disse modellene, har teoretikere sett på hvorvidt det er bra eller dårlig for overgrepsutsattes helse å dele sine erfaringer. Selv om dette som sådan ikke blir behandlet i denne studien, bør man være tydelig på at det ligger premisser og antagelser i bunn som handler om følgene av å fortelle. På spørsmålet om åpenhet er terapeutisk for barn, svarer Gumpert (2007) at man må ta hensyn til hvor langt hver enkelt har kommet – både i den juridiske og i den terapeutiske prosessen. Når det gjelder barn, så finnes det for eksempel studier som viser økt nivå av emosjonelle og atferdsmessige vansker etter at de har fortalt om seksuelle overgrep begått av en person utenfor den nære familien (Ligezinska et al., 1996). I en annen studie angret imidlertid kun 1 av 82 barn på at de hadde fortalt om overgrepet, selv om perioden etterpå var vanskelig for mange av dem (Berliner & Conte, 1995; Gumpert, 2007).

En rekke forskere og teoretikere har likevel pekt på betydningen av *fortellingen* for å forstå hendelser som inntreffer i våre liv og på den måten gi dem mening. Bruner (1990) påpeker at vi tar i bruk fortellingsformen når vi står overfor noe som avviker fra det forventede. Seksuelle overgrep er gjerne tabu- og skambelagt, og er ofte knyttet til selvpålagt eller påtvunget hemmelighold. Man kan tenke seg at dette særlig gjelder seksuelle overgrep opplevd i barndommen dersom barnet, som Mossige (2007) påpeker, ikke får sjansen til å *samkonstruere* historien med en voksen. Videre har Pennebaker (1990) studert åpenhet om seksuelle overgrep og demonstrerer at det å vise følelser beskytter kroppen mot stress og ser ut til å ha langvarige helsefordeler. Inhibisjon av tanker og følelser kan påvirke hjertet, immunforsvaret og det vaskulære systemet, samt hjernen og nervesystemet. Det kan føre til høyere angst- og depresjonsnivå, søvnløshet og andre vansker. Pennebaker, Kiecolt-Glaser og Glaser (1988) finner at konfrontasjon av traumatiske erfaringer er fysisk lønnsomt. For barn kan det dermed se ut til at det å fortelle, forstå og føle er gunstig for fremtidig helse.

Også når det gjelder voksne har vi en rekke eksempler på at fortellingen kan gi helsefordeler. Undersøkelser der voksne har skrevet om sine traumatiske erfaringer viser at det hjalp mange med å hele seg selv ved å skape mening i historien, og gjøre den om til noe de kunne leve med og forstå (Giorgio, 2009; Ullman, Foyne, & Tang, 2010). Skrivning fører gjerne til at flere emosjoner vekkes, og flere referanser til selvet kommer fram (Pennebaker, 1991). Selv om fakta ikke endrer seg, kan tolkningen hjelpe frem eller hindre fremtidig vekst (Mullet et al., 2013). Dermed kan det tyde på at åpenhet i hvert fall på sikt både er fysisk og psykisk lønnsomt.

Her er det imidlertid behov for en viktig nyansering som handler om hvordan en blir møtt om man begynner å fortelle. Når Mossige (2007) snakker om samkonstruksjon av historier, handler det om at kommunikasjon er minst toveis, og at åpenhet, særlig fra barn, må møtes på en god måte for at fortellingen skal få mening og ikke bli stående som fragmenter i personens sinn. Denne formen for *sosial støtte* kan defineres som en form for verbal eller nonverbal interaksjon eller kommunikasjon mellom mennesker, og som skaper en følelse av velbehag hos et individ (Burleson, Albrecht, Goldsmith, & Sarason, 1994). Pennebaker (1990) poengterer også at det er en fordel om lytteren ikke fordømmer. Den psykologiske verdien av sosial støtte kan i tillegg se ut til å avhenge av hvem som gir den (Pilisuk & Parker, referert i Charuvastra & Cloitre, 2008), og om støtten er tilpasset det faktiske behovet (Kaniasty & Norris, 1992; Punamäki, Komproe, Quota, El-Masri, & de Jong, 2005). Ullman (2003) går gjennom litteraturen på feltet, og peker på at enkelte studier viser flere negative reaksjoner på åpenhet i barndommen sammenliknet med i voksen alder, og at de fleste som opplever overgrep må bli voksne før de forteller. Hun viser også til at foreldre gjennomgående reagerer mindre støttende enn venner og jevnaldrende. Uten dette samspillet svekkes muligheten for emosjonell avstand og mestring av hendelsene, og man husker dem heller ikke like godt (Bottoms, Quas, & Davis, 2007; Fischer, 1980; Vygotsky, 1978).

Det kan derfor virke logisk at de reaksjonene man møter vil kunne ha sammenheng med effekten av åpenhet på fremtidig helse. Det er antatt at det å være åpen senker risikoen for langvarige negative konsekvenser for utsattes mentale helse (Arata, 1998; Fontes, 1993) og reduserer sannsynligheten for å bli utsatt for flere overgrep (Kogan, 2005), selv om det her er varierte funn (Jonzon & Lindblad, 2004). Litteraturen kan imidlertid tyde på at vi kan snakke om en tredeling der de som forteller og møtes på en støttende og empatisk måte kommer best ut (Jonzon & Lindblad, 2005), mens forekomsten av psykiske symptomer som depresjon, angst, dissosiasjon og søvnvansker er høyere dersom man ikke forteller eller dersom man forteller, men møtes med avvisning, straff, sinne eller likegyldighet (Bottoms, Quas, et al., 2007; Gold, 1997; G. E. Mason, Ullman, Long, Long, & Starzynski, 2008; Ullman, 2003; Ullman et al., 2010). Samlet sett er de empiriske studiene tvetydige på om hvorvidt det er positivt for enkeltmennesker å åpne seg, men det kan se ut som om denne tvetydigheten kan forklares nettopp med at ofre møter ulike reaksjoner (Arata, 1998; Connolly & Read, 2007; Gries et al., 2000).

1.3.3 Faktorer assosiert med hemmelighold

Det er et svært mangesidig bilde som avtegner seg når man i studiet av åpenhet skal se på empiriske funn av faktorer som er assosiert med hemmelighold. Den påfølgende gjennomgangen tar utgangspunkt i noen av de mest sentrale faktorene i litteraturen, og som er relevante for denne oppgaven. De fleste forskningsfunnene på feltet baserer seg på retrospektive studier av voksne, intervjuer av barn og unge eller rettslige avhør av barn. Betydningen av enkelte faktorer kan se ut til å være avhengig av alder, men i stor grad trekkes de samme faktorene frem uavhengig av utvalg og metode (Collin-Vézina et al., under utgivelse; Pipe, Lamb, Orbach, & Cederborg, 2007a).

En del studier har sett på hvorvidt *alder* da overgrepet skjedde har sammenheng med om man er åpen om det man har opplevd. Selv om mange ikke forteller om seksuelle overgrep før i voksen alder, tyder enkelte studier på at alder hos offeret har sammenheng med åpenhet i den forstand at åpenhet fra eldre barn har en tendens til å forsinkes lengre enn for yngre barn (Goodman-Brown et al., 2003). Bussey og Grimbeek (2006) påpeker at barn utvikler større evne til selvregulering og kapasitet til eventuelt å holde tilbake behov og impulser til å fortelle når de blir eldre. Flere andre studier peker imidlertid på ung alder (for eksempel hos førskolebarn) som barriere mot åpenhet, og mangel på forståelse for at handlingen er gal trekkes gjerne fram som forklaring (Hershkowitz, Horowitz, & Lamb, 2007; Schaeffer et al., 2011). Studier spiker på dette området, og review-artikler viser at alder ikke har en konsistent sammenheng med åpenhet (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007; London et al., 2007).

Kjønn er en faktor som ofte har blitt studert. Selv om det også på dette området er varierte funn (Hershkowitz et al., 2005; London et al., 2007), tyder studier på at gutter ser ut til å være mindre tilbøyelige til å fortelle om seksuelle overgrep enn jenter (Goodman-Brown et al., 2003; Lev-Wiesel et al., 2014). Enkelte hevder at gutter i større grad frykter stigmatisering og å bli stemplet som homofile (Durham, 2002; Finkelhor, 1984; Ghetti, Alexander, & Goodman, 2002). Noen studier finner imidlertid ingen kjønnsforskjeller, noe Goodman-Brown et al. (2003) diskuterer at kan ha sammenheng med at kjønnsforskjellene kamufleres av andre variabler. Ved å undersøke hvordan dette mønsteret avtegner seg i den norske befolkningen, kan en bidra til økt forståelse for hvilken sammenheng kjønn har med hemmelighold.

For bedre å forstå overgrepodynamikken er *relasjon til overgriper* en variabel mange studier har sett på. Man skiller gjerne mellom ekstrarfamiliær overgriper, definert som en

utenfor familien, og intrafamiliær overgriper. Inndelingen vil variere, men innenfor sistnevnte gruppe regnes ofte forelder, steforelder, mors kjæreste, besteforelder eller annen slektning (Goodman-Brown et al., 2003). I litteraturen har man vært opptatt av om man finner tydelige lojalitetstrekk hos ofrene ettersom en rekke funn tyder på at ofre er mer åpne eller sjeldnere utsetter det å fortelle når det er snakk om en ekstrarfamiliær overgriper (Goodman-Brown et al., 2003; Hershkowitz, 2006; Schönbucher et al., 2012; Sjöberg & Lindblad, 2002). Studier har funnet at både frykt og omsorg for overgriper har vist seg å henge sammen med hemmelighold (Connolly & Read, 2007; Goodman-Brown et al., 2003), og nærhet til overgriper kan se ut til å virke som en barriere mot åpenhet (Connolly & Read, 2007; Goodman-Brown et al., 2003; Hershkowitz, Lanes, & Lamb, 2007; Smith et al., 2000). Andre studier finner ingen forskjell (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007; London et al., 2007). Det kan være at det er en sammenheng mellom relasjon til overgriper og åpenhet, men at sammenhengen ikke er sterk nok eller er avhengig av andre variabler. Her er det behov for flere studier som bekrefter eller avkrefter om variablene er knyttet til hverandre.

Videre har man i litteraturen sett på *alvorlighetsgraden* av overgrepet. Spørsmålet vil være om man i mindre grad forteller dersom man er utsatt for et mer alvorlig overgrep, eller om det vil være sånn at det nettopp er de aller mest alvorlige overgrepene som lettere kommer for dagen. Tidligere studier har definert alvorlighetsgrad på ulike måter. Kategorien har inneholdt type overgrep (penetrering, beføling etc.) (Pipe, Lamb, Orbach, Stewart, et al., 2007), graden av frykt eller vold knyttet til overgrepet (London et al., 2007), og/eller inkludert faktorer som hyppighet/frekvens, varighet, antall overgripere og relasjon til overgriper (Fortier et al., 2009; Malloy, Brubacher, & Lamb, 2011). Det finnes enkelte eksempler på at åpenhet er mer sannsynlig når typen overgrep er mest alvorlig (Pipe, Lamb, Orbach, Stewart, et al., 2007), og at ofre som har vært utsatt for gjentatte overgrep oftere er åpne (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007). Imidlertid er disse resultatene ikke konsistente med andre studier som finner at de mest alvorlige typene overgrep fører til forsinkelse eller hemmelighold, og at enkeltovergrep sannsynliggjør åpenhet (Connolly & Read, 2007; Schönbucher et al., 2012; Ullman, 2003). Når det gjelder graden av frykt eller vold har de fleste forskere enten funnet at de som frykter for livet forteller mer eller ikke funnet noen sammenheng (London et al., 2007).

Man kan tenke seg at overgrep lettere blir oppdaget dersom ofrene også har fått tydelige *fysiske skader* av hendelsen. Studier har funnet at ofre forteller mer dersom de blir fysisk skadet (London et al., 2007), og det er også funnet en sammenheng mellom åpenhet og ønske om å stoppe misbruket, samt fysisk og psykisk smerte (Schaeffer et al., 2011; Ullman,

2003). Muligens vil det være vanskeligere å skjule overgrep dersom ofrene også har blitt merket fysisk av det de har opplevd. Dersom konsekvensene av et overgrep blir mer synlige for omgivelsene, kan man spekulere i om ofre enten velger å fortelle mer selv eller blir spurt om det i større grad.

Mange barn utsettes dessverre også for *annen vold og omsorgssvikt* i oppveksten, og i forlengelsen av diskusjonen om skader er det viktig å inkludere dette perspektivet. Andre typer vold og omsorgssvikt kan inkludere blant annet fysisk vold, psykologisk vold og neglekt. Fysisk mishandling av et barn kan defineres som en omsorgspersons handlinger som forårsaker faktisk fysisk skade eller potensielt kan skade (WHO, 2002). Psykologisk vold vil si at en omsorgsperson ikke gir barnet et hensiktsmessig og støttende miljø, og omfatter handlinger som har en negativ effekt på barnets emosjonelle helse og utvikling. Neglekt forekommer dersom en forelder ikke gir barnet det som det trenger for å utvikle seg - der omsorgspersonen er i stand til å gjøre det - på et eller flere av følgende områder: helse, utdanning, emosjonell utvikling, ernæring, ly og trygge leveforhold (WHO, 2002).

Disse andre typene av mishandling er ikke nødvendigvis knyttet til det seksuelle overgrepet som sådan, men dersom det er mulig anbefaler Bottoms, Rudnicki og Epstein (2007) at studier av åpenhet ser på alle former for mishandling. Det kan fortelle noe om hvordan et oppvekstmiljø ser ut. Finkelhor, Ormrod og Turner (2007) advarer om at det er så vanlig å bli utsatt for flere typer overgrep at studier som overser dette ikke vil fange opp overgrepsofrenes sanne erfaringer. Mye empiri dokumenterer at barn som opplever seksuelt misbruk ofte også blir utsatt for andre typer overgrep som fysisk vold, psykologisk (emosjonell) vold og neglekt (Laaksonen et al., 2011; Many et al., 2014; Milne & Collin-Vézina, 2014). En gjennomgang av feltet viser at andre typer vold i familien har en sammenheng med forsinket åpenhet om seksuelt misbruk (Collin-Vézina et al., under utgivelse), men det finnes også eksempler på studier som viser at fysisk vold i hjemmet ikke er knyttet til en slik forsinkelse (Priebe & Svedin, 2008). Det vil derfor være interessant å se på om *antall* forskjellige typer overgrep har en sammenheng med hemmelighold av seksuelle overgrep. På samme måte som ved høy alvorlighetsgrad kan man tenke seg at annen vold og omsorgssvikt fungerer som en risikofaktor for hemmelighold ved at jo flere ulike typer overgrep man opplever i et utrygt miljø i barndommen, jo vanskeligere blir det å dele noe i det hele tatt.

Når det gjelder oppvekstmiljø, vil det imidlertid påvirkes av andre faktorer som også kan tenkes å ha sammenheng med hemmelighold av seksuelle overgrep. En rekke studier har vist at det er en sammenheng mellom *sosial støtte* og psykologisk fungering (Jonzon &

Lindblad, 2004; G. E. Mason et al., 2008). Som nevnt tidligere har litteraturen særlig fokusert på hvilke reaksjoner utsatte får fra andre dersom de forteller, og hvordan det påvirker psykisk og fysisk helse. Sosial støtte er imidlertid et mangesidig begrep, og det skilles ofte mellom *mottatt* og *opplevd sosial støtte*. Den mottatte sosiale støtten handler om reaksjoner på faktiske situasjoner, og er den utsatte opplever når de forteller om overgrepet til andre. Opplevd sosial støtte vil derimot forstås som en opplevelse av at følelsesmessig, kognitiv og instrumentell støtte er tilgjengelig for en person når det er behov for det (Joseph, 1999). I studier som skiller mellom de to begrepene, har opplevd støtte gjentatte ganger blitt assosiert med bedre psykisk og fysisk helse, mens resultatene er mer blandet for mottatt støtte (Kessler, Price, & Wortman, 1985; Thoits, 2011). Den opplevde sosiale støtten er ikke nødvendigvis avhengig av konkrete situasjoner. Den kan komme fra både formelle og uformelle kilder, og den kan være strukturell (for eksempel nettverkets størrelse eller frekvensen av kontakt) eller funksjonell (for eksempel hvorvidt støtten er emosjonell eller av praktisk art) (Bottoms, Quas, et al., 2007; Davidson, 1995; G. E. Mason et al., 2008).

I forlengelsen av dette har studier tatt for seg ulike sider av begrepet. Funn knytter mangel på personer å snakke med (Lev-Wiesel et al., 2014; Orbach, Shiloach, & Lamb, 2007), redsel for reaksjoner og frykt for å være en byrde for andre (Crisma, Bascelli, Paci, & Romito, 2004; Roesler & Wind, 1994; Schönbucher et al., 2012), frykt for ikke å bli trodd (Connolly & Read, 2007; Crisma et al., 2004; Walsh, Banyard, Moynihan, Ward, & Cohn, 2010) og frykt for rettsvesen/barnevern (Lev-Wiesel et al., 2014; Ullman, 2003) til forsinket åpenhet. Samtidig henger faktorer som støttende foreldre (Hershkowitz, Lanes, et al., 2007), foreldres emosjonelle stabilitet (Schönbucher et al., 2012), at man blir spurt direkte eller føler det er en anledning for å prate (Jensen, 2005; Lyon, 2007; Malloy et al., 2013; McElvaney et al., 2012) sammen med det å være åpen. Studier fra andre felt har også identifisert barrierer mot å ta i bruk sosial støtte der individer vegrer seg fordi de tror andre er lei av å høre på dem, har nok med sitt eget, vil tro de er fanget i det, vil føle det som en belastning å få vite mer eller ikke vil forstå (Thoresen, Jensen, Wentzel-Larsen, & Dyb, 2014). Andre påpeker at vegringen mot å fortelle er høyst forståelig ettersom særlig barn vil kunne møte negative reaksjoner. For mange vil også overgrepene fortsette selv etter at de har fortalt om dem (Jonzon & Lindblad, 2004). I sum kan man argumentere for at dette peker i retning av at opplevd sosial støtte vil være knyttet til om man forteller eller ikke, men at det må tydeliggjøres hva slags form for sosial støtte det er snakk om i de tilfellene fenomenet blir studert.

Følelser av *skyld* og *skam* har også blitt knyttet til åpenhet om seksuelle overgrep i barndommen. Man har funnet at oppfatningen av skyld, i betydningen eget ansvar for

overgrepet, bidrar til at ofre tier (Connolly & Read, 2007; Sjöberg & Lindblad, 2002). I forlengelsen av det viser studier at frykt for å få skylda av andre dersom man forteller også bidrar til hemmelighold (Ullman, 2003). Samme mønster viser seg når det gjelder skam. Dersom ofre er skamfulle eller flaue er det langt mindre sannsynlig at de forteller om seksuelt misbruk (Lev-Wiesel et al., 2014; Lyon, 1995; Schönbucher et al., 2012). Da mange studier finner at gutter i mindre grad enn jenter forteller om overgrep de har vært utsatt for, har enkelte pekt på gutters økte risiko for å føle seg stigmatisert (Ghetti et al., 2002). I kontrast til funn som dette finnes det andre studier som peker i retning av at jenter er mer tilbøyelige til å klandre seg selv og at dette fører til forsinket åpenhet (Hunter, Goodwin, & Wilson, 1992). En teori for å forstå de motstridende funnene er at det kan ha sammenheng med at jenter oftere blir misbrukt av et familiemedlem (Finkelhor, 1984). Goodman-Brown et al. (2003) fant på sin side ingen kjønnsforskjeller i skyldfølelse og heller ingen sammenheng med åpenhet i sin studie, og i sum fremstår litteraturen som mangelfull på skyld og skams sammenheng med hemmelighold.

1.3.4 Problemstilling og forskningsspørsmål/hypoteser

Denne studien har en overordnet målsetning om å bidra til økt forståelse av fenomenet hemmelighold av seksuelle overgrep opplevd i barndommen. For å gjøre det vil vi først se på hvor mange i Norge som har opplevd overgrep, og hvor mange som ikke har snakket med noen om det. Dernest søker vi å besvare følgende problemstilling: *Hvilke faktorer henger sammen med hemmelighold av seksuelle overgrep opplevd i barndommen?*

For å kaste lys over spørsmålet vil vi beskrive tre ulike kategorier – seksuelt overgrep før 13 år, voldtekt før 18 år og andre seksuelle overgrep før 18 år. Deretter ser vi på hvilken sammenheng de ulike faktorene under har med hemmelighold, både hver for seg og samlet. Her opererer vi med følgende hypoteser:

Hemmelighold av seksuelle overgrep opplevd i barndommen er vanligere blant gutter/menn, blant dem som utsettes for minst én intrafamiliær overgriper, blant dem som utsettes for gjentatte overgrep, blant dem som ikke har blitt fysisk skadet som følge av overgrepet, blant dem som utsettes for flere forskjellige typer vold og omsorgssvikt i tillegg til seksuelle overgrep, blant dem som har en svakere opplevelse av sosial støtte og blant dem som i større grad føler skyld og skam.

2 Metode

2.1 Prosedyre

2.1.1 Formål og kontekst

Datamaterialet denne oppgaven bygger på er hentet fra prosjektet *Trygghet, vold og livskvalitet i Norge*. På oppdrag fra Justis- og politidepartementet (2007) har NKVTS gjort en landsomfattende omfangsstudie for å kartlegge vold og seksuelle overgrep mot barn og voksne i nære relasjoner. Datainnsamlingen startet 23. april 2013 og ble avsluttet 7. juli 2013. Problemstillingene i denne hovedoppgaven er ikke belyst i annet publisert materiale.

2.1.2 Intervju og administrering

Respondentene i studien består av et representativt utvalg kvinner og menn trukket fra Folkeregisteret. I første omgang ble det sendt ut et invitasjonsbrev til potensielle deltakere. I brevet fikk vedkommende muligheten til å gi beskjed dersom man ikke ønsket telefonoppringning. De aktuelle deltakerne ble ringt opp, og intervjuet ble gjennomført over telefon dersom de sa seg villig til å delta i studien. Informasjonen om intervjuet som stod i invitasjonsbrevet ble gjentatt over telefon, og deltakelsen er basert på muntlig samtykke. Intervjuet ble gjennomført ved hjelp av et elektronisk støttet strukturert telefonintervju (Computer Assisted Telephone Interviewing, CATI). Intervjuguiden er videreutviklet fra nasjonale studier av vold og seksuelle overgrep i USA (Kilpatrick et al., 2003; Resnick, Kilpatrick, Dansky, Saunders, & Best, 1993). NKVTS har vært ansvarlig for design av intervjuguiden og Ipsos MMI for gjennomføringen av intervjuene.

2.1.3 Etiske betraktninger

Deltakelsen i studien var frivillig. Dette ble det informert om i informasjonsbrevet, samt over telefon, og respondentene fikk beskjed om at de hadde mulighet til å trekke seg underveis. Intervjuer forsikret seg om at respondenten var på et rolig sted hvor vedkommende kunne snakke uforstyrret. Datafilen med svarene er aidentifisert og anonyme for forskerne, men ikke fullstendig anonymisert da koblingsnøkkelen er nedlåst på Ipsos MMI. Studien er godkjent av Regional etisk komité for medisinsk forskningsetikk.

Mange av spørsmålene i studien er sensitive, og respondenter som har fortalt om vold i nære relasjoner vil kunne bli utsatt for fare dersom over griper oppdager at de har snakket med noen om det (Newman, Risch, & Kassam-Adams, 2006). Problemstillingen gjelder mest

sannsynlig få, men det ble tatt visse forholdsregler da de eventuelle konsekvensene kan være alvorlige; intervjuer forsikret seg om at respondenten var uten tilhørere og de fleste spørsmål kunne besvares med ”ja”, ”nei” eller ”vet ikke” slik at innholdet i spørsmålet ikke kom frem for eventuelle tilhørere.

Intervjuet ble avsluttet med spørsmål om det hadde blitt oppfattet som belastende å delta, og med et tilbud om kontakt med en uavhengig psykolog for dem som ønsket det. Det var 41 personer (0,9 % av alle deltakere) som takket ja til tilbudet, hvorav 34 (0,8 %) benyttet seg av det. Hele 90,1 % av alle deltakerne sa seg villige til å bli kontaktet i neste ledd av studien. Da den positive responsen var noe høyere hos personer som hadde opplevd alvorlig vold og/eller voldtekt i forhold til dem som ikke hadde det, kan vi anta at undersøkelsen var minst like passende for voldsutsatte som for ikke-utsatte (Thoresen & Hjemdal, 2014).

2.2 Utvalg

Totalt deltok 2437 kvinner og 2091 menn i alderen 18-74 år, med en gjennomsnittsalder på 44,6 år. Det var planlagt at undersøkelsen skulle bestå av et representativt utvalg på 4000 personer mellom 18-75 år, med lik kjønnsfordeling. Grunnet store frafall i studier som denne, ble det trukket ut 20 000 kvinner og 20 000 menn. Responsraten ble samlet sett på 11,7 % av det opprinnelige utvalget. Dersom en ser på dem som ble intervjuet i forhold til dem som takket nei på invitasjonsbrevet eller over telefon, blir den samlede svarprosenten på 42,9 %. Det store frafallet var ventet og tatt høyde for ved trekking av utvalget. Frafallet har en rekke årsaker, blant annet at en del av de uttrukne ikke bodde på den oppgitte adressen (498 brev kom i retur). Det lyktes heller ikke å få tak i telefonnummer til alle de uttrukne, og i noen tilfeller var telefonnummeret feil, samt at tekniske feil noen ganger gjorde det umulig å få tak i den man forsøkte å ringe. Andre grunner til det store frafallet var at mange ikke svarte da de ble oppringt, samt at andre ikke ønsket å delta i studien da de ble spurt over telefon. Det ble gitt et tilbud om å svare på internett for dem som avslo intervjuet over telefon, men ingen av disse valgte å svare på den måten. For nærmere beskrivelser av utvalget, se rapporten *Vold og voldtekt i Norge – En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv* (Thoresen & Hjemdal, 2014).

2.3 Mål

I intervjuguiden ble det stilt separate spørsmål om tre kategorier av seksuelle overgrep (se tabell 1).

Tabell 1. Oversikt over spørsmål i intervjuguiden

	Spørsmål	Oppfølgingsspørsmål
Seksuelt overgrep før 13 år	Før du fylte 13 år: hadde noen som var minst 5 år eldre enn deg noen form for seksuell kontakt med deg?	Involverte dette forsøk på eller gjennomført inntrengning i skjeden, oralsex eller analsex?
		Skjedde det en eller flere ganger?
		Hva var ditt forhold til denne/disse personen(e) da det skjedde?
		Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av denne/disse hendelsen(e)?
		Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre? ^a
Voldtekt	Har noen noen gang tvunget deg til	Skjedde det en eller flere ganger?
	a) å ha samleie ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg eller noen som står deg nær?	Hva var ditt forhold til denne/disse personen(e) da det skjedde?
	b) å ha oralsex ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg eller noen som står deg nær?	(Hvis en gang): Omtrent hvor gammel var du da det skjedde? (Hvis mer enn en hendelse): Omtrent hvor gammel var du første gang det skjedde?
	c) å ha analsex ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg eller noen som står deg nær?	Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av denne/disse hendelsen(e)?
	d) puttet fingre eller objekter inn i din vagina eller anus ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg eller noen som står deg nær?	Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre? ^a
Andre seksuelle overgrep	a) Har du noen gang opplevd uønsket seksuell kontakt mens du var så beruset at du ikke kunne samtykke eller ikke kunne stoppe det som skjedde?	Skjedde det en eller flere ganger?
	b) Har noen – mann eller kvinne – noen gang berørt eller befølt kjønnsorganene dine eller fått deg til å beføle deres kjønnsorganer ved å bruke makt eller ved å true med å skade deg?	(Hvis en gang): Omtrent hvor gammel var du da det skjedde? (Hvis mer enn en hendelse): Omtrent hvor gammel var du første gang det skjedde?
	c) Har du noen gang opplevd å bli presset til seksuelle handlinger	Hva var ditt forhold til denne/disse personen(e) da det skjedde?
	d) Har du opplevd andre former for seksuelle krenkelser eller overgrep enn de jeg har spurt om til nå?	Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre?

^a I forkant av dette spørsmålet ble respondenten stilt følgende spørsmål: Har du noen gang snakket med helsepersonell om denne (noen av disse) hendelsen(e) eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av denne (noen av dem) hendelsen? Vi har utelatt dette spørsmålet fra analysene da det ikke kommer frem av svaralternativene om vedkommende har fortalt om hendelsen til helsepersonell eller kun snakket om problemer eller bekymringer knyttet til overgrepet/-ene. Se punkt 4.6.2.

Det ble skilt mellom “seksuelle overgrep før 13 år”, “voldtekt ved bruk av makt eller trusler om å skade” og “andre seksuelle overgrep”. For hver av kategoriene ble respondenten stilt oppfølgingsspørsmål om den aktuelle overgrepskategorien. Intervjuguidens struktur er fremstilt i tabell 1. Denne oppgaven ser på seksuelle overgrep opplevd i barndommen, men for voldtekt og andre seksuelle overgrep er spørsmålene formulert på en måte som skal fange opp erfaringer opplevd på noe tidspunkt i livet. Alle som har opplevd et seksuelt overgrep blir spurt om alder når overgrepet, eller det første av flere, skjedde. Oppgavens utvalg er derfor avgrenset til å gjelde dem som rapporterte om minst ett overgrep før fylte 18 år.

2.3.1 Seksuelle overgrep

Seksuelt overgrep før fylte 13 år

Den første gruppen i denne oppgavens utvalg består av dem som har opplevd seksuelle overgrep før 13 år. I forkant av spørsmålet fikk alle respondentene lest opp en introduksjon: “Vi vil nå stille deg noen spørsmål om seksuelle handlinger som kan skje i barndommen. Noen ganger kan barn bli lurt, belønnet eller truet til seksuelle handlinger som de ikke forstår eller ikke er i stand til å stoppe.” Både spørsmål og introduksjon er formulert med intensjon om å ekskludere frivillige seksuelle handlinger mellom unge og seksuell lek mellom barn.

Voldtekt før fylte 18 år

I den andre gruppen er det ment å fange opp dem som har vært utsatt for voldtekt ved bruk av makt eller trusler om å skade. Også her ble spørsmålene innledet med en tekst: “De neste spørsmålene handler om uønskede seksuelle hendelser som du kan ha opplevd på noe tidspunkt i livet, enten som barn eller voksen. Personer som utfører slike handlinger kan også være en man kjenner godt. Spørsmålene er ganske direkte. Det er fordi det gir best informasjon. Hvis det er noen spørsmål du ikke vil svare på, kan du si i fra, så kan vi gå videre til neste spørsmål.” Minst ett ja-svar i denne kategorien ble definert som voldtekt.

Andre seksuelle overgrep før fylte 18 år

I intervjuguiden ble det stilt fire spørsmål for å kartlegge andre seksuelle overgrep. Hvert spørsmål ble innledet med “I tillegg til det du allerede har fortalt om...”. De som inngår i denne kategorien, har svart ja på minst ett av spørsmålene. Andre seksuelle overgrep inkluderer rusrelaterte seksuelle overgrep, noe som kan innebære voldtekt. Men da vi ikke vet om overgrepet inkluderte samleie, kan vi ikke slå fast at det var en voldtekt.

2.3.2 Åpenhet om opplevde overgrep

Samtlige som rapporterte at de hadde blitt utsatt for ett eller flere seksuelle overgrep ble spurt om de hadde snakket med noen om det som skjedde. Spørsmålet hadde svaralternativene *ja* (0) og *nei* (1) for dem som rapporterte om én hendelse. For dem som rapporterte om flere hendelser, var svaralternativene: *ja, om noe av det* (0); *ja, om alt* (0); *nei* (1). De tre svaralternativene ble i etterkant dikotomisert ved at de to ja-svarene ble slått sammen.

Innenfor hver kategori av seksuelle overgrep er spørsmålet stilt kun én gang, men dersom samme person har vært utsatt for flere kategorier, blir de stilt spørsmålet for hver kategori av overgrep (se tabell 1). Spørsmålet er ikke stilt for hvert enkelt tilfelle av overgrep dersom vedkommende har opplevd flere hendelser innenfor samme kategori. Vi må derfor forstå ett ja-svar som at vedkommende i det minste har fortalt noen om noe av det de har opplevd, og ett nei-svar som at personene ikke har fortalt noen om noe av det de har opplevd.

2.3.3 Karakteristikk ved overgrep

Gjentatte overgrep

Gjentatte overgrep er operasjonalisert ved å bruke oppfølgingsspørsmålet om det skjedde flere ganger. Spørsmålet hadde svaralternativene *en gang* (0) og *flere ganger* (1).

Fysisk skadet

Respondentene ble spurt om de fikk fysiske skader som følge av overgrepet/-ene. Spørsmålet hadde svaralternativene: *ja, en gang* (1); *ja, flere ganger* (1); *nei* (0). Variabelen er dikotomisert ved at de to første svaralternativene er slått sammen. Svaret må derfor forstås som at vedkommende fikk fysiske skader ved minst én av hendelsene, dersom det er snakk om flere. Spørsmålet er ikke stilt for andre seksuelle overgrep.

2.3.4 Relasjon til overgriper

Alle som rapporterte om ett eller flere seksuelle overgrep ble spurt om deres forhold til overgriper. Respondenten svarte hva relasjonen var, og intervjuer skåret svaret på en liste med 33 alternativer. Variabelen ble dikotomisert i etterkant for å skille mellom intrafamiliær og ektrafamiliær overgriper. Dersom vedkommende hadde opplevd overgrep fra både en intrafamiliær og en ektrafamiliær overgriper, ble de plassert i den intrafamiliære gruppen (se punkt 4.6.2). Alternativene som inngikk i den intrafamiliære gruppen var: Ektefelle, samboer, partner; tidligere ektefelle, samboer, partner; far, stefar; mor, stemor; fars kjæreste; mors

kjæreste; bror, stebror, adoptivbror; søster, stesøster etc; bestemor; bestefar; andre voksne slektninger; egne barn; stebarn; andre slektninger som er barn.

2.3.5 Annen vold og omsorgssvikt

For å måle annen vold og omsorgssvikt ble det stilt spørsmål om omsorgssvikt, psykologisk vold fra foreldre/foresatte, fysisk vold fra foreldre/foresatte og vitne til vold mellom foreldre/foresatte – alt opplevd før 18 år. Alle respondentene ble spurt om dette uavhengig av seksuelle overgrep.

For å måle omsorgssvikt ble to spørsmål brukt. Begge ble innledet med *om det i barndommen var sjelden eller ofte slik at*: “Du visste at det var noen som kunne ta vare på deg og beskytte deg” og “Du følte deg elsket”. Svaralternativene ble gitt på en fempunktsskala. I etterkant ble svarene dikotomisert til eksponert (*aldri, sjelden og noen ganger*) og ikke eksponert (*ofte og veldig ofte eller alltid*). Begge spørsmålene er hentet fra Adverse Childhood Experiences Study (CDC, 2014).

Psykologisk vold fra foreldre/foresatte ble målt ved bruk av et spørsmål hentet fra Goodman, Corcoran, Yuan og Greens (1998) *Stressful Life Events Screening Questionnaire*: “Skjedde det at foreldre eller foresatte gjentatte ganger gjorde narr av deg, ydmyket deg, ignorerte deg eller fortalte deg at du ikke fikk til noe ting?”. Svaralternativene var *ja* og *nei*.

Spørsmålene om alvorlig fysisk vold fra foreldre eller foresatte ble hentet fra Kilpatrick og kollegers (2003) studie av amerikanske ungdommer og inkluderte det å ha blitt slått med knyttet hånd, sparket, banket opp og angrepet fysisk på andre måter. Svaralternativene var *ja* og *nei*. Fysisk vold fra foreldre eller foresatte ble operasjonalisert som minst ett ja-svar på disse spørsmålene.

Vitne til vold mellom foreldre eller foresatte ble målt ved at respondentene ble spurt om han/hun noen gang hadde sett eller hørt at foreldre eller foresatte “slo den andre med flat hånd; slo den andre med knyttneven eller hard gjenstand; sparket den andre; tok kvelertak på den andre; angrep den andre fysisk på annen måte.” Svaralternativene var *ja* og *nei*. Vitne til vold i barndommen ble definert som minst ett ja-svar.

I de kommende analysene er det laget en samlevariabel for opplevelser av annen vold og omsorgssvikt. Variabelen er ikke kontinuerlig i sin natur, men det er laget en formativ skala med verdier fra 0 til 5 hvor skåren indikerer antall kategorier respondenten svarte ja på (se punkt 4.6.2.).

2.3.6 Sosial støtte

Opplevd sosial støtte ble målt ved hjelp av fire spørsmål, hentet fra Crisis Support Scale (Joseph, Andrews, Williams, & Yule, 1992): “Når du har behov for å snakke, hvor ofte er noen villig til å lytte til deg?”, “Kan du snakke om dine tanker og følelser?”, “Viser folk deg sympati og støtte?” og “Er det noen som kan gi deg praktisk hjelp?”. Alle spørsmålene hadde svaralternativ på en fempunktsskala fra *aldri* (0) til *veldig ofte eller alltid* (4). Her bruker vi gjennomsnittet av de fem spørsmålene. Skalaen viste en Cronbachs alfa på 0.81. Alle respondentene ble stilt spørsmål om sosial støtte uavhengig av seksuelle overgrep.

2.3.7 Skyld og skam

Spørsmålene om skyld og skam ble innledet med at det nå ville bli *stilt noen spørsmål om reaksjoner man kan ha etter slike hendelser*. For dem som hadde rapportert flere hendelser, ble de bedt om å ta utgangspunkt i den hendelsen de syns var den verste.

For å måle skam ble det stilt fem spørsmål (Myhre, Thoresen, & Hjemdal, 2015): “Har du bekymret deg over hva andre mennesker kan tenke om deg etter det som skjedde?”, “Har du forsøkt å skjule det som skjedde, eller noe av det?”, “Har du opplevd at andre har trukket seg vekk fra deg etter det som skjedde?”, “Har du skammet deg over noe av det som skjedde?”, “Har du sett ned på deg selv etter det som skjedde?”. Skalaen viste en Cronbachs alfa på 0.82.

For å måle skyld ble det stilt seks spørsmål (Myhre et al., 2015): “Har du bebreidet deg selv for noe av det som skjedde?”, “Har du opplevd at noen andre har klandret deg for noe av det som skjedde?”, “Har du hatt plagsomme tanker om noe du kunne ha gjort annerledes for å hindre at det skjedde?”, “Har du hatt plagsomme tanker om at du skulle ha gjort noe annerledes da det skjedde?”, “Har du følt at du gjorde noe galt?”, “Har du hatt skyldfølelse for noe av det som skjedde?”. Skalaen viste en Cronbachs alfa på 0.84.

I begge skalaene hadde hvert spørsmål svaralternativer på en trepunktsskala: *nei* (0); *ja, litt* (1); *ja, mye* (2). Vi har benyttet gjennomsnittsverdien.

2.3.8 Sammenslått variabel

Som siste del av analysene blir de tre gruppene av seksuelt overgrep slått sammen for å se på uavhengige variablers sammenheng med hemmelighold. For dem som hadde opplevd flere kategorier av overgrep, ville det være mulig å svare at man hadde snakket med noen om overgrepet/-ene i en av kategoriene, mens man ikke hadde snakket om overgrepet/-ene i en

annen kategori. Hemmelighold ble her definert som ikke å ha snakket med noen om noe (1), versus dem som hadde fortalt om alt eller noe av det de hadde opplevd (0).

2.4 Statistiske analyser

I forkant av de statistiske analysene har vi beskrevet utvalget i de ulike gruppene av seksuelle overgrep. Deretter har vi undersøkt de ujusterte sammenhengene mellom hemmelighold og *kjønn, relasjon til overgriper, gjentatte overgrep, fysisk skadet, annen vold og omsorgssvikt og sosial støtte*. Dette ble gjort separat for hver gruppe. Sammenhenger mellom de kategoriske variablene (kjønn, relasjon til overgriper, gjentatte overgrep og fysisk skadet) og hemmelighold ble undersøkt med logistiske regresjonsanalyser (odds ratio med 95 % konfidensintervall). *Annen vold og omsorgssvikt* ble i analysene behandlet som en kontinuerlig variabel, og sammenhengen mellom denne variabelen og hemmelighold ble også undersøkt med logistiske regresjonsanalyser. T-tester ble brukt for å teste assosiasjoner mellom den kontinuerlige variabelen *sosial støtte* og hemmelighold. Sammenhenger mellom hemmelighold og de enkelte variablene av sosial støtte ble undersøkt med kji-kvadrat-tester.

Etter å ha undersøkt de ujusterte sammenhengene ble det utført justerte logistiske regresjoner for hver av de tre gruppene av seksuelle overgrep med hemmelighold som avhengig variabel. På grunn av små grupper var det begrenset hvor mange variabler som kunne inkluderes i de justerte analysene. Vi tok derfor utgangspunkt i teori for å velge ut uavhengige variabler. Det er ikke gjort noen empirisk variabelseleksjon. Enkelte variabler ble utelatt for voldtekt før 18 år i den justerte analysen, grunnet statistisk styrke (gjentatte overgrep og fysisk skadet). Av samme grunn ble menn ekskludert fra samme analyse.

Til slutt har vi sett på seksuelle overgrep før 18 år under ett. I denne justerte analysen er de tre kategoriene av seksuelle overgrep slått sammen, og det er også her brukt logistisk regresjon for å undersøke uavhengige variablers sammenheng med hemmelighold. I denne analysen er skyld og skam inkludert, men flere av de andre variablene er utelatt da intervjuguidens struktur gjør det vanskelig å se på dem når vi slår sammen de tre kategoriene.

Alle analyser er gjort i IBM SPSS, versjon 22 og gjennomført av denne oppgavens forfattere.

Det er generelt lite missing i datamaterialet. Missing i de justerte analysene for de tre kategoriene av seksuelle overgrep varierte fra 0 til 3,1 %. Missing i den justerte analysen av den sammenslåtte variabelen var på 4,3 %. Det ble ikke gjort noe videre med dette da missing i materialet ble vurdert til å være på et akseptabelt nivå.

3 Resultater

3.1 Karakteristika ved overgrep i barndommen

3.1.1 Seksuelle overgrep før fylte 18 år

En oversikt over forekomst av seksuelle overgrep før fylte 18 år er presentert i tabell 2.

Tabell 2. Forekomst og overlapp av seksuelle overgrep før fylte 18 år

	Totalt		Kvinner		Menn	
	%	N	%	N	%	N
Seksuelt overgrep før 13 år	7,1	322	10,2	248	3,5	74
Voldtekt før 18 år	2,9	132	4,7	113	0,9	19
Andre seksuelle overgrep før 18 ^a	8,9	405	12,3	300	5,0	105
Overlapp: Seksuelt overgrep før 13 og voldtekt før 18 år	1,1	50	1,7	42	0,4	8
Overlapp: Seksuelt overgrep før 13 og andre seksuelle overgrep før 18 år ^a	2,2	100	3,3	81	0,9	19
Overlapp: Voldtekt før 18 år og andre seksuelle overgrep før 18 år ^a	1,1	52	1,7	42	0,5	10
Noen form for seksuelle overgrep (minst en av kategoriene over)	15,0	681	21,2	517	7,8	164

^a Inkluderer uønsket seksuell kontakt i situasjoner der personen ikke kunne samtykke eller ikke kunne stoppe det som skjedde, tvunget beføling ved bruk av makt eller trusler om å skade, presset til seksuelle handlinger, andre former for seksuelle krenkelser.

Som vist i tabell 2 var det totalt sett 681 personer som rapporterte at de hadde vært utsatt for et seksuelt overgrep før fylte 18 år. Alle former for seksuelle overgrep forekom oftere blant kvinner. Av kvinnene var det 21,2 % som fortalte om minst ett seksuelt overgrep før fylte 18 år. Av mennene var det 7,8 % som gjorde det samme.

I kategorien seksuelt overgrep før 13 år var gjennomsnittsalderen for overgrepet (første gang dersom det ble oppgitt flere ganger) 8,5 år, og det ble rapportert om alder for førstegangshendelse helt ned til to år. Gjennomsnittsalderen for dem som rapporterte om voldtekt (før 18 år) lå på 13,4 år og 13,7 år for dem som fortalte om andre seksuelle overgrep før 18 år.

Det var betydelig flere som fortalte at de hadde vært utsatt for seksuelt overgrep før 13 år enn for voldtekt før 18 år. Det var likevel andre typer seksuelle overgrep som hyppigst forekom i utvalget. Som tabell 2 viser, var det en stor andel som hadde opplevd flere former for seksuelle overgrep. Det er verdt å merke seg at de som rapporterer om både voldtekt og seksuelt overgrep før 13 år kan ha snakket om samme episode. Det vil kunne gjelde for dem som forteller om overgrep før 13 år som var utført ved bruk av fysisk makt eller tvang og dreide seg om fullført penetrasjon.

Karakteristika ved de tre gruppene av seksuelle overgrep er presentert i tabell 3.

Tabell 3. *Karakteristikk ved seksuelle overgrep*

	Totalt		Kvinner		Menn	
	% ^b	N	% ^b	N	% ^b	N
<i>Seksuelt overgrep før 13 år</i>						
Forsøkt eller gjennomført penetrasjon	40,1	129	40,0	98	41,9	31
Flere ganger	58,4	188	60,1	149	52,7	39
Fysiske skader	9,2	29	9,1	22	9,7	7
Intrafamiliær relasjon til overgriper	41,7	134	46,6	115	25,7	19
<i>Voldtekt før 18 år</i>						
Flere ganger	56,8	75	57,5	65	52,6	10
Fysiske skader	21,4	28	23,9	27	5,6	1
Intrafamiliær relasjon til overgriper	19,7	26	18,6	21	26,3	5
<i>Andre seksuelle overgrep før 18 år^a</i>						
Flere ganger	53,6	217	58,7	176	39,0	41
Intrafamiliær relasjon til overgriper	16,9	68	18,8	56	11,5	12

^a Inkluderer uønsket seksuell kontakt i situasjoner der personen ikke kunne samtykke eller ikke kunne stoppe det som skjedde, tvunget befalling ved bruk av makt eller trusler om å skade, presset til seksuelle handlinger, andre former for seksuelle krenkelser.

^b Tallene viser til prosent innad i hver gruppe av seksuelle overgrep.

Majoriteten av dem som hadde opplevd seksuelle overgrep hadde opplevd det flere ganger (tabell 3). Dette gjaldt for alle de tre kategoriene av overgrep. Kjønnsforskjellene var størst for dem som rapporterte om andre seksuelle overgrep. I denne gruppen fortalte 58,7 % av kvinnene og 39 % av mennene at de hadde opplevd det flere ganger.

Fysiske skader som følge av overgrepet var vanligere blant dem som rapporterte om voldtekt enn blant dem som rapporterte om seksuelt overgrep før 13 år. Spørsmålet ble ikke stilt til den siste gruppen.

Intrafamiliær relasjon til overgriper var vanligst for dem som fortalte om seksuelt overgrep før 13 år (134 personer). Av dem var det 43 personer som oppga foreldre, steforeldre eller foreldres kjæreste som overgriper. Både for denne kategorien og for dem som rapporterte om andre seksuelle overgrep var det flere kvinner enn menn som oppga en intrafamiliær relasjon til overgriper. Av dem som fortalte om andre seksuelle overgrep (N = 405) var det 22 personer (5,4 %) som oppga at mor, stemor, far, stefar eller foreldres kjæreste var overgriper eller en av flere overgripere. Og hele 34,8 % (141 personer) sa at minst én av overgriperne var en ukjent person. Blant dem som rapporterte om voldtekt var kjønnsforskjellen motsatt. Her var det flere menn enn kvinner som oppga en intrafamiliær relasjon til overgriper, men det er verdt å merke seg at det var svært få menn i denne gruppen

slik at sammenligningen blir noe problematisk. Totalt sett blant dem som rapporterte om voldtekt før 18 år (N = 132) var det 29 personer (22 %) som fortalte at overgriper var ukjent, mens 8 personer oppga foreldre, steforeldre eller foreldres kjæreste som overgriper(e).

Annen vold og omsorgssvikt

En oversikt over hvor mange i de tre gruppene som hadde opplevd andre former for vold og omsorgssvikt i barndommen er fremstilt i tabell 4.

Tabell 4. Forekomst av annen vold og omsorgssvikt i de tre gruppene av seksuelle overgrep.

Antall kategorier av annen vold og omsorgssvikt ^a	Seksuelt overgrep før 13 år (N = 322)		Voldtekt før 18 år (N = 132)		Andre seksuelle overgrep før 18 år (N = 405)	
	%	N	%	N	%	N
0	42,9	138	34,8	46	50,4	204
1	26,1	84	25,0	33	23,7	96
2	8,7	28	12,9	17	9,9	40
3	11,2	36	14,4	19	9,6	39
4 eller 5	11,2	36	12,8	17	6,4	26

^a Består av kategoriene: psykologisk vold fra foreldre/foresatte, fysisk vold fra foreldre/foresatte, omsorgssvikt (elsket), omsorgssvikt (beskyttet), vitne til vold mellom foreldre/foresatte.

Veldig mange unge som hadde vært utsatt for seksuelle overgrep hadde også opplevd andre former for vold og omsorgssvikt i barndommen (tabell 4). Over halvparten av dem som fortalte om seksuelt overgrep før 13 år rapporterte om minst én av kategoriene for annen vold og omsorgssvikt. For voldtektgruppen gjorde 65,2 % det samme.

3.1.2 Hemmelighold om overgrep

Tabell 5 viser en oversikt over hvor mange som har eller ikke har snakket med noen andre om seksuelle overgrep de har opplevd.

Tabell 5. Forekomst av hemmelighold og åpenhet om overgrep i de tre gruppene av seksuelle overgrep.

Har du snakket med noen andre om...		Totalt		Kvinner		Menn	
		%	N	%	N	%	N
Seksuelt overgrep før 13 år	Ja	70,1	225	74,9	185	54,1	40
	Nei	29,9	96	25,1	62	45,9	34
Voldtekt før 18 år	Ja	70,5	93	69,9	79	73,7	14
	Nei	29,5	39	30,1	34	26,3	5
Andre seksuelle overgrep før 18 år	Ja	69,0	278	70,5	210	64,8	68
	Nei	31,0	125	29,5	88	35,2	37

For alle de tre kategoriene av seksuelle overgrep hadde majoriteten snakket med minst en person om det (tabell 5). Likevel er det verdt å merke seg at omlag en tredjedel aldri hadde snakket med noen om det som hadde skjedd. Dette gjaldt alle kategoriene av overgrep. For seksuelt overgrep før 13 år var kjønnsforskjellen større enn for de andre gruppene. Blant menn som hadde opplevd overgrep før 13 år hadde 45,9 % ikke snakket med andre om hendelsen(e). For kvinner som hadde opplevd det samme hadde 25,1 % ikke snakket om det.

3.2 Faktorer assosiert med hemmelighold om overgrep

Er det slik at hemmelighold om seksuelle overgrep varierer etter karakteristika ved overgrepet? For å undersøke problemstillingen utførte vi ujusterte og justerte analyser for hver av de tre kategoriene av overgrep. Deretter ble de tre kategoriene slått sammen. Også for denne sammenslåtte gruppen ble det utført ujusterte og justerte analyser.

3.2.1 Ujusterte sammenhenger

I det følgende undersøker vi ujusterte sammenhenger mellom hemmelighold og kjønn, relasjon til overgriper, annen vold og omsorgssvikt, gjentatte overgrep, fysiske skader og sosial støtte for de tre kategoriene av overgrep hver for seg.

Seksuelt overgrep før 13 år

Sammenhengen mellom de kategoriske variablene og hemmelighold av seksuelt overgrep før 13 år er gjengitt i tabell 6. Samme tabell viser også andelen som ikke hadde snakket om hendelsen(e).

De ujusterte analysene (tabell 6) viste at det kun var kjønn som hadde en signifikant sammenheng med om overgrepet ble snakket om eller hemmeligholdt (OR = .394). Gutter hemmeligholdt i større grad enn jenter (45,9 % vs. 25,1 %). De andre variablene viste ikke signifikante sammenhenger med hemmelighold.

Sosial støtte var signifikant assosiert med hemmelighold ($p < .001$). De som hadde snakket med noen om overgrepet/-ene rapporterte om høyere sosial støtte (gjennomsnitt = 3,24, standardavvik = .83) enn de som ikke hadde snakket med noen (gjennomsnitt = 2,84, standardavvik = .95).

Tabell 6. *Andel innen ulike grupper (% , N) som hadde hemmeligholdt seksuelt overgrep før 13 år, samt ujusterte logistiske regresjonsanalyser med hemmelighold som avhengig variabel.*

	%	N	OR	95% CI	p
Kjønn – Menn	45,9	34	.39	.23 – .68	.001*
– Kvinner	25,1	62			
Intrafamiliær overgriper	30,8	41	1.10	.68 – 1.78	.707
Ikke intrafamiliær overgriper	28,9	54			
Annen vold og omsorgssvikt (0)	30,4	42	1.0	.85 – 1.17	.978
(1 kategori)	31,0	26			
(2 kategorier)	28,6	8			
(3 eller flere kategorier)	28,2	20			
Flere ganger	29,4	55	1.06	.65 – 1.72	.819
1 gang	30,6	41			
Fysiske skader	21,4	6	.59	.23 – 1.51	.271
Ikke fysisk skadet	31,6	90			

OR, odds ratio; CI, konfidensintervall.

*p < 0.05

Sammenhengen mellom hemmelighold og de fire enkeltspørsmålene om sosial støtte er presentert i tabell 7.

Tabell 7. *Assosiasjoner mellom hemmelighold/åpenhet og de fire enkeltspørsmålene om sosial støtte, for seksuelt overgrep før 13 år.*

	Andel (Ofte/Veldig ofte eller alltid)				<i>p</i>
	Har ikke snakket med noen andre		Har snakket med noen andre		
	%	N	%	N	
Har noen som er villig til å lytte	74,5	70	81,2	182	.015*
Kan snakke om tanker og følelser	54,8	52	76,5	172	.000*
Folk viser sympati og støtte	74,7	71	84,3	187	.182
Får praktisk hjelp	59,6	56	73,1	163	.143

X² (p-verdi) er kalkulert fra den totale skalaen.

*p < 0.05

Som det fremkommer av tabell 7 lå alle prosentene høyere for dem som hadde snakket med noen om overgrep/-ene, men det var kun to av variablene som viste signifikante sammenhenger med hemmelighold. Det gjaldt det å ha noen som var villig til å lytte (74,5 % mot 81,2 %) og å kunne snakke om tanker og følelser (54,8 % mot 76,5 %).

Voldtekt før 18 år

Sammenhengen mellom de ulike variablene og hemmelighold av voldtekt før 18 år er gjengitt i tabell 8. Samme tabell viser også andelen som ikke har snakket om hendelsen(e).

Tabell 8. *Andel innen ulike grupper (% , N) som hadde hemmeligholdt voldtekt før 18 år, samt ujusterte logistiske regresjonsanalyser med hemmelighold som avhengig variabel.*

	%	N	OR	95% CI	p
Kjønn – Menn	26,3	5	1.21	.40 – 3.61	.739
– Kvinner	30,1	34			
Intrafamiliær overgriper	30,8	8	1.08	.42 – 2.73	.879
Ikke intrafamiliær overgriper	29,2	31			
Annen vold og omsorgssvikt (0)	32,6	15	.95	.74 – 1.21	.659
(1 kategori)	27,3	9			
(2 kategorier)	23,5	4			
(3 eller flere kategorier)	30,6	11			
Flere ganger	30,7	23	1.13	.53 – 2.42	.746
1 gang	28,1	16			
Fysiske skader	21,4	6	.58	.21 – 1.56	.280
Ikke fysisk skadet	32,0	33			

OR, odds ratio; CI, konfidensintervall.

*p<0.05

De ujusterte analysene viste at ingen av de kategoriske variablene hadde signifikant sammenheng med hemmelighold (tabell 8).

T-testen av *sosial støtte*, viste at det var signifikant høyere nivå ($p = .007$) av sosial støtte hos dem som hadde fortalt (gjennomsnitt = 3,17, standardavvik = .84) om voldtektene enn hos dem som ikke hadde fortalt (gjennomsnitt = 2,70, standardavvik = 1.04).

Sammenhengen mellom hemmelighold og de fire enkeltspørsmålene om sosial støtte er presentert i tabell 9.

Tabell 9. *Assosiasjoner mellom hemmelighold/åpenhet og de fire enkeltspørsmålene om sosial støtte for voldtekt før 18 år.*

	Andel (Ofte/Veldig ofte eller alltid)				
	Har ikke snakket med noen andre		Har snakket med noen andre		
	%	N	%	N	<i>p</i>
Har noen som er villig til å lytte	63,2	24	79,6	74	.104
Kan snakke om tanker og følelser	46,1	18	73,1	68	.046*
Folk viser sympati og støtte	71,0	27	83,8	78	.530
Får praktisk hjelp	56,4	22	68,5	61	.011*

X² (p-verdi) er kalkulert fra den totale skalaen.

*p<0.05

Det fremkommer av tabell 9 at også for denne kategorien av seksuelle overgrep ligger alle prosentene høyere for dem som har snakket med noen, men det var kun to av variablene som viste seg å ha signifikant assosiasjon med hemmelighold. De som hadde snakket om hendelsen/-ene hadde i større grad en opplevelse av å ha noen å snakke med og noen å få praktisk hjelp fra.

Andre seksuelle overgrep før 18 år

Sammenhengen mellom de ulike variablene og hemmelighold av andre seksuelle overgrep før 18 år er gjengitt i tabell 10. Samme tabell viser også andelen som ikke har snakket om hendelsen(e).

Tabell 10. Andel innen ulike grupper (% , N) som hadde hemmeligholdt andre seksuelle overgrep før 18 år, samt ujusterte logistiske regresjonsanalyser med hemmelighold som avhengig variabel.

	%	N	OR	95% CI	p
Kjønn – Menn	32,5	37	.77	.48 – 1.23	.278
– Kvinner	29,5	88			
Intrafamiliær overgriper	40,3	27	1.67	.97 – 2.87	.065
Ikke intrafamiliær overgriper	28,8	96			
Annen vold og omsorgssvikt (0)	30,9	63	1.05	.89 – 1.23	.586
(1 kategori)	26,3	25			
(2 kategorier)	40,0	16			
(3 eller flere kategorier)	32,8	21			
Flere ganger	30,6	66	.96	.63 – 1.46	.829
1 gang	31,6	59			

OR, odds ratio; CI, konfidensintervall.

*p<0.05

Ingen av de kategoriske variablene hadde signifikant sammenheng med hemmelighold for andre seksuelle overgrep før 18 år (tabell 10).

Med en p-verdi på <.001, viste sosial støtte seg å ha en klar signifikant sammenheng med hemmelighold for andre seksuelle overgrep før 18 år. De som ikke hadde snakket med noen om overgrepet/-ene hadde et gjennomsnitt på 2,85 (standardavvik = .93). De som hadde fortalt om det hadde et gjennomsnitt på 3,32 (standardavvik = .76). Sammenhengen mellom hemmelighold og de fire enkeltpørsmålene om sosial støtte er presentert i tabell 11.

Tabell 11. *Assosiasjoner mellom hemmelighold/åpenhet og de fire enkeltpørsmålene om sosial støtte for andre seksuelle overgrep før 18 år.*

	Andel (Ofte/Veldig ofte eller alltid)				
	Har ikke snakket med noen andre		Har snakket med noen andre		p
	%	N	%	N	
Har noen som er villig til å lytte	71,6	88	84,5	234	.001*
Kan snakke om tanker og følelser	60,8	76	80,6	224	.000*
Folk viser sympati og støtte	78,1	96	85,6	238	.007*
Får praktisk hjelp	63,4	78	78,9	216	.000*

χ^2 (p-verdi) er kalkulert fra den totale skalaen.

*p<0.05

Alle de fire variablene hadde signifikant sammenheng med hemmelighold. Retningen indikerte at samtlige hadde positiv sammenheng med åpenhet, altså at rapportert sosial støtte var høyere hos dem som hadde fortalt om overgrepet enn hos dem som hadde holdt overgrepet hemmelig.

3.2.2 Justerte sammenhenger

Det ble videre utført justerte analyser for å se på om kontroll for flere variabler ville endre bildet av sammenhengen med hemmelighold av seksuelle overgrep før 18 år. Analysene ble gjort for hver kategori av overgrep. For dem som hadde opplevd voldtekt før 18 år ble menn ekskludert fra de justerte analysene på grunn av størrelsen i den ene utfallsgruppen. Justerte sammenhenger mellom hemmelighold og kjønn, relasjon til overgriper, annen vold og omsorgssvikt, sosial støtte, gjentatte overgrep og fysisk skadet er presentert i tabell 12.

Tabell 12. *Justerte logistiske regresjonsanalyser av ulike variablers sammenheng med hemmelighold for de tre kategoriene av seksuelle overgrep.*

	Seksuelt overgrep før 13 år			Voldtekt før 18 år – kun kvinner			Andre seksuelle overgrep før 18 år		
	OR	95% CI	p	OR	95% CI	p	OR	95% CI	p
Kjønn	.37	.20 – .66	.001*	-	-	-	.81	.49 – 1.35	.425
Intrafamiliær relasjon til overgriper	1.35	.77 – 2.35	.293	1.07	.37 – 3.13	.903	1.66	.92 – 2.99	.093
Annen vold og omsorgssvikt	.89	.72 – 1.09	.250	.83	.60 – 1.15	.258	.83	.68 – 1.01	.059
Sosial støtte	.53	.39 – .73	.000*	.46	.27 – .76	.003*	.48	.36 – .64	.000*
Flere ganger	.91	.53 – 1.55	.720	-	-	-	.85	.53 – 1.36	.504
Fysiske skader	.51	.19 – 1.42	.199	-	-	-	-	-	-

OR, odds ratio; CI, konfidensintervall.

*p<0.05

For seksuelt overgrep før 13 år inneholdt modellen seks uavhengige variabler (tabell 12). Både kjønn og sosial støtte forble signifikant assosiert med hemmelighold når det ble kontrollert for andre variabler. Resultatet indikerte at menn i større grad tiet om overgrep enn det kvinner gjorde, og at de som holdt det hemmelig rapporterte om lavere nivå av sosial støtte sammenlignet med dem som hadde vært åpne om overgrepet.

Det var bare sosial støtte som viste en signifikant assosiasjon til hemmelighold for de to andre kategoriene av seksuelle overgrep. Også her var det slik at økende grad av sosial støtte var assosiert med mindre hemmelighold.

3.2.3 Ujusterte og justerte analyser av sammenslått gruppe

I de siste analysene ble de tre gruppene, *seksuelt overgrep før 13*, *voldtekt før 18* og *andre seksuelle overgrep før 18* slått sammen. Utfallsvariabelen ble satt til å differensiere mellom dem som hadde snakket med noen andre om noe av det de hadde opplevd og dem som ikke hadde snakket med noen om noe av det de hadde opplevd. Fordelingen i utfallsvariabelen vises i tabell 13.

Tabell 13. *Andel innen ulike grupper (% , N) som hadde hemmeligholdt seksuelle overgrep før 18 år.*

	%	N
Totalt (N = 681)	28,9	197
Kjønn – Menn (N = 164)	38,4	63
– Kvinner (N = 517)	25,9	134
Annen vold og omsorgssvikt (0) (N = 336)	30,7	103
(1 kategori) (N = 168)	24,4	41
(2 kategorier) (N = 66)	33,3	22
(3 eller flere kategorier) (N = 111)	27,9	31

Både ujusterte og justerte logistiske regresjoner ble utført for å vurdere sammenhenger med hemmelighold. Analysene av den sammenslåtte gruppen er presentert i tabell 14.

De ujusterte analysene viste at kjønn og sosial støtte hadde signifikant sammenheng med hemmelighold (tabell 14). Menn hemmeligholdt i større grad enn kvinner, og en økende grad av sosial støtte hadde en positiv sammenheng med åpenhet. Den justerte analysen av alle de tre gruppene av seksuelle overgrep under ett, inneholdt fem uavhengige variabler. Som vist i tabell 14 forble kjønn og sosial støtte signifikant assosiert med hemmelighold når det ble kontrollert for de andre variablene. Funnet indikerte at økt sosial støtte hadde en positiv sammenheng med åpenhet, og at menn i større grad hemmeligholdt.

Tabell 14. *Ujusterte og justerte assosiasjoner mellom uavhengige variabler og hemmelighold, gjort for alle som har opplevd seksuelle overgrep før fylte 18 år.*

	Ujustert			Justert		
	OR	95 % CI	<i>p</i>	OR	95 % CI	<i>p</i>
Kjønn	.56	.39 – .81	.002*	.63	.42 – .95	.027*
Annen vold og omsorgssvikt	.97	.86 – 1.10	.635	.79	.67 – .92	.003*
Skyld	.93	.68 – 1.26	.627	1.15	.70 – 1.89	.589
Skam	.82	.61 – 1.09	.173	.64	.40 – 1.04	.073
Sosial støtte	.58	.46 – .70	.000*	.44	.35 – .56	.000*

OR, odds ratio; CI, konfidensintervall.

* $p < 0.05$

I den justerte analysen var også annen vold og omsorgssvikt signifikant assosiert med hemmelighold. Resultatet viser at en økning av antall kategorier på skalaen hadde en negativ sammenheng med hemmelighold. Skyld og skam hadde derimot ikke signifikant sammenheng med hemmelighold for dette utvalget.

Sammenhengen mellom hemmelighold og de fire enkeltpørsmålene om sosial støtte er presentert i tabell 15.

Tabell 15. *Assosiasjoner mellom hemmelighold/åpenhet og de fire enkeltpørsmålene om sosial støtte, for seksuelle overgrep før 18 år.*

	Andel (Ofte/Veldig ofte eller alltid)				
	Har ikke snakket med noen om noe		Har snakket med noen om noe		<i>p</i>
	%	N	%	N	
Har noen som er villig til å lytte	72,1	140	83,6	404	.000*
Kan snakke om tanker og følelser	59,7	117	78,7	381	.000*
Folk viser sympati og støtte	76,7	148	86,7	417	.002*
Får praktisk hjelp	65,0	126	76,4	363	.005*

χ^2 (p-verdi) er kalkulert fra den totale skalaen.

* $p < 0.05$

Tester av kji-kvadrat for de fire enkeltpørsmålene om sosial støtte indikerte at alle de fire variablene hadde signifikant negativ sammenheng med hemmelighold.

4 Diskusjon

Denne studien hadde som mål å bidra til økt forståelse av fenomenet hemmelighold av seksuelle overgrep opplevd i barndommen. En empirisk gjennomgang av feltet viste at det finnes en del motstridende funn, og at det er en mangel på studier som ser på hvilke faktorer som har sammenheng med hvorvidt man forteller eller ikke om det en har opplevd. Etter det vi vet er denne studien den første i sitt slag i Norge. Resultatene gir viktig informasjon om hvor utbredt hemmelighold av seksuelle overgrep er i den norske befolkningen. Samtidig peker den på hva som kjennetegner den gruppen av overgrepsofre som ikke forteller om sine opplevelser. I denne studien er ikke barn og unge intervjuet, og det er heller ikke spurt hvem man har fortalt til. Selv om det er naturlig å tenke seg at dette har betydning, har man i litteraturen funnet mange av de samme faktorene uavhengig av metode og utvalg (Collin-Vézina et al., under utgivelse).

Det tydeligste og mest gjennomgående funnet i denne studien er at opplevelsen av å ha generell sosial støtte har en sammenheng med hvorvidt man tier om seksuelle overgrep opplevd før fylte 18 år. Videre har kjønn betydning. Det samme tyder det på at annen vold og omsorgssvikt har. For de andre faktorene er det ikke signifikante funn for noen av kategoriene av seksuelle overgrep, og det kan dermed se ut til å være mer usikkert hvorvidt de spiller en rolle for om man velger å fortelle om det man har opplevd eller ikke.

4.1 Forekomst av seksuelle overgrep og åpenhet om dem

Denne undersøkelsen viser hvor utbredt seksuelle overgrep opplevd i barndommen virker å være. Studien bekrefter tidligere undersøkelser som viser høye tall både i Norge og internasjonalt (Bradley & Wood, 1996; Mossige & Stefansen, 2007; Steine et al., 2012; UNICEF, 2012; van Roode et al., 2009). En stor andel unge menn, i underkant av en av ti, og en enda større andel kvinner, hele en av fem, hadde opplevd en eller flere former for seksuelle overgrep før fylte 18 år. Alvoret understrekes av at rundt halvparten i alle de tre gruppene av seksuelle overgrep hadde opplevd overgrep flere ganger. Omtrent like mange hadde opplevd minst én annen form for vold og omsorgssvikt i barndommen. Mange hadde blitt fysisk skadet av overgrepet, og selv blant de aller yngste gjaldt det nesten en av ti. Man skal være forsiktig med å sammenligne studier direkte ettersom de gjerne opererer med ulike definisjoner og kategoriseringer av seksuelle overgrep, men ved å støtte opp om tidligere funn gir undersøkelsen et svært tydelig signal om at dette er et stort problem.

En stor del av Norges befolkning bærer altså på denne typen barndomsopplevelser. I en periode av livet når barn og ungdommer er i utvikling og på jakt etter egen identitet, opplever mange å bli krenket seksuelt og ser sine personlige grenser bli invadert. Særlig er unge jenter utsatt. De mange psykologiske og sosiale vanskene (blant annet depresjon, angst, PTSD, rus og suicidalitet) (Browne & Finkelhor, 1986; Dube et al., 2005; Feehan et al., 2001; Goodman-Brown et al., 2003; Ullman, 2003; van Roode et al., 2009) som kan følge av å ha opplevd seksuelle overgrep forteller at livet i etterkant kan bli strevsomt for mange.

Samtidig som en del av de overlevende må håndtere slike vansker, kommer mange opp i dilemmaet om de skal fortelle om sine overgrepserfaringer eller ikke. Dersom en sier noe om det man har opplevd, vil det antagelig for noen kunne føre til store endringer i livet. I denne studien var det en betydelig andel, opp mot én tredjedel, som aldri hadde fortalt om overgrepene de hadde vært utsatt for. Det kan selvsagt finnes mørketall, men sammenlignet med tidligere forskning er ikke dette funnet avvikende (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007; Hershkowitz et al., 2005; London et al., 2007; McElvaney et al., 2012; Starzynski et al., 2007; Ullman, 2003). Noen studier opererer endog med at enda høyere prosentandeler ikke forteller noen om det seksuelle overgrepet de har opplevd (se for eksempel NCK, 2014). Hvorfor så mange tier er et av de viktigste spørsmålene denne studien kan være med på å belyse. En rekke teoretikere har pekt på helsefordelene ved å fortelle (Mullet et al., 2013; Pennebaker, 1990; Pennebaker et al., 1988), og det å snakke med noen eller skrive om opplevelsene kan hjelpe både barn og voksne med å skape mening i historien slik at den kan bli lettere å leve med (Giorgio, 2009; Mossige, 2007; Ullman et al., 2010). Dersom det er snakk om pågående overgrep, kan man også se for seg at åpenhet vil kunne stoppe overgriperen. Likevel blir altså en stor andel av overgrepene ikke snakket om.

Før vi ser på hvert enkelt funn, er det imidlertid verdt å poengtere at mennesker reagerer forskjellig selv om situasjonene de står i skulle minne om hverandre. For enkelte i denne undersøkelsen kan det være snakk om hendelser de selv opplevde mindre alvorlig med liten eller ingen fare for at episoden eller episodene kunne virke traumatiserende. Man kan da spekulere i om behovet for å fortelle om det de har opplevd blir mindre. Det er ikke gitt at seksuelle overgrep fører til at en person får psykologiske og sosiale vansker. Selv om mange trolig ville hatt nytte av å fortelle, er det viktig å ha med seg at årsakene til at opp mot én tredjedel tier kan være sammensatt.

4.2 Sammenhengen mellom hemmelighold og sosial støtte

I våre analyser er det altså ett funn som peker seg ut. På tvers av kategorier og sammenslåtte grupper ser vi en klar sammenheng mellom hemmelighold og *opplevd sosial støtte*. Det er et robust funn i både de ujusterte og de justerte analysene. Flere studier skiller mottatt og opplevd sosial støtte (Joseph, 1999). Denne oppgaven har målt den opplevde støtten, og funnet indikerer at i forhold til dem som ikke hadde snakket med noen om de seksuelle overgrepene de hadde vært utsatt for, opplevde de som hadde fortalt å ha mer generell sosial støtte; den subjektive antagelsen om at man har noen som kan lytte til en, noen man kan snakke om tanker og følelser med og få sympati, støtte og praktisk hjelp fra, ser ut til å ha en sammenheng med hvorvidt man hemmeligholder eller ikke.

Sammenhengen mellom åpenhet og sosial støtte er undersøkt i tidligere studier. Eksempelvis er frykt for ikke å bli trodd og redsel for reaksjoner funnet å henge sammen med forsinket åpenhet (Connolly & Read, 2007; Crisma et al., 2004; Roesler & Wind, 1994; Schönbucher et al., 2012; Walsh et al., 2010). Man kan tenke seg at det blir lettere å fortelle noen om et overgrep en har vært utsatt for hvis en antar at en vil bli møtt med forståelse og empati. Andre påpeker betydningen av å føle at man har en spesiell person man kan henvende seg til (Malloy et al., 2013), for eksempel i form av støttende foreldre, og at det har sammenheng med åpenhet (Hershkowitz, Lanes, et al., 2007).

Våre resultater viste at mange holdt overgrep hemmelig, men de fortalte likevel om overgrepene da de ble spurt direkte i intervjuet. Kanskje kreves det at man aktivt må spørre for å få noen til å åpne seg, dersom man anser det som viktig at overgrep blir avdekket. Overført til sosial støtte kan man se for seg hvor sentralt det kan være å ha et sosialt nettverk rundt seg der man opplever at det er akseptert å snakke om vonde opplevelser, og hvor man blir oppfordret til å fortelle. London et al. (2005) trekker frem at barn forteller om seksuelle overgrep dersom de faktisk blir spurt, og Jensen (2005) peker på at barn lettere forteller dersom de føler at de har anledning til å gjøre det. Både barn og voksne opplever trolig at de tar langt større emosjonell risiko dersom de tar opp vanskelige tema uten å ha fått et direkte spørsmål eller funnet en egnet anledning. Det kan lett oppleves som en avvisning dersom støtten i tillegg er fraværende, lunken eller gitt motvillig. Etter en vond opplevelse kan det være en stor påkjenning å måtte be om hjelp og støtte av sine nærmeste, og den sosiale støtten en da får kan lett oppleves som svak og mindre tilgjengelig (Thoits, 2011).

Bussey og Grimbeeks (2006) sosialkognitive modell antar at hvorvidt man er åpen eller ikke, styres av fire elementer. Selv om modellen er tilpasset barn, kan man tenke seg at

mange av de samme mekanismene gjelder for voksne. Ifølge modellen styres åpenhet av hvor godt man kommuniserer om hendelsen, hvor oppmerksom man har vært, hvor godt man husker og hvor villig man er til å fortelle. Det sistnevnte elementet er et uttrykk for motivasjon, og den styres ifølge forfatterne av påvirkning innenfra, påvirkning utenfra og egen mestringstro. Her kan man se for seg at sosial støtte påvirker motivasjonen både utenfra og innenfra som et uttrykk for om man tror at den sosiale støtten er tilgjengelig for en. Andre igjen peker på at opplevd sosial støtte også kan knyttes direkte til oppfattet egenverdi (Littleton, 2010), og vil dermed kunne påvirke ens vurdering av egen evne til å snakke.

Videre kan antagelig Collin-Vézina et al.s (under utgivelse) systemisk-økologiske modell gi et bidrag i forståelsen av sammenhengen mellom sosial støtte og hemmelighold. Modellen legger vekt på at mange ulike barrierer sammen hindrer åpenhet: indre barrierer (for eksempel selvbekreftelser); barrierer i relasjon til andre (for eksempel et skjørt sosialt nettverk); og barrierer mot den sosiale verden (for eksempel stigmatisering, seksuelle tabuer, mangel på informasjon). Overført til vår studie kan man tenke seg at sosial støtte virker som en buffer mot disse barrierene. På den måten vil gode venner eller andre som er empatiske, forståelsesfulle, oppbyggende og ikke-dømmende kunne være med på å dempe selvbekreftelser og gi en korrigerende oppfatning av kulturelle tabuer og stigma. Dersom en er åpen, kan god sosial støtte føre til at utsatte får en ny forståelse av hendelsen ved at den traumatiske historien gis mening sammen med andre (Giorgio, 2009; Mossige, 2007; Ullman et al., 2010). Opplever man at man mangler slike relasjoner ved at ens nettverk er skjørt, vil det dermed kunne føre til at både de indre barrierene og barrierene mot den sosiale verden vokser seg større.

Konsekvenser av seksuelt misbruk kan være at det truer selvfølelsen og skaper frykt for intimitet, manglende evne til å stole på andre, mer isolasjon og vansker med nære relasjoner (Cole & Putnam, 1992; Finkelhor, 1990; Sarason & Sarason, 1985). Man vil kunne tenke seg tilfeller hvor den overgrepsutsatte har en opplevelse av at den sosiale støtten er tilgjengelig, men vegrer seg mot å ta den i bruk. Nyere forskning har identifisert en rekke slike barrierer mot å ta i bruk sosial støtte, riktignok ennå ikke i studier av seksuelle overgrep. I studier av overlevende etter terrorangrepene på Utøya i 2011 har Thoresen et al. (2014) pekt på barrierer som for eksempel vegring mot å fortelle fordi man tror andre er lei av å høre på en, at andre som ikke var der ikke kan forstå og det at en ikke vil være en byrde for andre. Samlet tegner dette et bilde av individer som risikerer å streve med selvbildet og som kan føle seg usikre i sosiale relasjoner. Dersom man heller ikke opplever at man blir støttet av andre

vil det trolig være enda mindre grunn til at overgrepsutsatte får økt motivasjon til å fortelle om det man har vært utsatt for.

For å forstå betydningen av sosial støtte ytterligere, samt hvilke mekanismer som ser ut til å være i spill, kan det være nyttig å trekke inn litteratur om sosial støtte og sammenhengen med helse. Selv om den psykologiske verdien av sosial støtte ofte har vist seg å være avhengig av hvem som gir den, tyder mye forskning på at opplevd sosial støtte både har en direkte og en indirekte sammenheng med psykisk og fysisk velvære (Thoits, 2011). Særlig den indirekte effekten kan vise seg relevant for mennesker med traumatiske erfaringer. Opplevd sosial støtte ser ut til å ha en mer konsistent sammenheng med reduserte nivåer av stress enn mottatt sosial støtte (Kaniasty & Norris, 1992), og den opplevde sosiale støtten kan fungere som en buffer mot skadelige effekter av stressende hendelser når man opplever at de mellommenneskelige ressursene er tilpasset behovene generert av de stressende hendelsene (Cohen & Wills, 1985; Farmer & Sundberg, 2010). Støtten som tilbys bør samsvare med behov (Kaniasty & Norris, 1992; Punamäki et al., 2005), men støtten kan ha ulik form. Thoits (2011) fremhever særlig emosjonell støtte (empati/normalisering av reaksjoner) og aktiv mestringsassistanse (praktisk hjelp/råd og informasjon) som betydningsfulle former for sosial støtte. Dersom en har ressurser som dette rundt seg, og de samsvarer med behovet man har for støtte når man forteller om seksuelle overgrep, vil det blant annet kunne beskytte mot utvikling av ulike internaliserende symptomer (Bal, De Bourdeaudhuij, Crombez, & Van Oost, 2005). For virkelig å kunne benytte seg av den sosiale støtten, ser det derfor ut til å være en fordel å fortelle selv om det ikke er entydig at det å snakke fører til positivt helseutfall (Arata, 1998; Bottoms, Quas, et al., 2007; Fontes, 1993; Gold, 1997; Gries et al., 2000; Jonzon & Lindblad, 2004; G. E. Mason et al., 2008; Ullman, 2003; Ullman et al., 2010).

For ytterligere å utvide forståelsen av hvordan sosial støtte er knyttet sammen med hemmelighold trengs longitudinelle studier for å se på de temporale sammenhengene. Det kan være sånn at sosial støtte predikerer åpenhet; man kan kanskje tenke seg at en viss grad av sosial støtte er en betingelse for å snakke med andre om vanskelige erfaringer. Det kan imidlertid også være sånn at åpenhet predikerer sosial støtte. Det vil da i stedet være det at man har fortalt som har generert den økte sosiale støtten man opplever å ha i forhold til dem som ikke har snakket. Videre kan begge faktorene påvirkes av andre, bakenforliggende faktorer det ikke er kontrollert for her. Det kan tenkes at for eksempel tilknytningsmønster eller personlighetstrekk påvirker både tilbøyelighet til åpenhet og opplevelsen av sosial støtte. Båndet mellom omsorgsgiver og barn kan beskrives som det første sosiale båndet et menneske knytter, og det kan argumenteres for at dette påvirker barnets senere responser på

traumatiske hendelser og hvordan barnet organiserer sitt sosiale liv (Charuvastra & Cloitre, 2008; Cloitre, Stovall-McClough, Zorbas, & Charuvastra, 2008). Trekk ved personligheten, for eksempel nevrotisisme, ekstroversjon og åpenhet, vil også kunne tenkes å ha en effekt på både hemmelighold og sosial støtte.

Senere forskning kan med hell utforske andre dimensjoner ved sosial støtte som det ikke er sett på i denne studien. Vi har studert tilstedeværelsen eller fraværet av positiv sosial støtte, men ikke sett på den mulige sammenhengen mellom hemmelighold og *negativ* sosial støtte. Charuvastra og Cloitre (2008) hevder at negative og positive opplevelser av sosial støtte er to distinkte sosiale prosesser, og at de må forstås mer som to akser enn som et kontinuum fra negativ til positiv sosial støtte. Deres gjennomgang av litteraturen på feltet tyder på at fravær av støtte, eller faktiske negative reaksjoner, ganske konsekvent har en negativ effekt på psykisk helse og kan blant annet være en risiko for å utvikle PTSD-symptomer. Nyten av positive reaksjoner fra ens sosiale nettverk ser derimot ut til å være mindre tydelig. I tillegg kan man knytte dette opp mot hvem det er som tilbyr den sosiale støtten. Thoits (2011) skiller mellom primære og sekundære gruppemedlemmer i en persons sosiale nettverk. Å utforske de eventuelle sammenhengene mellom negativ/positiv støtte og primære/sekundære gruppemedlemmer kan være et spor verdt å følge videre i forskningen på hemmelighold om seksuelle overgrep i barndommen.

4.3 Sammenhengen mellom hemmelighold og kjønn

Vi forventet å se en sammenheng mellom kjønn og hemmelighold og hadde en hypotese om at menn i mindre grad enn kvinner fortalte om seksuelle overgrep de hadde vært utsatt for i barndommen. Funnet var ikke gjennomgående i alle kategoriene av seksuelle overgrep, men blant dem som hadde opplevd seksuelt overgrep før 13 år fant vi en sammenheng i forventet retning. Rundt en fjerdedel av kvinnene holdt overgrepet hemmelig, mens litt under halvparten av mennene gjorde det samme. Også da vi slo alle de tre kategoriene av seksuelle overgrep sammen, fant vi at menn i mindre grad enn kvinner hadde snakket om overgrepene.

Funnene her tyder totalt sett på at vi kan se en sammenheng mellom kjønn og hemmelighold, men at sammenhengen ikke er så sterk som antatt. Ettersom enkelte tidligere studier viser en tendens til at menn sjeldnere forteller, mens andre studier ikke viser det, er ikke funnet overraskende (Goodman-Brown et al., 2003; Hershkowitz et al., 2005; Lev-Wiesel et al., 2014; London et al., 2007). Goodman-Brown et al. (2003) diskuterer om eventuelle kjønnsforskjeller dels kamufleres av andre variabler som er assosiert med kjønn

(for eksempel relasjon til overgriper og det å ha vært åpen tidligere). I vår studie ble det justert for flere faktorer, blant annet relasjon til overgriper, men det ble likevel ikke avdekket kjønnsforskjeller for to av kategoriene av seksuelle overgrep.

I forsøk på å forstå hvorfor det kan være vanskeligere for gutter/menn å være åpne, kan man argumentere for at overgrep mot menn er enda mer tabubelagt enn overgrep mot kvinner, og at det kan gjøre det vanskeligere å bli trodd dersom man forteller. Sosiale stigma i samfunnet taler for at det kan være fornuftig å tie, kanskje særlig for menn. Menns frykt for stigmatisering og å bli stemplet som homofil har blitt foreslått som mulige forklaringer på forskjellene mellom kjønnene (Durham, 2002; Finkelhor, 1984; Ghetti et al., 2002).

Andre igjen påpeker at kvinner rapporterer om flere barrierer mot å ta i bruk sosial støtte enn det menn gjør (Thoresen et al., 2014). Det kan være med på å påvirke åpenheten og vil i så fall peke i motsatt retning av vårt funn. Nok et poeng kan være at det ser ut til å være visse forskjeller i overgrepodynamikken mellom menn og kvinner som gjør en sammenligning krevende (London et al., 2007). Mennene i utvalget hadde eksempelvis blitt utsatt for langt færre intrafamiliære overgripere enn kvinnene. I sum taler dette for at det er et komplekst bilde som kommer til syne når det gjelder kjønn og hemmelighold, og at det dels kan forklare hvorfor resultatene er litt ustabile. Vi vil anbefale at fremtidig forskning går videre med analysene av menn og kvinner hver for seg ettersom det på flere områder kan vise seg å være systematiske forskjeller mellom kjønnene.

4.4 Sammenhengen mellom hemmelighold og annen vold og omsorgssvikt

Vi hadde en hypotese om at dersom man i tillegg til seksuelle overgrep hadde opplevd annen vold og omsorgssvikt ville det øke sannsynligheten for at man ikke fortalte eller utsatte å fortelle om de seksuelle overgrepene. Studier på feltet skulle tilsi at sammenhengen ville gå i den retningen (Collin-Vézina et al., under utgivelse). I denne studien hadde rundt halvparten eller flere i alle de tre kategoriene av seksuelle overgrep opplevd minst én annen form for vold og omsorgssvikt i barndommen. Det kan tyde på at en del utsatte vokser opp i et belastet miljø ettersom mange har opplevd fysisk vold fra foreldre/foresatte, psykologisk vold fra foreldre/foresatte, omsorgssvikt og/eller har vært vitne til vold mellom foreldre/foresatte. Tidligere studier har funnet at utsatte for andre typer barnemishandling viser samme type tilbakeholdenhet mot å fortelle som det ofre for seksuelt misbruk viser (Ungar et al., 2009). Man kunne anta at utsatte som vokser opp i et slikt miljø vil kunne miste eller mangle troen

på at åpenhet vil kunne hjelpe dem. Vi hadde en antagelse om at flere hendelser ville representere større alvorlighetsgrad og gjøre det vanskeligere å fortelle. Når det gjelder hemmelighold, fant vi imidlertid kun en sammenheng med annen vold og omsorgssvikt i det vi slo sammen alle kategoriene av seksuelle overgrep og kun så på dem som ikke hadde snakket med noen andre om noen av de seksuelle krenkelsene som de hadde opplevd. I tillegg gikk sammenhengen i motsatt retning av det vi forventet. Funnet tilsier jo mer man har opplevd av annen vold og omsorgssvikt, jo oftere har man fortalt om de seksuelle overgrepene man har vært utsatt for.

Resultatene fra denne studien står dermed i kontrast til tidligere funn. Det finnes likevel eksempler i litteraturen på studier som også peker i andre retninger. Priebe og Svedin (2008) ser på fysisk vold og åpenhet om seksuelle overgrep, men finner ikke en sammenheng mellom faktorene. I forsøk på å forstå funnet vårt kan man spekulere i om de mest alvorlige tilfellene av annen vold og omsorgssvikt lettere avdekkes av instanser som barnevernet eller andre, og at det igjen kan føre til at også seksuelle overgrep blir oppdaget eller fortalt om. Eksempelvis startet barnevernet i 2013 i alt 41 493 undersøkelser i Norge etter gjennomgang av 52 550 barnevernsmeldinger. Av meldingene som konkluderte med at en undersøkelse skulle starte, var *manglende foreldreferdigheter* registrert som innhold i 22,1 % av dem. Til sammenligning var *vold i hjemmet/barnet vitne til vold i nære relasjoner* registrert i 15,7 % av meldingene, og *barnet utsatt for fysisk mishandling* registrert i 7,9 %. I kun 1,9 % av meldingene var *barnet utsatt for seksuelle overgrep* registrert som innhold (Barnevernet, 2014). Disse tallene i seg selv forteller ingenting om faktisk prevalens i sakene barnevernet undersøkte, og de kan ikke automatisk tolkes dithen at seksuelle overgrep er vanskeligere å oppdage. Likevel er dette en indikasjon på at andre former for vold og omsorgssvikt kan se ut til å være mer synlig i samfunnet. Med seksuelle tabuer, skam og stigmatisering knyttet til seksuelle overgrep er kanskje andre typer overgrep lettere å melde fra om.

Samtidig kan det også være sånn at jo mer man har opplevd av vonde opplevelser i barndommen, jo tyngre blir det å bære byrden alene. I så fall vil sannsynligheten for at man er åpen om seksuelle overgrep øke. Man kan se for seg at et menneske som blir utsatt for mange former for overgrep til slutt vil bli så overveldet at vedkommende forteller uten å gå så mye inn i vurderinger av hvordan miljøet rundt en vil reagere på det en kommer med. Kanskje går det en grense for denne formen for økt alvorlighetsgrad der økt alvor tilsier hemmelighold kun inntil et visst punkt. Her er det imidlertid stor usikkerhet rundt hvilke mekanismer som er inne i bildet. Det kan selvsagt også være at vår måte å studere annen vold og omsorgssvikt på har mangler ettersom vi studerer kategorier av annen vold og omsorgssvikt, men har

behandlet variabelen som kontinuerlig. Kanskje er det for mange ulike kategorier som blir likestilt slik at mulige sammenhenger blir skjult eller utligner hverandre. Ettersom det er stort sammenfall mellom det å oppleve seksuelle overgrep og andre former for vold i barndommen bør fremtidig forskning se på hvordan man kan studere kategoriene innenfor annen vold og omsorgssvikt både separat og samlet for å få tak på det økte alvoret.

4.5 Faktorer som ikke ble assosiert med hemmelighold

Når det gjelder relasjon til overgriper, gjentatte overgrep, fysiske skader, skyld og skam viste denne studien ingen sammenhenger med hemmelighold. Sett opp mot våre hypoteser og tidligere forskning er dette til dels overraskende funn. Om disse faktorene har betydning for hvorvidt man tier eller ikke om de seksuelle overgrepene en har blitt utsatt for, så har det ikke lyktes denne studien å avdekke sammenhengene. Slike nullfunn kan blant annet bety at sammenhengene ikke er der, ikke er så sterke, eller at det er svakheter ved målingen eller operasjonaliseringen. Det er et komplekst bilde av mulige faktorer som påvirker åpenhet, slik Spaccarelli (1994) påpeker i sin transaksjonsmodell. Det samme peker Collin-Vézina et al. (under utgivelse) på i sin økologisk-systemiske modell. De hevder at samspillet mellom faktorene er avgjørende. Man kan reflektere over om denne kompleksiteten i seg selv gjør det vanskelig å avdekke sammenhenger selv om de skulle være der.

Hypotesen om at det er vanskeligere å snakke om det dersom man har vært utsatt for minst én intrafamiliær overgriper fikk ikke støtte i denne studien. I forhold til tidligere studier kan det synes overraskende (Connolly & Read, 2007; Goodman-Brown et al., 2003; Hershkowitz, 2006; Sjöberg & Lindblad, 2002), men det finnes også eksempler i litteraturen på at en ikke har funnet noen sammenheng (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007; London et al., 2007). En kan spekulere i om resultatet avhenger av hvordan man definerer intra- og ektrafamiliær overgriper, eller om det kan ha noe å gjøre med hvem i familien som er overgriper. Totalt sett ble en større prosentvis andel av kvinnene utsatt for intrafamiliært overgrep i forhold til mennene, men uten at det i seg selv ble assosiert med hemmelighold.

Heller ikke for gjentatte overgrep og fysiske skader fant denne studien en sammenheng med hvorvidt man hadde fortalt eller ikke. Man kunne tenke seg at seksuelle overgrep lettere ble fortalt om dersom det skjedde kun én gang og/eller at ofre fikk fysiske skader som følge av overgrepet. I litteraturen er det nemlig flest funn som tyder på at de mest alvorlige overgrepene fører til forsinkelse eller hemmelighold, og at enkeltovergrep sannsynliggjør åpenhet (Connolly & Read, 2007; Schönbucher et al., 2012; Ullman, 2003).

Studien tydeliggjør at en betydelig andel får fysiske skader av det seksuelle overgrepet, og det er bekymringsfullt at over halvparten ble utsatt for gjentatte overgrep. Resultatene peker likevel ikke mot at dette deretter hadde sammenheng med hemmelighold.

Til sist hadde vi to hypoteser knyttet til opplevelsen av skyld og skam som vi studerte ved å slå sammen de tre kategoriene av seksuelle overgrep, ettersom spørsmålene her ikke var knyttet til spesifikke overgrep. Studier av norske ungdommer viser at nesten tre fjerdedeler har skammet seg etter å ha blitt utsatt for seksuelt misbruk før fylte 13 år, voldtekt ved bruk av vold eller trusler om vold og/eller ”sovevoldtekt.” Over halvparten har hatt skyldfølelse eller bebreidet seg selv, og opplevelsen av skyld og skam var vesentlig forhøyet blant de utsatte sammenlignet med de ikke-utsatte (Myhre et al., 2015). Tidligere funn tydet på at ofre som føler skyld og/eller skam i mindre grad forteller enn dem som ikke føler skyld og/eller skam (Connolly & Read, 2007; Lev-Wiesel et al., 2014; Schönbucher et al., 2012; Sjöberg & Lindblad, 2002), men resultatene i denne oppgaven fant ingen sammenheng mellom verken skyld og hemmelighold eller skam og hemmelighold.

4.6 Metodiske styrker og begrensninger

Prosjektet *Trygghet, vold og livskvalitet i Norge* er et prosjekt med noen styrker; et stort utvalg, det er landsdekkende og utvalget er relativt representativt. Metoden man bruker legger imidlertid føringer for hvilke resultater man får, og hva man kan si om fenomenet. Ved at vi delte opp seksuelle overgrep før fylte 18 år i kategorier, førte det eksempelvis til at gruppene ble relativt små. Konsekvensen av de små utvalgsstørrelsene var at forskjellene mellom gruppene måtte være rimelig store for at forskjellen skulle komme ut som signifikant. Det er derfor mulig at det ville blitt avdekket flere sammenhenger dersom n var større.

Valget av kategorier fører også til at gruppen *Seksuelt overgrep før 13 år* og gruppen *Voldtekt før 18 år* ikke er gjensidig utelukkende. De som forteller om en voldtekt de opplevde før de fylte 13 år vil med andre ord kunne inngå i begge gruppene dersom voldtekten ble gjennomført ved bruk av makt eller tvang. Da vi har valgt å gjøre analyser på gruppene hver for seg, er dette kun noe å ta i betraktning i den deskriptive delen av resultatene. Ideelt sett skulle vi gjerne sett at alle spørsmålene var gjensidig utelukkende slik at vi unngikk dobbeltregistreringer, og at spørsmålene i enda større grad var tilpasset denne oppgavens problemstilling. Samtidig illustrerer dette noe av kompleksiteten ved å studere seksuelle overgrep opplevd i barndommen. Virkeligheten er gjerne mer innviklet enn noen metode og spørsmålsstilling kan fange.

4.6.1 Retrospektiv selvrappport og telefonintervju som metode

Prosjektet benytter seg av retrospektiv selvrappport og telefonintervju som metode. Når det gjelder det siste står gjerne valget mellom spørreskjema, nettbasert eller på papir, og intervju, ansikt til ansikt eller over telefon. En fordel med telefonintervju, sammenlignet med ansikt til ansikt, er at metoden er mindre sårbar for skjevheter som resultat av at respondenten svarer i tråd med det sosialt ønskelige (Babor, Brown, & del Boca, 1990) og er ansett å øke respondentenes oppfatninger av anonymitet (Schwarz, Strack, Hippler, & Bishop, 1991). En kan imidlertid argumentere for at man ville oppnådd enda større opplevelse av anonymitet ved å bruke spørreskjema. Sammenlignet med spørreskjema på papir, gir likevel intervju over telefon større fleksibilitet. Intervjuguiden er strukturert på en måte som gjør at intervjuet blir kort for dem som i liten grad har vært utsatt, mens det blir lengre for de eksponerte. Med nettbasert spørreskjema ville man oppnådd anonymitet og samme fleksibilitet, men med denne metoden er svarprosenten vanligvis enda lavere enn ved telefonintervju (Cook, Heath, & Thompson, 2000; Mahfoud, Ghandour, Ghandour, Mokdad, & Sibai, 2015).

Den potensielt største trusselen mot reliabiliteten og validiteten i denne undersøkelsen er valget av retrospektiv selvrappport. Dube, Williamson, Thompson, Felitti og Anda (2004) testet reliabiliteten av retrospektive studier av seksuelle overgrep i barndommen, og fant at man i stor grad kunne stole på resultatene. Respondentene svarte noenlunde det samme da de ble testet igjen på et senere tidspunkt. Widom, Raphael og DuMont (2004) mener på sin side at tester som denne ikke er godt nok utført for å være tilfredsstillende. Dessuten, påpeker forfatterne, selv om folk husker hva de svarte forrige gang, betyr ikke det at de husker det som det faktisk var. Ettersom vi ikke kan vite om et seksuelt overgrep har skjedd eller ikke (London et al., 2007; Lyon, 2007), er vi avhengig av at respondenter ikke lyver og at de husker rett. Her er med andre ord også den indre validiteten truet.

For å sikre en studies indre validitet bør man i første omgang ha kontroll på mulige bias (Braut, 2009). Generelt for alle retrospektive metoder er hukommelsens upålitelighet en faktor som vil kunne påvirke resultatene (Malloy et al., 2013; Pinto, Correia, & Maia, 2014; Schönbucher et al., 2012). I datamaterialet denne oppgaven benytter har respondentene en aldersspredning fra 18 til 74 år. Med andre ord vil noen svare på spørsmål knyttet til episoder for kun få år siden, mens andre må huske tilbake til hendelser som ligger mange tiår tilbake i tid. Funn tyder på at tid svekker hukommelsen (Offer, Kaiz, Howard, & Bennett, 2000), og enkelte hevder at fysisk og psykisk helse i dag påvirker hukommelsen av tidligere erfaringer (Widom et al., 2004). Tidligere forskning har vist at ungdommers fremstillinger av seksuelle

overgrep i barndommen er relativt ustabile over tid (Fergusson, Horwood, & Woodward, 2000) og kan være preget av at informasjonen er konstruert eller påvirket av foreldre og betydningsfulle andre (Radke-Yarrow, Campbell, & Burton, 1970). Hendelser fra barndommen som mennesker forteller om er også kun svakt korrelert med dokumenterte barndomshendelser (Henry, Moffitt, Caspi, Langley, & Silva, 1994; Widom et al., 2004). Den amerikanske psykologforeningen (APA) satte ned en arbeidsgruppe som imidlertid konkluderte med at de fleste ofre for seksuelt overgrep i barndommen husker alt eller deler av sine overgrepserfaringer, og mente at fullstendig amnesi og full gjenhenting av detaljer fra denne typen overgrep er veldig sjeldent (Connolly & Read, 2007). Her spriker altså studiene, men man må ta i betraktning at hukommelsen kan se ut til å ha enkelte mangler og feil. I sum kan svekket hukommelse føre til betydningsfulle konsekvenser for estimerte prevalenstall.

Diskusjonen om hvordan man skal håndtere utfordringen med hukommelsesbias er vanskelig, men per i dag har vi ingen gode alternativer til selvrapport på dette feltet (Kendall-Tackett & Becker-Blease, 2004). Det er neppe noe alternativ kun å benytte seg av prospektive, longitudinelle studier ettersom det blant annet ville kunne gi vansker med å fange opp og følge opp respondentene. En av feltets viktigste årsaker til målefeil er nemlig underrapportering av vold og seksuelle overgrep (Fergusson et al., 2000; Hardt & Rutter, 2004). Forskning peker også på at når overgrep først blir fortalt om i studier, er sannsynligheten stor for at opplysningene er korrekte, og at falske positiver sannsynligvis er sjeldne (Fergusson et al., 2000). I sum peker dermed retrospektiv selvrapport seg ut som en nyttig og nødvendig metode, men det er viktig å være klar over mulige begrensninger.

En annen gjennomgripende begrensning for studiens indre validitet er at studien er krysseksjonell med ett måletidspunkt, og man kan derfor ikke trekke kausale slutninger. Dette begrenser tolkningen av resultatene. På tross av at det er utfordrende å se etter typiske mønstre i forskning på åpenhet og hemmelighold av seksuelle overgrep med denne typen metode, kan studier som denne likevel være nyttig for å si noe om hva som henger sammen med hva, og om funnene er i overensstemmelse med teorien på feltet.

4.6.2 Studiens operasjonaliseringer

Når det gjelder studiens operasjonaliseringer vil de i første rekke ha betydning for innholdsvaliditeten og for hvorvidt spørsmålene fremstår rimelige for respondentene ("face validity"). Det vil alltid være et spørsmål om operasjonaliseringene er et godt mål på det fenomenet vi ønsker å beskrive (Svartdal, 2014). I denne studien har man etterstrebet å

formulere spørsmål om seksuelle overgrep så adferdsbeskrivende og konkrete som mulig. Forskning har vist at det er mer hensiktsmessig å definere viktige begreper, samt bruke adferdsbeskrivende spørsmål i stedet for å spørre ut fra en merkelapp på fenomenet (Harned, 2004; O'Sullivan, Byers, & Finkelmann, 1998). Man har ønsket å unngå at spørsmålene avhenger av respondentenes tolkninger, noe som har vist seg å påvirke resultatene. Thoresen og Øverlien (2009) fant at det muligens kun er prototypiske hendelser som gjør at respondentene gir et ukomplisert ja-svar. Ved andre, mindre prototypiske tilfeller vil ofte respondentene ha et behov for å tolke og vurdere flere aspekter ved hendelsen. Ved å bruke en slik konkret formulering av spørsmål vil sannsynligheten for at respondentene ikke legger egen tolkning inn i spørsmålet øke (Harned, 2004; Hartwig & Wilson, 2002).

Temaene som studien undersøker er fulle av tabuer, sosiale stigma og moralske fordommer (Thoresen & Øverlien, 2009). Man kan innvende at respondenter vil kunne reagere negativt, droppe ut av studien eller bli plaget av påminnelser. Becker-Blease og Freyd (2006) argumenterer imidlertid for at de fleste slike innvendinger ikke støttes av forskning. Videre måles de ulike formene for seksuelle overgrep ved hjelp av hele eller deler av kjente og validerte måleinstrumenter. I denne studien er det forsøkt å ligge så tett opp mot lovteksten som mulig. Samtidig må man akseptere at i undersøkelser som denne må man ta plasshensyn. Med adferdsbeskrivende spørsmål risikerer man at respondenter har enkelterfaringer som nå faller utenfor, men som kunne ha falt innenfor kategorien med andre operasjonaliseringer av seksuelle overgrep.

Videre kan det også være svakheter knyttet til denne oppgavens håndtering av dataene. Verdt å bemerke er det at det ble tatt valg i forbindelse med enkelte variabler, og at de preger hvordan resultatene fremstår. *Relasjon til overgriper* ble dikotomisert i etterkant i intrafamiliær og ektrafamiliær overgriper. Mange av respondentene fortalte om flere hendelser og flere overgripere. Vi valgte å definere gruppene slik at alle som hadde minst én intrafamiliær overgriper ble plassert i samme gruppe. Dette ble gjort for å begrense antall variabler i analysene, og var basert på antagelsen om at det ville være vanskeligere å fortelle dersom overgriper stod en nær (Fortier et al., 2009). Vi anså dermed at overgrep utført av intrafamiliær overgriper kunne ses på som mer alvorlig.

Variabelen *Annen vold og omsorgssvikt* består av fem kategorier av annen vold og omsorgssvikt, men den er likevel behandlet som en kontinuerlig variabel i analysene. I vårt materiale ble det gjort fordi enkelte utfallsgrupper tillot få variabler i de justerte analysene, men det kan vurderes som en svakhet å telle antall hendelser på denne måten. Lignende kumulative skalaer er imidlertid brukt tidligere for å sammenligne overgrepserfaringer

mellom grupper (Shaffer, Huston, & Egeland, 2008). Metoden er også brukt på andre forskningsfelt (Diamantopoulos & Winklhofer, 2001; Grace & Bollen, 2008).

Særlig vesentlig når det gjelder operasjonaliseringer er hvordan vi har valgt å se på åpenhet og hemmelighold i denne studien. Vi har brukt et spørsmål der respondenten svarer på om hun eller han har *snakket med noen andre* om hendelsen. En utfordring med denne operasjonaliseringen er at respondentene i forkant av dette spørsmålet også ble spurt om de hadde snakket med helsepersonell om det de hadde opplevd, eller om helseproblemer eller bekymringer knyttet til overgrepet. Vi har valgt å se bort fra denne informasjonen når vi ser på om respondentene er åpne om seksuelle overgrep de har opplevd. Siden spørsmålet ikke differensierer mellom dem som har snakket med helsepersonell om den aktuelle hendelsen og dem som kun har snakket om bekymringer eller helseproblemer, blir spørsmålet vanskelig å bruke som et mål på åpenhet. Begrunnelsen for å kunne ta et slikt valg er at en rekke studier har slått fast at åpenhet til formelle kilder som helsepersonell er langt mindre vanlig enn til uformelle kilder (Ullman, 2003). Starzynski et al. (2007) har undersøkt åpenhet hos kvinnelige ofre, og finner at 97,6 % av dem som fortalte andre om de seksuelle overgrepene de hadde vært utsatt for, snakket med uformelle kilder. Forfatterne finner at 60,7 % fortalte til formelle kilder, men under tre prosent fortalte altså kun til disse. I Golding, Siegel, Sorenson, Burnam og Steins (1989) representative studie hadde rundt to tredjedeler av overgrepsofrene fortalt noen om det de hadde opplevd. Mens 59,2 % hadde snakket med en venn eller slektning, hadde 9,3 % snakket med helsearbeidere i somatisk helsevern og 16,1 % snakket med helsearbeidere i psykisk helsevern. Andre studier konkluderer også med at personer primært snakker med venner, foreldre, andre slektninger eller betydningsfulle andre (Bottoms, Rudnicki, et al., 2007; Malloy et al., 2013). Forskere som har sett på åpenhet hos barn konkluderer med det samme; dersom barn forteller om et seksuelt overgrep i avhør eller psykoterapi, har de nesten alltid fortalt om hendelsen til en uformell kilde først (London et al., 2007; Pipe, Lamb, Orbach, Stewart, et al., 2007). I sum kan man oppsummere med at åpenhet og hemmelighold er komplekse fenomener å studere, og som i alle studier på feltet må det tas valg som igjen legger føringer for hvordan resultatene kan tolkes.

4.6.3 Generaliserbarhet

Denne studiens resultater må gjennomgående tolkes i lys av den lave svarprosenten, men i særdeleshet gjelder det spørsmålet om ytre validitet. Ved trekking av utvalg ble det tatt høyde for store frafall. Vi kan likevel ikke være sikre på at frafallet er tilfeldig. Det er en vanlig

antakelse at frafall er et resultat av systematiske forskjeller (Rubin, 2004), og det vil av den grunn legges begrensninger på resultatenes generaliserbarhet. Det endelige utvalget i datamaterialet avviker noe fra befolkningen mellom 18 og 75 år i Norge. Det er blant annet flere kvinner, respondentene har høyere utdanning enn snittet for befolkningen, det er for få av de eldste og av de yngste, og noen fylker og regioner er underrepresentert. Det ble beregnet vektorer for å korrigere for forskjellene, men resultatene avviker i svært liten grad fra de uvektede resultatene (for mer informasjon; se Thoresen og Hjemdal, 2014). I denne oppgaven er det brukt uvektede resultater. Utvalget er også underrepresentert for en del av befolkningsgruppene man vil anta at er særlig sårbare for å bli utsatt for vold og seksuelle voldtekter, som rusmisbrukere, de som soner fengselsstraff og mennesker som bor på institusjon eller på gata. Innvandrere er også underrepresentert, og utvalget må ses på som representativt for den etnisk norske delen av befolkningen i Norge. De ovennevnte skjevhetene kan ha betydning for prevalenstallene som presenteres i oppgaven, men vi antar at det ikke har fullt så stor betydning for sammenhengene vi har undersøkt.

4.7 Implikasjoner

En tredjedel av dem som hadde vært utsatt for et eller flere seksuelle overgrep hadde aldri snakket med noen om det. Det er en betydelig andel, og det bør få kliniske konsekvenser at vi vet at så mange mennesker går og bærer på potensielt traumatiserende opplevelser alene. Denne studien ser på åpenhet over et livstidsløp, og det å fortelle om pågående overgrep – noe det åpenbart er viktig å avdekke – er antakeligvis enda mindre utbredt. Det er veldokumentert at seksuelle overgrep utgjør en betydelig risikofaktor for utvikling av psykiske vansker, og det at mange tier om erfaringene sine er en realitet alle som arbeider med mennesker bør ta innover seg.

Denne studien fant at sosial støtte var negativt assosiert med hemmelighold. Man kan undre seg over om det å vite at man har noen som lytter og støtter en vil øke sjansen for at seksuelle overgrep blir fortalt om. Funnet har i så måte betydning for hva en bør se på som risikofaktorer for hemmelighold, og i lys av dette vil det være nyttig å arbeide med å forbedre det offentlige hjelpeapparatet slik at utsatte i større grad føler at de kan henvende seg dit. Fra terapiforskning vet vi hvor viktig det er for bedring at klient og terapeut reflekterer og lytter i dialog (Hartman & Axelsen, 2008; Stiegler, 2013). Slik kan følelser og reaksjoner gjøres forståelige og mindre truende (Samoilow, 2007). Det kan være lignende mekanismer som gjør at opplevd sosial støtte får betydning for hvorvidt man forteller eller ikke, og at det av den

grunn er viktig at helsearbeidere og andre tilstreber å vise barn og voksne at man våger å spørre og at man tåler å høre på deres beretninger. I behandling av vansker forbundet med overgrep i barndommen er den terapeutiske relasjonen svært viktig (Charuvastra & Cloitre, 2008; Wright & Davis, 1994). Det vektlegges at terapeuten må være varm, støttende og interessert i klienten (Charuvastra & Cloitre, 2008). Den terapeutiske relasjonen kan ses på som å knytte et sosialt bånd som kan fasilitere åpenhet og fremme bedring.

Det samme kan gjelde andre arenaer som skoler, barnehager, barnevern og andre instanser. Malloy, Brubacher og Lamb (2013) peker på at eksterne faktorer som for eksempel TV-programmer og undervisningsopplegg som informerer om seksuelle overgrep kan være årsak til at barn forteller. Forfatterne vektlegger at det er hendelser og mennesker som setter i gang åpenhet. Utfordringen overalt synes derfor å være å skape et sosialt miljø der det er aksept for å fortelle.

Vi anbefaler at videre forskning undersøker sosial støttes relasjon til hemmelighold nærmere. Nyere studier hevder at man burde måle *barrierer mot sosial støtte* i tillegg til den opplevde støtten, da dette muligens gir et tydeligere bilde av hvilke mekanismer som spiller inn for hvorvidt man klarer å ta i bruk den sosiale støtten eller ikke (Thoresen et al., 2014). Vi ville sett det som hensiktsmessig, både for forskning og for klinisk praksis, at senere studier undersøkte også denne delen av begrepet. Videre har annen litteratur pekt på at positiv støtte er noe annet enn negativ støtte, og at fenomenene bør studeres hver for seg (Charuvastra & Cloitre, 2008). Dette kan være særlig nyttig i lys av kjønnsforskjellene som ble funnet ved at menn i større grad enn kvinner hemmeligholdt. Det bør derfor forskes mer på om menn og kvinner nyttiggjør seg ulikt av forskjellige former for sosial støtte. Funn kan blant annet tyde på at kvinner er mer sensitive overfor negativ støtte enn det menn er, og at kvinner får større nytte av positiv sosial støtte (Andrews, Brewin, & Rose, 2003).

Funnene fra denne studien peker også på viktigheten av å stille direkte spørsmål, da mange av respondentene fortalte for første gang i denne undersøkelsen om overgrep de hadde opplevd. Ormhaug, Jensen, Hukkelberg, Holt og Egeland (2012) erfarte i rekrutteringen av barn og unge som var henvist til spesialisthelsetjenesten i psykisk helsevern at svært få ble henvist til behandling for traumer eller PTSD. Symptomene til barna ble forstått som tegn på andre psykiske lidelser, og informasjon om traumatiske livserfaringer var ofte utelatt i henvisningen. Konsekvensen var at barnas erfaringer ikke ble avdekket eller ble avdekket sent i behandlingsforløpet. Dersom en tenker at det er viktig å avdekke overgrep, dukker det opp nye dilemmaer som for eksempel hvem som skal stille barn og voksne disse spørsmålene, og når og hvordan det skal gjøres. Helsemyndighetene i Storbritannia (National Institute for

Health and Care Excellence, NICE) ga i 2014 ut retningslinjer vedrørende vold og overgrep i nære relasjoner. Der anbefaler de at helsearbeidere stiller spørsmål om vold til alle brukere, blant annet innenfor svangerskaps- og barselomsorg, rusomsorg og psykisk helsevern, også når det ikke er klare indikasjoner på vold og overgrep (NICE, 2014). Dette anbefaler de at bør være en rutinemessig del av god klinisk praksis. Ormhaug et al. (2012) anbefaler at poliklinikker innfører systematisk kartlegging av traumer. Våre funn støtter opp om hvor viktig det er å kartlegge seksuelle overgrep systematisk, og peker spesielt på betydningen av å spørre direkte. Vi anbefaler at det lages gode rutiner for å stille disse spørsmålene slik at man sikrer at temaet blir tatt opp. En slik nasjonal faglig anbefaling ble nylig gitt for svangerskapsomsorgen i Norge av Helsedirektoratet. Retningslinjene tilrår at helsepersonell stiller alle gravide spørsmål om fysisk, psykisk og seksuell vold, både nåværende og tidligere erfaringer (Helsedirektoratet, 2014).

En studie fra 2012, som ble gjort før de nye retningslinjene kom, viser imidlertid at jordmødrene kvier seg for å spørre. Informantene peker blant annet på barrierer som tidspress, arbeidsdeling, manglende rutiner og manglende kontinuitet (Sunde, 2012). Vi mener det er viktig å finne tiltak for å overkomme barrierer mot å spørre om seksuelle overgrep i helsevesenet. Et tiltak som Sunde anbefaler er nettopp innføring av formelle screeningrutiner, men hun peker også på viktigheten av mer kunnskap og bedre opplæring. Derfor mener vi en av de største implikasjonene på forskningsfeltet bør være å undersøke ytterligere hvem som bør ha ansvaret for at spørsmålene blir stilt; når og hvordan det bør gjøres; hva det er som hindrer helsearbeidere i å spørre, og hva som skal til for at det oppleves bra å spørre og å bli spurt.

Problemstillingen i denne studien er knyttet til faktorer som har en sammenheng med hemmelighold, men utover det sender våre resultater et viktig budskap om at vi alle må være klar over hvor mange som blir utsatt for seksuelle overgrep i Norge i dag. Dette er ikke et fenomen som angår en liten del av befolkningen. I en skoleklasse på 30 elever vil statistisk sett seks jenter og to til tre gutter bli utsatt for en form for seksuelt overgrep før de fyller 18 år. Med andre ord er dette en utfordring som angår oss alle, og første steg for å bekjempe problemet er etter vår mening å bli klar over hvordan virkeligheten ser ut.

5 Konklusjon

Noen funn peker seg ut i denne oppgaven. Det er et stort antall mennesker som ikke forteller om det til andre dersom de blir utsatt for et seksuelt overgrep. Nesten én tredjedel holdt alt de hadde opplevd hemmelig. Blant dem som ikke hadde snakket med noen om noe av det de hadde vært utsatt for, så vi at hemmelighold hadde en sammenheng med opplevd sosial støtte, kjønn og annen vold og omsorgssvikt. Dersom man i mindre grad opplevde at man hadde generell sosial støtte, hadde man også fortalt i mindre grad. Gutter fortalte i mindre grad enn jenter. Dersom man hadde opplevd andre typer vold og omsorgssvikt – jo mer sannsynlig var det at man hadde fortalt om de seksuelle overgrepene.

For dem som hadde opplevd seksuelt overgrep før fylte 13 år hadde imidlertid bare sosial støtte og kjønn en sammenheng med hemmelighold. For voldtekt før fylte 18 år og andre seksuelle overgrep før fylte 18 år hadde kun sosial støtte en sammenheng. Resultatene er viktige ved at de tydeliggjør hvor vanlig det er at utsatte tier om sine erfaringer. Samtidig forteller funnene knyttet til sosial støtte hvor betydningsfulle andre mennesker kan være.

I tillegg er en rekke andre faktorer undersøkt i denne studien uten at det er funnet en sammenheng med hemmelighold. Undersøkelser som denne har begrensninger i hva og hvor mye den kan se på. Samtidig kan man undre seg over om vi har nok kunnskap på feltet i dag for å fange kompleksiteten i fenomenet. Her kan senere studier bidra med å se på enda flere nyanser, særlig når det gjelder sosial støtte, for å øke forståelsen av hvordan faktorene henger sammen. Til syvende og sist handler dette om å finne ut hvordan utsatte som ønsker og har behov for å fortelle kan få gjort det. Målet må være å stoppe pågående overgrep og forhindre at de seksuelle overgrepene blir den tunge hemmeligheten man aldri fikk snakket om.

Litteraturliste

- Alaggia, R. (2004). Many ways of telling: Expanding conceptualizations of child sexual abuse disclosure. *Child Abuse & Neglect*, 28(11), 1213-1227. doi: 10.1016/j.chiabu.2004.03.016
- Alaggia, R. (2010). An ecological analysis of child sexual abuse disclosure: Considerations for child and adolescent mental health. *Journal of the Canadian Academy of child and adolescent psychiatry*, 19(1), 32-39.
- Andrews, B., Brewin, C. R., & Rose, S. (2003). Gender, social support, and PTSD in victims of violent crime. *Journal of Traumatic Stress*, 16(4), 421-427.
- Arata, C. M. (1998). To tell or not to tell: Current functioning of child sexual abuse survivors who disclosed their victimization. *Child Maltreatment*, 3(1), 63-71.
- Babor, T. F., Brown, J., & del Boca, F. K. (1990). Validity of self-reports in applied research on addictive behaviors: Fact or fiction? *Behavioral Assessment*, 12(1), 5-31.
- Bal, S., De Bourdeaudhuij, I., Crombez, G., & Van Oost, P. (2005). Predictors of trauma symptomatology in sexually abused adolescents: a 6-month follow-up study. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(11), 1390-1405. doi: 10.1177/0886260505278720
- Barnevernet. (2014). Barnevern, 2013: Hovudtal for barnevernsstatistikken. Hentet fra [http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/barneverng/aar/2014-12-15?fane=tabell - content](http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/barneverng/aar/2014-12-15?fane=tabell-content)
- Becker-Blease, K. A., & Freyd, J. J. (2006). Research participants telling the truth about their lives. The ethics of asking and not asking about abuse. *American Psychologist*, 61(3), 218-226.
- Berliner, L., & Conte, J. (1995). The effects of disclosure and intervention on sexually abused children. *Child Abuse & Neglect*, 19(3), 371-384. doi: 10.1016/S0145-2134(94)00138-3
- Bottoms, B. L., Quas, J. A., & Davis, S. L. (2007). The influence of interviewer-provided social support on children's suggestibility, memory and disclosure. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- Bottoms, B. L., Rudnicki, A. G., & Epstein, M. A. (2007). A retrospective study of factors affecting the disclosure of childhood sexual and physical abuse. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.

- Bradley, A. R., & Wood, J. M. (1996). How do children tell? The disclosure process in child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 20(9), 881-891.
- Braut, G. S. (2009). Validitet. fra Store medisinske leksikon <https://sml.snl.no/validitet>
- Browne, A., & Finkelhor, D. (1986). Impact of child sexual abuse: A review of the research. *Psychological Bulletin*, 99(1), 66-77. doi: [dx.doi.org/10.1037/0033-2909.99.1.66](https://doi.org/10.1037/0033-2909.99.1.66)
- Bruner, J. S. . (1990). *Acts of meaning*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Burleson, B. R., Albrecht, T. L., Goldsmith, D. J., & Sarason, I. G. (Red.). (1994). *Introduction: The communication of social support*. Thousand Oaks: Sage.
- Bussey, K., & Grimbeek, E. J. (2006). Disclosure processes: issues for child sexual abuse victims. I Ken J. Rotenberg (Red.), *Disclosure processes in children and adolescents* (s. 166-203). Cambridge: Cambridge University Press.
- CDC. (2014). Family health history and health appraisal questionnaires. Centers for disease control and prevention. Hentet fra <http://www.cdc.gov/violenceprevention/acestudy/questionnaires.html>
- Charuvastra, A., & Cloitre, M. (2008). Social bonds and posttraumatic stress disorder. *Annual Review of Psychology*, 59, 301-328. doi: 10.1146/annurev.psych.58.110405.085650
- Cloitre, M., Stovall-McClough, C., Zorbas, P., & Charuvastra, A. (2008). Attachment organization, emotion regulation, and expectations of support in a clinical sample of women with childhood abuse histories. *Journal of Traumatic Stress*, 21(3), 282-289. doi: 10.1002/jts.20339
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357.
- Cole, P. M., & Putnam, F. W. (1992). Effect of incest on self and social functioning: A developmental psychopathology perspective. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 60(2), 174-184. doi: <http://dx.doi.org/10.1037/0022-006X.60.2.174>
- Collin-Vézina, D., M., De La Sablonnière-Griffin, Palmer, A. M., & Milne, L. (under utgivelse). A preliminary mapping of individual, relational, and social factors that impede disclosure of childhood sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*. doi: [dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.03.010](https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.03.010)
- Connolly, D. A., & Read, J. D. (2007). Canadian criminal court reports of historic child sexual abuse: Factors associated with delayed prosecution and reported repression. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.

- Cook, C., Heath, F., & Thompson, R. L. (2000). A meta-analysis of response rates in web- or internet-based surveys. *Educational and Psychological Measurement*, 60(6), 821-836. doi: 10.1177/00131640021970934
- Crisma, M., Bascelli, E., Paci, D., & Romito, P. (2004). Adolescents who experienced sexual abuse: Fears, needs and impediments to disclosure. *Child Abuse & Neglect*, 28(10), 1035-1048. doi: 10.1016/j.chiabu.2004.03.015
- Davidson, J. (1995). *The relationship between childhood sexual abuse and perceived social support in adult women*. California School of Professional Psychology.
- Diamantopoulos, A., & Winklhofer, H. M. (2001). Index construction with formative indicators: An alternative to scale development. *Journal of Marketing Research*, 38(2), 269-277.
- Dube, S. R., Anda, R. F., Whitfield, C. L., Brown, D. W., Felitti, V. J., Dong, M., & Giles, W. H. (2005). Long-term consequences of childhood sexual abuse by gender of victim. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(5), 430-438.
- Dube, S. R., Williamson, D. F., Thompson, T., Felitti, V. J., & Anda, R. F. (2004). Assessing the reliability of retrospective reports of adverse childhood experiences among adult HMO members attending a primary care clinic. *Child Abuse & Neglect*, 28(7), 729-737.
- Durham, A. (2002). Young men living through and with child sexual abuse: A practitioner research study. *British Journal of Social Work*, 33(3), 309-323. doi: 10.1093/bjsw/33.3.309
- Farmer, R. F., & Sundberg, N. D. (2010). Buffering hypothesis *Corsini Encyclopedia of Psychology*.
- Feehan, M., Nada-Raja, S., Martin, J. A., & Langley, J. D. (2001). The prevalence and correlates of psychological distress following physical and sexual assault in a young adult cohort. *Violence and Victims*, 16(1), 49-63.
- Fergusson, D. M., Horwood, L. J., & Woodward, L. J. (2000). The stability of child abuse reports: a longitudinal study of the reporting behaviour of young adults. *Psychological Medicine*, 30(3), 529-544.
- Finkelhor, D. (1984). *Child sexual abuse: New theory and research*. New York: Free Press.
- Finkelhor, D. (1990). Early and long-term effects of child sexual abuse: An update. *Professional Psychology: Research and Practice*, 21(5), 325-330. doi: <http://dx.doi.org/10.1037/0735-7028.21.5.325>

- Finkelhor, D., Ormrod, R. K., & Turner, H. A. (2007). Poly-victimization: A neglected component in child victimization. *Child Abuse & Neglect*, 31(1), 7-26. doi: 10.1016/j.chiabu.2006.06.008
- Fischer, K. W. (1980). A theory of cognitive development: The control and construction of hierarchies of skills. *Psychological Review*, 87(6), 477-531. doi: <http://dx.doi.org/10.1037/0033-295X.87.6.477>
- FNs barnefond (UNICEF) (2012). *Measuring and monitoring child protection systems: Proposed core indicators for the East Asia and Pacific region*. Strengthening child protection systems series. Nr. 3. Bangkok: UNICEF EAPRO
- Fontes, L. A. (1993). Disclosures of sexual abuse by Puerto Rican children: Oppression and cultural barriers. *Journal of Child Sexual Abuse*, 2(1), 21-35.
- Fortier, M. A., DiLillo, D., Messman-Moore, T. L., Peugh, J., DeNardi, K. A., & Gaffey, K. J. (2009). Severity of child sexual abuse and revictimization: The mediating role of coping and trauma symptoms. *Psychology of Women Quarterly*, 33(3), 308-320. doi: 10.1111/j.1471-6402.2009.01503.x
- Ghetti, S., Alexander, K. W., & Goodman, G. S. (2002). Legal involvement in child sexual abuse cases. Consequences and interventions. *International Journal of Law and Psychiatry*, 25(3), 235-251.
- Giorgio, G. (2009). Traumatic truths and the gift of telling. *Qualitative Inquiry*, 15(1), 149-167. doi: 10.1177/1077800408318300
- Gold, Y. (1997). *Breaking the silence again: A retrospective study investigating the long-term effects of childhood disclosures upon symptoms and coping in adult survivors of sexual abuse*. University of Illinois at Urbana-Champaign.
- Golding, J. M., Siegel, J. M., Sorenson, S. B., Burnam, M. A., & Stein, J. A. (1989). Social support sources following sexual assault. *Journal of Community Psychology*, 17(1), 92-107. doi: 10.1002/1520-6629(198901)17:1<92::AID-JCOP2290170110>3.0.CO;2-E
- Goodman, L. A., Corcoran, C., Turner, K., Yuan, N., & Green, B. L. (1998). Assessing traumatic event exposure: General issues and preliminary findings for the Stressful Life Events Screening Questionnaire. *Journal of Traumatic Stress*, 11(3), 521-542. doi: dx.doi.org/10.1023/A:1024456713321
- Goodman-Brown, T. B., Edelstein, R. S., Goodman, G. S., Jones, D. P. H., & Gordon, D. S. (2003). Why children tell: A model of children's disclosure of sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 27, 525-540.

- Grace, J. B., & Bollen, K. A. (2008). Representing general theoretical concepts in structural equation models: the role of composite variables. *Environmental and Ecological Statistics*, 15(2), 191-213. doi: 10.1007/s10651-007-0047-7
- Gries, L. T., Goh, D. S., Andrews, M. B., Gilbert, J., Praver, F., & Stelzer, D. N. (2000). Positive reaction to disclosure and recovery from child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 9(1), 29-51. doi: 10.1300/J070v09n01_03
- Gumpert, C. H. (2007). Clinical and organizational perspectives on denial and delayed disclosure. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- Hardt, J., & Rutter, M. (2004). Validity of adult retrospective reports of adverse childhood experiences: Review of the evidence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(2), 260-273.
- Harned, M. S. (2004). Does it matter what you call it? The relationship between labeling unwanted sexual experiences and distress. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72(6), 1090-1099.
- Hartman, E., & Axelsen, E. D. (Red.). (2008). *Virksomme faktorer i psykoterapi*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Hartwig, J., & Wilson, J. C. (2002). Factors affecting children's disclosure of secrets in an investigatory interview. *Child Abuse Review*, 11(2), 77-93. doi: 10.1002/car.725
- Helsedirektoratet. (2014). Nasjonal faglig retningslinje for svangerskapsomsorgen - hvordan avdekke vold (Vol. 04/2014). Oslo: Helsedirektoratet.
- Henry, B., Moffitt, T. E., Caspi, A., Langley, J., & Silva, P. A. (1994). On the "remembrance of things past:" A longitudinal evaluation of the retrospective method. *Psychological Assessment*, 6(2), 92-101.
- Hershkowitz, I. (2006). Delayed disclosure of alleged child abuse victims in Israel. *American Journal of Orthopsychiatry*, 76(4), 444-450. doi: 10.1037/0002-9432.76.4.444
- Hershkowitz, I., Horowitz, D., & Lamb, M. E. (2005). Trends in children's disclosure of abuse in Israel: A national study. *Child Abuse & Neglect*, 29, 1203-1214.
- Hershkowitz, I., Horowitz, D., & Lamb, M. E. (2007). Individual and family variables associated with disclosure and nondisclosure of child abuse in Israel. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.

- Hershkowitz, I., Lanes, O., & Lamb, M. E. (2007). Exploring the disclosure of child sexual abuse with alleged victims and their parents. *Child Abuse & Neglect*, 31(2), 111-123. doi: 10.1016/j.chiabu.2006.09.004
- Hoefnagels, C., & Mudde, A. (2000). Mass media and disclosures of child abuse in the perspective of secondary prevention: Putting ideas into practice. *Child Abuse & Neglect*, 24(8), 1091-1101.
- Hunter, J. A., Goodwin, D. W., & Wilson, R. J. (1992). Attributions of blame in child sexual abuse victims: An analysis of age and gender influences. *Journal of Child Sexual Abuse*, 1(3), 75-89.
- Jensen, T. K. (2005). *Suspensions of child sexual abuse: Dialogicality and meaning making*. Oslo: Unipub AS.
- Jonzon, E., & Lindblad, F. (2004). Disclosure, reactions, and social support: Findings from a sample of adult victims of child sexual abuse. *Child Maltreatment*, 9(2), 190-200. doi: 10.1177/1077559504264263
- Jonzon, E., & Lindblad, F. (2005). Adult female victims of child sexual abuse: Multitype maltreatment and disclosure characteristics related to subjective health. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(6), 651-666. doi: 10.1177/0886260504272427
- Joseph, S. (Red.). (1999). *Social support and mental health following trauma*. New York: John Wiley.
- Joseph, S., Andrews, B., Williams, R., & Yule, W. (1992). Crisis support and psychiatric symptomatology in adult survivors of the Jupiter cruise ship disaster. *British Journal of Clinical Psychology*, 31(1), 63-73. doi: 10.1111/j.2044-8260.1992.tb00968.x
- Justis- og politidepartementet. (2007). *Vendepunkt. Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2008-2011*. Oslo: Justis- og politidepartementet.
- Justis- og politidepartementet (2008). *Fra ord til handling. Bekjempelse av voldtekt krever handling*. (NOU 2008:4). Oslo: Departementenes servicesenter. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/nou-2008-4/id497659/?docId=NOU200820080004000DDDEPIS&ch=1&q=nou%202008:4&redir=true&ref=search&term=nou%202008:4>
- Kaniasty, K., & Norris, F. H. (1992). Social support and victims of crime: Matching event, support, and outcome. *American Journal of Community Psychology*, 20, 211-241.
- Kendall-Tackett, K., & Becker-Blease, K. A. (2004). The importance of retrospective findings in child maltreatment research. *Child Abuse & Neglect*, 28(7), 723-727.

- Kessler, R. C., Price, R. H., & Wortman, C. B. (1985). Social factors in psychopathology: stress, social support, and coping processes. *Annual Review of Psychology*, 36, 531-572.
- Kilpatrick, D. G., Edmunds, C. N., & Seymour, A. K. (1992). *Rape in America: A report to the nation*. Arlington: National Victim Center.
- Kilpatrick, D. G., Ruggiero, K. J., Acierno, R., Saunders, B. E., Resnick, H. S., & Best, C. L. (2003). Violence and risk of PTSD, major depression, substance abuse/dependence, and comorbidity: Results from the national survey of adolescents. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(4), 692-700. doi: dx.doi.org/10.1037/0022-006X.71.4.692
- Kogan, S. M. (2004). Disclosing unwanted sexual experiences: results from a national sample of adolescent women. *Child Abuse & Neglect*, 28(2), 147-165.
- Kogan, S. M. (2005). The role of disclosing child sexual abuse on adolescent adjustment and revictimization. *Journal of Child Sexual Abuse*, 14(2), 25-47. doi: 10.1300/J070v14n02_02
- Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The Lancet*, 360(9339), 1083-1088. doi: http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(02)11133-0
- Lalor, K., & McElvaney, R. (2010). Child sexual abuse, links to later sexual exploitation/high risk sexual behavior and prevention/treatment programmes. *Trauma, Violence and Abuse*, 11(4), 159-177. doi: 10.1177/1524838010378299
- Lev-Wiesel, R., Gottfried, R., Eisikovits, Z., & First, M. (2014). Factors affecting disclosure among Israeli children in residential care due to domestic violence. *Child Abuse & Neglect*, 38, 618-626. doi: 10.1016/j.chiabu.2014.02.002
- Ligezinska, M., Firestone, P., Manion, I. G., McIntyre, J., Ensom, R., & Wells, G. (1996). Children's emotional and behavioral reactions following the disclosure of extrafamilial sexual abuse: Initial effects. *Child Abuse & Neglect*, 20(2), 111-125. doi: 10.1016/0145-2134(95)00125-5
- Lindblad, F. (2007). Reflections on the concept of disclosure. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- Littleton, H. L. (2010). The impact of social support and negative disclosure reactions on sexual assault victims: A cross-sectional and longitudinal investigation. *Journal of Trauma & Dissociation*, 11(2), 210-227. doi: 10.1080/15299730903502946

- London, K., Bruck, M., Ceci, S. J., & Shuman, D. W. (2005). Disclosure of child sexual abuse: What does the research tell us about the ways that children tell? *Psychology, Public Policy, and Law*, 11(1), 194-226. doi: 10.1037/1076-8971.11.1.194
- London, K., Bruck, M., Ceci, S. J., & Shuman, D. W. (2007). Disclosure of child sexual abuse: A review of the contemporary empirical literature. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- London, K., Bruck, M., Wright, D. B., & Ceci, S. J. (2008). Review of the contemporary literature on how children report sexual abuse to others: Findings, methodological issues, and implications for forensic interviewers. *Memory*, 16(1), 29-47. doi: <http://dx.doi.org/10.1080/09658210701725732>
- Lyon, T. D. (1995). False allegations and false denials in child sexual abuse. *Psychology, Public Policy, and Law*, 1(2), 429-437.
- Lyon, T. D. (2007). False denials: Overcoming methodological biases. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- Laaksonen, T., Sariola, H., Johansson, A., Jern, P., Varjonen, M., von der Pahlen, B., . . . Santtila, P. (2011). Changes in the prevalence of child sexual abuse, its risk factors, and their associations as a function of age cohort in a Finnish population sample. *Child Abuse & Neglect*, 35, 480-490. doi: 10.1016/j.chiabu.2011.03004
- Madge, N., Hewitt, A., Hawton, K., de Wilde, E. J., Corcoran, P., Fekete, S., . . . Ystgaard, M. (2008). Deliberate self-harm within an international community sample of young people: comparative findings from the Child & Adolescent Self-harm in Europe (CASE) Study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(6), 667-677. doi: 10.1111/j.1469-7610.2008.01879.x
- Mahfoud, Z., Ghandour, L., Ghandour, B., Mokdad, A. H., & Sibai, A. M. (2015). Cell phone and face-to-face interview responses in population-based surveys: How do they compare? *Field Methods*, 27(1), 39-54. doi: 10.1177/1525822X14540084
- Malloy, L. C., Brubacher, S. P., & Lamb, M. E. (2011). Expected consequences of disclosure revealed in investigative interviews with suspected victims of child sexual abuse. *Applied Developmental Science*, 15(1), 8-19. doi: 10.1080/10888691.2011.538616
- Malloy, L. C., Brubacher, S. P., & Lamb, M. E. (2013). "Because she's one who listens": Children discuss disclosure recipients in forensic interviews. *Child Maltreatment*, 18(4), 245-251. doi: 10.1177/1077559513497250

- Malloy, L. C., Lyon, T. D., & Quas, J. A. (2007). Filial dependency and recantation of child sexual abuse allegations. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 46(2), 162-170.
- Many, M., Stepka, P., Celano, M., Petersen-Coleman, M., & Pate, L. (2014). Sexually abused children. I Lisa Grossman & Steven Walfish (Red.), *Translating psychological research into practice*. New York: Springer Publishing Co.
- Mason, C., & Kennedy, N. (2014). Sexual abuse in Malawi: Patterns of disclosure. *Journal of Child Sexual Abuse*, 23(3), 278-289. doi: 10.1080/10538712.2014.888119
- Mason, G. E., Ullman, S., Long, S. E., Long, L., & Starzynski, L. (2008). Social support and risk of sexual assault revictimization. *Journal of Community Psychology*, 37(1), 58-72. doi: 10.1002/jcop.20270
- McElvaney, R., Greene, S., & Hogan, D. (2012). Containing the secret of child sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(6), 1155-1175. doi: 10.1177/0886260511424503
- McGee, H., Garavan, R., de Barra, M., Byrne, J., & Conroy, R. (2002). The SAVI Report: sexual abuse and violence in Ireland. Executive summary. Dublin: Dublin Rape Crisis Centre.
- Milne, L., & Collin-Vézina, D. (2014). Disclosure of sexual abuse among youth in residential care: A multiple informant comparison. *Journal of Child Sexual Abuse*, 23(4), 398-417. doi: 10.1080/10538712.2014.896841
- Mossige, S. (2007). Barns fortellinger om overgrepsopplevelser. Hvordan forteller de, og hva er viktig for dem å fortelle? I H. Haavind & H. Øvreeide (Red.), *Barn og unge i psykoterapi: Terapeutiske framgangsmåter og forandring* (s. 224-245). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Mossige, S., & Stefansen, K. (2007). *Vold og overgrep mot barn og unge: En selvrapporteringsstudie blant avgangselever i videregående skole. (20/2007)*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Mullet, J. H., Akerson, N. M. K., & Turman, A. (2013). Healing the past through story. *Adult Learning*, 24(72), 72-78. doi: 10.1177/1045159513477843
- Myhre, M. C., Thoresen, S., & Hjemdal, O. K. (2015). Vold og voldtekt i oppveksten: En nasjonal intervjuundersøkelse av 16- og 17-åringer. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress A/S.

- NCK. (2014). Våld och hälsa: En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK.
- Newman, E., Risch, E., & Kassam-Adams, N. (2006). Ethical issues in trauma-related research: a review. *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*, 1(3), 29-46. doi: 10.1525/jer.2006.1.3.29.
- NICE. (2014). Domestic violence and abuse: how health services, social care and the organisations they work with can respond effectively *NICE public health guidance 50*: National Institute for Health and Care Excellence.
- O'Sullivan, L. F., Byers, E. S., & Finkelmann, L. (1998). A comparison of male and female college students' experiences of sexual coercion. *Psychology of Women Quarterly*, 22, 177-195.
- Offer, D., Kaiz, M., Howard, K. I., & Bennett, E. S. (2000). The altering of reported experiences. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 39(6), 735-742. doi: 10.1097/00004583-200006000-00012
- Orbach, Y., Shiloach, H., & Lamb, M. E. (2007). Reluctant disclosers of child sexual abuse. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- Ormhaug, S. M., Jensen, T. K., Hukkelberg, S. S., Holt, T., & Egeland, K. (2012). Traumer hos barn – blir de gjemt eller glemt? Kartlegging av traumatiske erfaringer hos barn og unge henvist til BUP. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 49(3), 234-240.
- Pennebaker, J. W. (1990). *Opening up: The healing power of expressing emotions*. New York: The Guildford Press.
- Pennebaker, J. W. (1991). Stream of consciousness and stress: Levels of thinking. I J. S. Uleman & J. A. Bargh (Red.), *Unintended thought*. New York: Guildford Press.
- Pennebaker, J. W., Kiecolt-Glaser, J. K., & Glaser, R. (1988). Disclosure of traumas and immune function: Health implications for psychotherapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(2), 239-245. doi: 10.1037/0022-006X.56.2.239
- Pinto, R., Correia, L., & Maia, Â. (2014). Assessing the reliability of retrospective reports of adverse childhood experiences among adolescents with documented childhood maltreatment. *Journal of Family Violence*, 29(4), 431-438. doi: 10.1007/s10896-014-9602-9
- Pipe, M.-E., Lamb, M. E., Orbach, Y., & Cederborg, A.-C. (red.). (2007a). *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.

- Pipe, M.-E., Lamb, M. E., Orbach, Y., & Cederborg, A.-C. (2007b). Seeking resolution in the disclosure wars: An overview. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- Pipe, M.-E., Lamb, M. E., Orbach, Y., Stewart, H., Sternberg, K. J., & Esplin, P. (2007). Factors associated with nondisclosure of suspected abuse during forensic interviews. I M.-E. Pipe, M. E. Lamb, Y. Orbach & A.-C. Cederborg (Red.), *Child sexual abuse: Disclosure, delay, and denial*. New York: Psychology Press.
- Priebe, G., & Svedin, C. G. (2008). Child sexual abuse is largely hidden from the adult society: An epidemiological study of adolescents' disclosures. *Child Abuse & Neglect*, 32(12), 1095-1108. doi: 10.1016/j.chiabu.2008.04.001
- Punamäki, R.-L., Komproe, I., Quota, S., El-Masri, M., & de Jong, J. T. V. M. (2005). The deterioration and mobilization effects of trauma on social support: childhood maltreatment and adulthood military violence in a Palestinian community sample. *Child Abuse & Neglect*, 29(4), 351-373. doi: 10.1016/j.chiabu.2004.10.011
- Quas, J. A., Goodman, G. S., & Jones, D. P. H. (2003). Predictors of attributions of self-blame and internalizing behavior problems in sexually abused children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 44(5), 723-736. doi: 10.1111/1469-7610.00158
- Radke-Yarrow, M., Campbell, J. D., & Burton, R. V. (1970). Recollections of childhood: A study of the retrospective method. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 135(5).
- Resick, P. A. (1993). The psychological impact of rape. *Journal of Interpersonal Violence*, 8(2), 223-255. doi: 10.1177/088626093008002005
- Resnick, H. S., Kilpatrick, D. G., Dansky, B. S., Saunders, B. E., & Best, C. L. (1993). Prevalence of civilian trauma and posttraumatic stress disorder in a representative national sample of women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 61(6), 984-991.
- Roesler, A. L., & Wind, T. W. (1994). Telling the secret: Adult women describe their disclosure of incest. *Journal of Interpersonal Violence*, 9(3), 327-338.
- Rubin, D. H. (2004). *Multiple imputation for nonresponse in surveys*. New Jersey: John Wiley & Sons.
- Raaheim, A., & Raaheim, K. (2004). *Psykologiske fagord: Fra engelsk til norsk* (7 utg.). Polen: Fagbokforlaget

- Samoilow, D. K. (2007). Løsningsfokuserte allianser: Løsningsfokusert terapi i lys av forskning om hva som virker i terapeutiske relasjoner. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 44(9), 1107-1117.
- Sarason, I. G., & Sarason, B. R. (1985). *Social support: Theory, research and applications*. Haag: Martinus Nijhoff.
- Schaeffer, P., Leventhal, J. M., & Asnes, A. G. (2011). Children's disclosures of sexual abuse: Learning from direct inquiry. *Child Abuse & Neglect*, 35, 343-352. doi: 10.1016/j.chiabu.2011.01.014
- Schwarz, N., Strack, F., Hippler, H.-J., & Bishop, G. (1991). The impact of administration mode on response effects in survey measurement. *Applied Cognitive Psychology*, 5(3), 193-212. doi: 10.1002/acp.2350050304
- Schönbucher, V., Maier, T., Mohler-Kuo, M., Schnyder, U., & Landolt, M. A. (2012). Disclosure of child sexual abuse by adolescents: A qualitative in-depth study. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(17), 3486-3513. doi: 10.1177/0886260512445380
- Shaffer, A., Huston, L., & Egeland, B. (2008). Identification of child maltreatment using prospective and self-report methodologies: A comparison of maltreatment incidence and relation to later psychopathology. *Child Abuse & Neglect*, 32, 682-692. doi: 10.1016/j.chiabu.2007.09.010
- Sjöberg, R. L., & Lindblad, F. (2002). Delayed disclosure and disrupted communication during forensic investigation of child sexual abuse: A study of 47 corroborated cases. *Acta Paediatrica*, 91(12), 1391-1396. doi: 10.1111/j.1651-2227.2002.tb02839.x
- Smith, D. W., Letourneau, E. J., Saunders, B. E., Kilpatrick, D. G., Resnick, H. S., & Best, C. L. (2000). Delay in disclosure of childhood rape: Results from a national survey. *Child Abuse & Neglect*, 24(2), 273-287. doi: 10.1016/S0145-2134(99)00130-1
- Sorensen, T., & Snow, B. (1991). How children tell: The process of disclosure in child sexual abuse. *Child Welfare*, 70(1), 3-15.
- Spaccarelli, S. (1994). Stress, appraisal, and coping in child sexual abuse: A theoretical and empirical review. *Psychological Bulletin*, 116(2), 340-362.
- Starzynski, L. L., Ullman, S. E., Townsend, S. M., Long, L. M., & Long, S. M. (2007). What factors predict women's disclosure of sexual assault to mental health professionals? *Wiley InterScience*, 35(5), 619-638. doi: 10.1002/jcop.20168
- Steine, I. M., Milde, A. M., Bjorvatn, B., Grønli, J., Nordhus, I. H., Mrdalj, J., & Pallesen, S. (2012). Forekomsten av seksuelle overgrep i et representativt befolkningsutvalg i Norge. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 49(10), 950-957.

- Stiegler, J. R. (2013). Når den emosjonelle smerten viser vei - emosjonsfokusert terapi i klinisk praksis. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 50(8), 845-847.
- Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) av 22. mai 1902 nr. 10 (1902).
- Summit, R. C. (1983). The child sexual abuse accomodation syndrome. *Child Abuse & Neglect*, 7(2), 177-193. doi: 10.1016/0145-2134(83)90070-4
- Sunde, O. K. (2012). *Jordmødres opplevelser av barrierer mot å snakke om vold i nære relasjoner med gravide, og spesielt innvandrerkvinner, og tiltak for å overvinne disse*. (Master i sosialfag), Universitetet i Stavanger, Stavanger.
- Svartdal, F. (2014). Validitet i psykologi. *Store norske leksikon*, Hentet 31.mars 2015. doi: https://snl.no/validitet_i_psykologi.
- Thoits, P. A. (2011). Mechanism linking social ties and support to physical and mental health. *Journal of Health and Social Behavior*, 52(2), 145-161. doi: 10.1177/0022146510395592
- Thoresen, S., & Hjemdal, O. K. (red.). (2014). Vold og voldtekt i Norge: En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress A/S.
- Thoresen, S., Jensen, T.K., Wentzel-Larsen, T., & Dyb, G. (2014). Social support barriers and mental health in terrorist attack survivors. *Journal of Affective Disorders*. doi: [dx.doi.org/10.1016/j.jad.2013.12.014](https://doi.org/10.1016/j.jad.2013.12.014)
- Thoresen, S., & Øverlien, C. (2009). Trauma victim: Yes or no?: Why it may be difficult to answer questions regarding violence, sexual abuse, and other traumatic events. *Violence against Women*, 15(6), 699-719. doi: 10.1177/1077801209332182
- Ullman, S. E. (2003). Social reactions to child sexual abuse disclosures: A critical review. *Journal of Child Sexual Abuse*, 12(1), 89-121. doi: 10.1300/J070v12n01_05
- Ullman, S. E., Foynes, M. M., & Tang, S. S. S. (2010). Benefits and barriers to disclosing sexual trauma: A contextual approach. *Journal of Trauma & Dissociation*, 11(2), 127-133. doi: 10.1080/15299730903502904
- Ungar, M., Tutty, L. M., McConnell, S., Barter, K., & Fairholm, J. (2009). What Canadian youth tell us about disclosing abuse. *Child Abuse & Neglect*, 33, 699-708. doi: 10.1016/j.chiabu.2009.05.002
- van Roode, T., Dickson, N., Herbison, G. P., & Paul, C. (2009). Child sexual abuse and persistence of risky sexual behaviours and negative sexual outcomes over adulthood: findings from a birth cohort. *Child Abuse & Neglect*, 33(3), 161-172. doi: 10.1016/j.chiabu.2008.09.006

- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Walsh, W. A., Banyard, V. L., Moynihan, M. M., Ward, S., & Cohn, E. S. (2010). Disclosure and service use on a college campus after an unwanted sexual experience. *Journal of Trauma & Dissociation*, 11(2), 134-151. doi: 10.1080/15299730903502912
- WHO. (2002). *World report of violence and health*. Genève: World Health Organization.
- Widom, C. S., Raphael, K. G., & DuMont, K. A. (2004). The case for prospective longitudinal studies in child maltreatment research: commentary on Dube, Williamson, Thompson, Felitti, and Anda (2004). *Child Abuse & Neglect*, 28(7), 715-722.
- Wright, J. H., & Davis, D. (1994). The therapeutic relationship in cognitive-behavioral therapy: Patient perceptions and therapist responses. *Cognitive and behavioral practice*, 1, 25-45.

Vedlegg

Vedlegg 1:

NKVTS - VOLD I NÆRE RELASJONER WEB	
Prosjekt	1302521001
Skjemanummer	

ID: cawi_start	
START Starttidspunkt	
A a: sys_timenowf c	
STARTDATO Startdato	
A a: sys_date c	
UKE Uke	
A a: sys_week c	
UKEDAG Ukedag	
A a: sys_dayofweek c	
WEBID Web id	R: *
A a: sms_webid c	
PROSJEKT Prosjekt	R: *
A a: sms_prosjekt c	
LISTE Listegrunnlag	R: * A: sms_liste C
Ordinært basetrek (Ipsos MMIs Nettforum)	☐ 1
Kundeliste	☐ 2
Vervet på Cati	☐ 3
Vervet fra E-base	☐ 4

Velkommen til undersøkelsen

Vi gjennomfører for tiden en stor undersøkelse om personlig trygghet og livskvalitet blant menn og kvinner i Norge. Undersøkelsen utføres for Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress på oppdrag fra Justisdepartementet, og vi vil blant annet spørre om utsatthet for vold.

For å få best mulige resultater er det viktig at flest mulig svarer på spørsmålene, uansett hva man har opplevd eller hvor trygg man føler seg. Dine svar er viktige, så vi håper du vil ta deg tid til å svare.

Undersøkelsen tar ca. 15 minutter. Svarene dine behandles konfidensielt og ingen resultater av undersøkelsen vil kunne knyttes til enkeltpersoner.

Noen av spørsmålene i undersøkelsen er ganske direkte, vi ønsker derfor at du besvarer undersøkelsen uten at andre personer kan se hva du krysser av for.

KJONN	Kjønn	R: *
Mann	☐ 1	
Kvinne	☐ 2	
ALDER	Hva er din alder?	R: 18:99
____		
STILLING	Hva er din hovedbeskjeftigelse for tiden? Er du ...	R: *
I arbeid	☐ 1	
Skoleelev/student	☐ 2	
Alderspensjonist	☐ 3	
Trygdet/ uførepensjon	☐ 4	
I militæret	☐ 5	
Annet (arbeidsløs/ hjemmевærende etc.)	☐ 6	
Vil ikke svare	☐ 7	
Q_INTRO	Hvor fornøyd er du med din egen tilværelse? Er du ...?	R: *
Meget fornøyd	☐ 1	
Ganske fornøyd	☐ 2	
Hverken fornøyd eller misfornøyd	☐ 3	
Litt misfornøyd	☐ 4	
Meget misfornøyd	☐ 5	
Vet ikke/vil ikke svare	☐ 6	

Q1	Nå kommer noen spørsmål som handler om bekymring for vold og fysiske angrep fra andre mennesker.	R: *
Har du den siste tiden vært urolig for å bli utsatt for vold eller trusler når du går ute alene på stedet der du bor?		
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q2	Har du – i løpet av det siste året – vært urolig for å bli utsatt for vold i forbindelse med arbeidet ditt eller skolen din?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q4	Har det - i løpet av det siste året - hendt at du har avstått fra noen aktivitet, for eksempel å gå tur, gå på kino eller å møte noen, fordi du har vært urolig for å bli utsatt for overfall?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 4	
ID: eksp_barn		

Q5	Nå kommer noen spørsmål om hva du selv har opplevd i din egen BARNDOM. Det vil si frem til du fylte 18 år.					
I din barndom, var det sjelden eller ofte slik at...?						
		R: *				
	Aldri	Sjelden	Noen ganger	Ofte	Veldig ofte eller alltid	Ønsker ikke å svare
	1	2	3	4	5	6
Du hadde nok å spise	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Du hadde for lite å spise	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Du visste at det var noen som kunne ta vare på deg og beskytte deg ..	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Du måtte gå med skitne klær	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det var noen i familien din som fikk deg til å føle at du betydde noe for dem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Du følte deg elsket	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Q9	Opplevde du at en av foreldrene dine eller andre voksne hjemme hadde psykiske problemer?	R: *				
Ja	☐ 1					
Nei	☐ 2					
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3					
Q5_2	Skjedde det at foreldre eller foresatte gjentatte ganger gjorde narr av deg, ydmyket deg, ignorerte deg eller fortalte deg at du ikke fikk til noe ting?	R: *				
Ja	☐ 1					
Nei	☐ 2					
Vet ikke	☐ 3					

Q6 Skjedde det at en av foreldrene dine eller andre foresatte ...?

R: *

Lugget eller kløp deg ☐ 1,

Ristet eller dyttet deg voldsomt ☐ 2,

Slo deg med flat hånd ☐ 3,

Slo deg med knyttneven eller hard gjenstand ☐ 4,

Sparket deg ☐ 5,

Banket deg opp ☐ 6,

Angrep deg fysisk på andre måter ☐ 7,

Ingen av disse (⇒ Q7) ☐ 8e,

Vet ikke/ønsker ikke å svare (⇒ Q7) ☐ 9e.

ID: loop1

Q6A_NY

Du har nå krysset av for at det hendte at foreldre eller foresatte svar fra Q6.A

Har (noe av) dette skjedd mer enn én gang, altså ved mer enn ett tidspunkt?

R: *

Kun én gang ☐ 1

Minst én av hendelsene har skjedd mer enn én gang ☐ 2

Q6B

Omtrent hvor gammel var du da det skjedde?

Noter middelverdi - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5

Vet ikke = ubesvart

F: \Q6A_ny=1

Oppgi alder 1

Q6C

Omtrent hvor gammel var du første gang det skjedde?

Noter middelverdi - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5

Vet ikke = ubesvart

F: \Q6A_ny=2

Oppgi alder 1

Q6D

Omtrent hvor gammel var du siste gang det skjedde?

Noter middelverdi - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5

Vet ikke = ubesvart

F: \Q6A_ny=2

Oppgi alder 1

Q6E Var det samme person som gjorde dette begge/alle gangene?

F: \Q6A_ny=2
R: *

Samme person ☐ 1

Mer enn en person ☐ 2

Q6E2

Var det en mann eller kvinne som utførte dette?

F: \Q6A_ny=1:2
\Q6E=1:2
R: *

Mann ☐ 1

Kvinne ☐ 2

Både mann og kvinne ☐ 3

Vet ikke/ønsker ikke å svare ☐ 4

Nå kommer noen spørsmål om det som skjedde. Ikke alle spørsmålene vil passe for alle. Det er likevel viktige at vi kan stille alle spørsmålene.

Q6H

Var du noen gang redd for at du kom til å bli alvorlig skadet eller drept mens dette skjedde?

F: \Q6A_ny=1:2
R: *

Ja ☐ 1

Nei ☐ 2

Vet ikke/ ønsker ikke å svare ☐ 3

Q6J

Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av denne hendelsen?

F: \Q6A_ny=1
R: *

Ja ☐ 1

Nei (⇒ Q6M) ☐ 2

Vet ikke/ ønsker ikke å svare (⇒ Q6M) ☐ 3

Q6K

Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av noen av disse hendelsene?

F: \Q6A_ny=2
R: *

Ja, en gang ☐ 1

Ja, flere ganger ☐ 2

Nei (⇒ Q6M) ☐ 3

Vet ikke/ ønsker ikke å svare (⇒ Q6M) ☐ 4

Q6L

Hva slags skader fikk du?

F: \Q6=4:7
R: *

Skrammer eller blåmerke ☐ 1,

Blått øye ☐ 2,

Sår eller kutt ☐ 3,

Indre skader eller brudd ☐ 4,

Ødelagte tenner ☐ 5,

Andre fysiske skader ☐ 6,

Vet ikke/ ønsker ikke å svare ☐ 7e.

Q6M	Var du til medisinsk undersøkelse eller behandling i forbindelse med det som skjedde?	F: \Q6=4:7 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q6M2	Tror du at den som undersøkte deg var klar over hva du hadde vært utsatt for?	F: \Q6M=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q6O	Har du noen gang snakket med helsepersonell om denne/disse hendelsen(e) eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av dette?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q6Q	Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre?	F: \Q6A _ny=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q6R	Har du noen gang snakket om disse hendelsene med noen andre?	F: \Q6A _ny=2 R: *
Ja om noe av det	☐ 1	
Ja om alt	☐ 2	
Nei	☐ 3	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 4	

Q7	Så eller hørte du noen gang at en av dine foreldre eller foresatte ...?	R: *
Slo den andre med flat hånd	☐ 1,	
Slo den andre med knyttneven eller hard gjenstand	☐ 2,	
Sparket den andre	☐ 3,	
Tok kvelertak på den andre	☐ 4,	
Angrep den andre fysisk på annen måte	☐ 5,	
Nei, ingen av disse	☐ 6e,	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 7e,	
Q8	Visste du at noe av dette foregikk mellom foreldrene dine, uten at du så eller hørte det direkte?	F: \Q7=6 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q10	Vi vil nå stille deg noen spørsmål om seksuelle handlinger som kan skje i barndommen. Noen ganger kan barn bli lurt, belønnet eller truet til seksuelle handlinger som de ikke forstår eller ikke er i stand til å stoppe.	
Før du fylte 13 år: hadde noen som var minst 5 år eldre enn deg noen form for seksuell kontakt med deg?		
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	

Q11	Involverte dette forsøk på eller gjennomført...?	R: *
	Ja Nei Ønsker ikke å svare	
F a: \kjohnn.a=2	1 2 3	
Inntrenging i skjeden	☐ ☐ ☐	1
Oralsex	☐ ☐ ☐	2
Analsex	☐ ☐ ☐	3

Q12	Involverte dette at de befølte kjønnsorganene dine eller fikk deg til å beføle sine kjønnsorganer?	F: (! \Q11.a.1=1) &(! \Q11.a.2=1) &(! \Q11.a.3=1) R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	

ID: loop2

Q12A	Skjedde det en eller flere ganger?	R: *
1 gang	☐ 1	
Flere ganger	☐ 2	

Q12A2	Omtrent hvor gammel var du da det skjedde?	R: *
Noter middelverdi - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5 Vet ikke = ubesvart		
Alder	____ , ____	1

Q12B	Omtrent hvor mange ganger tror du at det skjedde før du fylte 13 år?	F: \Q12A=2 R: *
2-3 ganger	☐ 1	
4-10 ganger	☐ 2	
Mer enn 10 ganger	☐ 3	

Q12C	Omtrent hvor gammel var du første gang det skjedde?	R: *
Noter middelverdi - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5 Vet ikke = ubesvart		
Oppgi alder	____ , ____	1

Q12D	Omtrent hvor gammel var du siste gang det skjedde?	F: \Q12A=2 R: -:0:250
Noter middelverdi - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5 Vet ikke = ubesvart		
Oppgi alder	____ , ____	1

Q12E	Var det samme person som gjorde dette begge/alle gangene?	F: \Q12A=2 R: *
Samme person	☐ 1	
Mer enn en person	☐ 2	

Q12E2	Var det en mann eller kvinne som utførte dette?	F: \Q12A=1 :2\Q12E=1 :2 R: *
Mann	☐ 1	
Kvinne	☐ 2	
Både mann og kvinne	☐ 3	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 4	

Q12F	Hva var ditt forhold til denne/disser personen(e) da det skjedde?	R: *
Ektefelle, samboer, partner	☐ 01,	
Tidligere ektefelle, samboer, partner	☐ 02,	
Kjæreste	☐ 03,	
Tidligere kjæreste	☐ 04,	
Far, stefar	☐ 05,	
Mor, stemor	☐ 06,	
Fars kjæreste	☐ 07,	
Mors kjæreste	☐ 08,	
Bror, stebror, adoptivbror	☐ 09,	
Søster, stesøster etc	☐ 10,	
Bestemor	☐ 11,	
Bestefar	☐ 12,	
Andre voksne slektninger	☐ 13,	
Egne barn	☐ 14,	
Stebarn	☐ 15,	
Andre slektninger som er barn	☐ 16,	
Venner	☐ 17,	
Voksen leder i ungdomsaktivitet, for eksempel ungdomsklubb, kor, sjakk,	☐ 18,	
Trener	☐ 19,	
Lærer, annet skolepersonale	☐ 20,	
Elever, andre kjente barn/ungdom	☐ 21,	
Lege, psykolog, helsepersonale	☐ 22,	
Religiøs leder, for eksempel prest, imam	☐ 23,	
Sosialarbeider	☐ 24,	
Nabo	☐ 25,	
Bekjente	☐ 26,	
Kollega	☐ 27,	
Leder	☐ 28,	
Kunde, klient, pasient	☐ 29,	
Andre, ukjente voksne	☐ 30,	
Andre, ukjente barn	☐ 31,	
Usikker	☐ 32e,	
Ønsker ikke å svare	☐ 33e,	

Q12H	Var du noen gang redd for at du kom til å bli alvorlig skadet eller drept?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q12J	Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av denne/disse hendelsen(e)?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei (⇒ Q12M)	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare (⇒ Q12M)	☐ 3	
Q12L	Hva slags skader fikk du?	R: 1;7;9;10 when \kjønn=1 else 1:10
Skrummer eller blåmerke	☐ 01,	
Blått øye	☐ 02,	
Sår eller kutt	☐ 03,	
Indre skader eller brudd	☐ 04,	
Ødelagte tenner	☐ 05,	
Genitale skader (skader på kjønnsorganer)	☐ 06,	
Kjønns sykdom	☐ 07,	
Uønsket graviditet	☐ 08,	
Andre fysiske skader	☐ 09,	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 10e,	
Q12M	Var du til medisinsk undersøkelse eller behandling i forbindelse med det skjedde?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q12N	Tror du at den som undersøkte deg var klar over hva du hadde vært utsatt for?	F: \Q12M=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ husker ikke	☐ 3	
Q12O	(F: \Q12A.a=1) Har du noen gang snakket med helsepersonell om denne hendelsen eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av denne hendelsen? (F: \Q12A.a=2) Har du noen gang snakket med helsepersonell om noen av disse hendelsene eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av noen av dem?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	

Q12Q	Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre?	F: \Q12A=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q12R	Har du noen gang snakket om disse hendelsene med noen andre?	F: \Q12A=2 R: *
Ja om noe av det	☐ 1	
Ja om alt	☐ 2	
Nei	☐ 3	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 4	
Q13	De neste spørsmålene handler om uønskede seksuelle hendelser som du kan ha opplevd på noe tidspunkt i livet, enten som barn eller voksen. Personer som utfører slike handlinger kan være en fremmed, men kan også være en man kjenner godt. Spørsmålene er ganske direkte. Det er fordi det gir best informasjon. Hvis det er noen spørsmål du ikke vil svare på, så kan du gå videre til neste spørsmål. Har noen noen gang tvunget deg til å ha samleie ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg eller noen som står deg nær?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q14	Har noen – mann eller kvinne – noen gang tvunget deg til å ha oralsex ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg eller noen som står deg nær?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q15	Har noen – mann eller kvinne – noen gang tvunget deg til å ha analsex ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg eller noen som står deg nær?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	

Q16 (F: \kjønn.a=2) Har noen – mann eller kvinne – mot din vilje noen gang puttet fingre eller objekter inn i din vagina eller anus ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg?

(F: \kjønn.a=1) Har noen – mann eller kvinne – mot din vilje noen gang puttet fingre eller objekter inn i anus ved å bruke fysisk makt eller ved å true med å skade deg?

R: *

Ja ☐ 1

Nei ☐ 2

Vet ikke/ønsker ikke å svare ☐ 3

Q16A Nå har vi stilt noen spørsmål om tvang til seksuelle handlinger. Nå kommer noen oppfølgingsspørsmål.

Skjedde dette én eller flere ganger?

F: \Q13=1
\Q14=1
\Q15=1
\Q16=1
R: *

1 gang ☐ 1

Flere ganger ☐ 2

Q16A2 Omtrent hvor gammel var du da det skjedde?

Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5

Vet ikke = ubesvart

F: \Q16A=1

Oppgi alder , 1

Q16B De hendelsene som du nå har beskrevet:

Var dette del av samme hendelse eller var det ulike hendelser som har skjedd på ulike tidspunkt?

F: \Q16A=2
R: *

Del av samme hendelse ☐ 1

Ulike hendelser på ulike tidspunkt ☐ 2

Q16BB Hvor mange ganger til sammen har dette skjedd deg i løpet av livet?

F: \Q16B=2
\Q16A=2
R: *

2-3 ganger ☐ 1

4-10 ganger ☐ 2

Mer enn 10 ganger ☐ 3

Q16C Omtrent hvor gammel var du første gang det skjedde?

Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5

Vet ikke = ubesvart

F: \Q16A=2

Oppgi alder , 1

Q16D Omtrent hvor gammel var du siste gang det skjedde?

Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5

Vet ikke = ubesvart

F: \Q16A=2

Oppgi alder , 1

Q16E Var det samme person eller personer som gjorde dette begge/alle gangene?

F: \Q16A=2
R: *

Samme person ☐ 1

Mer enn en person ☐ 2

Q16E2 Var det en mann eller kvinne som utførte dette?

F: \Q16A=1
:2\Q16E=1
:2
R: *

Mann ☐ 1

Kvinne ☐ 2

Både mann og kvinne ☐ 3

Vet ikke/ønsker ikke å svare ☐ 4

Q16F Hva var ditt forhold til disse personene?	
Ektefelle, samboer, partner	☐ 01,
Tidligere ektefelle, samboer, partner	☐ 02,
Kjæreste	☐ 03,
Tidligere kjæreste	☐ 04,
Far, stefar	☐ 05,
Mor, stemor	☐ 06,
Fars kjæreste	☐ 07,
Mors kjæreste	☐ 08,
Bror, stefar, adoptivbror	☐ 09,
Søster, stesøster etc	☐ 10,
Bestemor	☐ 11,
Bestefar	☐ 12,
Andre voksne slektninger	☐ 13,
Egne barn	☐ 14,
Stebarn	☐ 15,
Andre slektninger som er barn	☐ 16,
Venner	☐ 17,
Voksen leder i ungdomsaktivitet, for eksempel ungdomsklubb, kor, sjakk,	☐ 18,
Trener	☐ 19,
Lærer, annet skolepersonale	☐ 20,
Elever, andre kjente barn/ungdom	☐ 21,
Lege, psykolog, helsepersonale	☐ 22,
Religiøs leder, for eksempel prest, imam	☐ 23,
Sosialarbeider	☐ 24,
Nabo	☐ 25,
Bekjente	☐ 26,
Kollega	☐ 27,
Leder	☐ 28,
Kunde, klient, pasient	☐ 29,
Andre, ukjente voksne	☐ 30,
Andre, ukjente barn	☐ 31,
Usikker	☐ 32e,
Ønsker ikke å svare	☐ 33e,

Q16G Hva var ditt forhold til denne personen?	
Ektefelle, samboer, partner	☐ 01,
Tidligere ektefelle, samboer, partner	☐ 02,
Kjæreste	☐ 03,
Tidligere kjæreste	☐ 04,
Far, stefar	☐ 05,
Mor, stemor	☐ 06,
Fars kjæreste	☐ 07,
Mors kjæreste	☐ 08,
Bror, stefar, adoptivbror	☐ 09,
Søster, stesøster etc	☐ 10,
Bestemor	☐ 11,
Bestefar	☐ 12,
Andre voksne slektninger	☐ 13,
Egne barn	☐ 14,
Stebarn	☐ 15,
Andre slektninger som er barn	☐ 16,
Venner	☐ 17,
Voksen leder i ungdomsaktivitet, for eksempel ungdomsklubb, kor, sjakk,	☐ 18,
Trener	☐ 19,
Lærer, annet skolepersonale	☐ 20,
Elever, andre kjente barn/ungdom	☐ 21,
Lege, psykolog, helsepersonale	☐ 22,
Religiøs leder, for eksempel prest, imam	☐ 23,
Sosialarbeider	☐ 24,
Nabo	☐ 25,
Bekjente	☐ 26,
Kollega	☐ 27,
Leder	☐ 28,
Kunde, klient, pasient	☐ 29,
Andre, ukjente voksne	☐ 30,
Andre, ukjente barn	☐ 31,
Usikker	☐ 32e,
Ønsker ikke å svare	☐ 33e,

Q16H Var du noen gang redd for at du kom til å bli alvorlig skadet eller drept?	
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3

Q16J Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av denne hendelsen?	
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3

Q16K	Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av noen av disse hendelsene?	F: \Q16A=2 R: *
Ja, en gang	☐ 1	
Ja, flere ganger	☐ 2	
Nei (⇒ Q16M)	☐ 3	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare (⇒ Q16M)	☐ 4	
Q16L	Hva slags skader fikk du?	F: \Q16J=1 \Q16K=1:2 R: 1:7;9;10 when \kjønn=1 else 1:10
Skrammer eller blåmerke	☐ 01,	
Blått øye	☐ 02,	
Sår eller kutt	☐ 03,	
Indre skader eller brudd	☐ 04,	
Ødelagte tenner	☐ 05,	
Genitale skader (skader på kjønnsorganer)	☐ 06,	
Kjønnssykdom	☐ 07,	
Uønsket graviditet	☐ 08,	
Andre fysiske skader	☐ 09,	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 10e.	
Q16M	Var du til medisinsk undersøkelse eller behandling i løpet av de første dagene eller ukene etter at det skjedde?	F: \Q13=1 \Q14=1 \Q15=1 \Q16=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q16N	Var den som undersøkte deg klar over hva du hadde vært utsatt for?	F: \Q16M=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ husker ikke	☐ 3	
Q16O	Har du noen gang snakket med helsepersonell om denne hendelsen eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av denne hendelsen?	F: \Q16A=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	

Q16P	Har du noen gang snakket med helsepersonell om noen av disse hendelsene eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av disse hendelsene?	F: \Q16A=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q16Q	Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre?	F: \Q16A=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q16R	Har du noen gang snakket om disse hendelsene med noen andre?	F: \Q16A=2 R: *
Ja om noe av det	☐ 1	
Ja om alt	☐ 2	
Nei	☐ 3	
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 4	
Q18	(F: \Q13=1\Q14=1\Q15=1\Q16=1) I tillegg til det du allerede har kryssset av for: Har du noen gang opplevd uønsket seksuell kontakt mens du var så beruset at du ikke kunne samtykke eller ikke kunne stoppe det som skjedde? Registreres ikke dersom dette er samme hendelse som tidligere	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q19	(F: \Q13=1\Q14=1\Q15=1\Q16=1\Q18=1) I tillegg til det du allerede har kryssset av for: Har noen – mann eller kvinne – noen gang berørt eller befølt kjønnsorganene dine eller fått deg til å berøre deres kjønnsorganer ved å bruke makt eller ved å true med å skade deg?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q20	(F: \Q13=1\Q14=1\Q15=1\Q16=1\Q18=1\Q19=1) I tillegg til det du allerede har kryssset av for: Har du noen gang opplevd å bli presset til seksuelle handlinger?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei (⇒ Q22)	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare (⇒ Q22)	☐ 3	

Q21	(F: \kjonn.a=2) Involverte dette inntrenging i skjeden, oralsex eller analsex? (F: \kjonn.a=1) Involverte dette oralsex eller analsex?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q22	Har du opplevd andre former for seksuelle krenkelser eller overgrep enn de vi har spurt om til nå?	R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 3	
Q22A	Du krysset av for at du hadde vært utsatt for seksuelle krenkelser eller overgrep. Har dette skjedd en eller flere ganger?	F: \Q18=1 \Q19=1 \Q20=1 \Q22=1 R: *
1 gang	☐ 1	
Flere ganger	☐ 2	
Q22A2	Omtrent hvor gammel var du da det skjedde? Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5 Vet ikke = ubesvart	F: \Q22A=1
Oppgi alder	____ , ____	1
Q22B	De hendelsene som du nå har krysset av for: Var dette del av samme hendelse eller var det ulike hendelser som har skjedd på ulike tidspunkt?	F: \Q22A=2 R: *
Del av samme hendelse	☐ 1	
Ulike hendelser på ulike tidspunkt	☐ 2	
Q22BB	Hvor mange ganger til sammen har dette skjedd deg i løpet av livet?	F: \Q22B=2 \Q22A=2 R: *
2-3 ganger	☐ 1	
4-10 ganger	☐ 2	
Mer enn 10 ganger	☐ 3	

Q22C	Omtrent hvor gammel var du første gang det skjedde? Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5 Vet ikke = ubesvart	F: \Q22A=2
Oppgi alder	____ , ____	1
Q22D	Omtrent hvor gammel var du siste gang det skjedde? Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5 Vet ikke = ubesvart	F: \Q22A=2
Oppgi alder	____ , ____	1
Q22E	Var det samme person som gjorde dette begge/alle gangene?	F: \Q22A=2 R: *
Samme person	☐ 1	
Mer enn en person	☐ 2	
Q22E2	Var det en mann eller kvinne som utførte dette?	F: \Q22A=1 :2\Q22E=1 :2 R: *
Mann	☐ 1	
Kvinne	☐ 2	
Både mann og kvinne	☐ 3	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 4	

Q22F Hva var ditt forhold til disse personene?		F: \Q22E=2 R: *
Ektefelle, samboer, partner	☐	01,
Tidligere ektefelle, samboer, partner	☐	02,
Kjæreste	☐	03,
Tidligere kjæreste	☐	04,
Far, stefar	☐	05,
Mor, stemor	☐	06,
Fars kjæreste	☐	07,
Mors kjæreste	☐	08,
Bror, stebror, adoptivbror	☐	09,
Søster, stesøster etc	☐	10,
Bestemor	☐	11,
Bestefar	☐	12,
Andre voksne slektninger	☐	13,
Egne barn	☐	14,
Stebarn	☐	15,
Andre slektninger som er barn	☐	16,
Venner	☐	17,
Voksen leder i ungdomsaktivitet, for eksempel ungdomsklubb, kor, sjakk,	☐	18,
Trener	☐	19,
Lærer, annet skolepersonale	☐	20,
Elever, andre kjente barn/ungdom	☐	21,
Lege, psykolog, helsepersonale	☐	22,
Religiøs leder, for eksempel prest, imam	☐	23,
Sosialarbeider	☐	24,
Nabo	☐	25,
Bekjente	☐	26,
Kollega	☐	27,
Leder	☐	28,
Kunde, klient, pasient	☐	29,
Andre, ukjente voksne	☐	30,
Andre, ukjente barn	☐	31,
Usikker	☐	32e,
Ønsker ikke å svare	☐	33e,

Q22G Hva var ditt forhold til denne/disse personene?		F: \Q22E=1 \Q22A=1 R: *
Ektefelle, samboer, partner	☐	01,
Tidligere ektefelle, samboer, partner	☐	02,
Kjæreste	☐	03,
Tidligere kjæreste	☐	04,
Far, stefar	☐	05,
Mor, stemor	☐	06,
Fars kjæreste	☐	07,
Mors kjæreste	☐	08,
Bror, stebror, adoptivbror	☐	09,
Søster, stesøster etc	☐	10,
Bestemor	☐	11,
Bestefar	☐	12,
Andre voksne slektninger	☐	13,
Egne barn	☐	14,
Stebarn	☐	15,
Andre slektninger som er barn	☐	16,
Venner	☐	17,
Voksen leder i ungdomsaktivitet, for eksempel ungdomsklubb, kor, sjakk,	☐	18,
Trener	☐	19,
Lærer, annet skolepersonale	☐	20,
Elever, andre kjente barn/ungdom	☐	21,
Lege, psykolog, helsepersonale	☐	22,
Religiøs leder, for eksempel prest, imam	☐	23,
Sosialarbeider	☐	24,
Nabo	☐	25,
Bekjente	☐	26,
Kollega	☐	27,
Leder	☐	28,
Kunde, klient, pasient	☐	29,
Andre, ukjente voksne	☐	30,
Andre, ukjente barn	☐	31,
Usikker	☐	32e,
Ønsker ikke å svare	☐	33e,

Q22Q Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre?		F: \Q22A=1 R: *
Ja	☐	1
Nei	☐	2
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐	3

Q22R Har du noen gang snakket om disse hendelsene med noen andre?		F: \Q22A=2 R: *
Ja om noe av det	☐	1
Ja om alt	☐	2
Nei	☐	3
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐	4

ID: eksp_vold

Q24 De neste spørsmålene handler om fysiske angrep fra andre mennesker. Se bort fra utilsiktede angrep, for eksempel i forbindelse med lek eller sport.			
Har du, i løpet av det siste året - altså de 12 siste månedene - opplevd at noen har...			
	R: *		
	Ja	Nei	Ønsker ikke å oppgi
Slått deg med flat hånd	☐	☐	☐
Lugget deg	☐	☐	☐
Klort deg	☐	☐	☐
Kløpet deg hardt	☐	☐	☐

HJELPEBOKS Fysiske angrep - hjelpeboks

F: \Q24.1=1
 |\Q24.2=1|
 \Q24.3=1|
 \Q24.4=1
 R: 1 try
 \Q24.1=1 2
 try \Q24.2=1
 1 3 try
 \Q24.3=1 4
 try \Q24.4=1
 1
 A: sys_range
 c

slått deg med flat hånd	☐	1,
lugget deg	☐	2,
klort deg	☐	3,
kløpet deg hardt	☐	4.

Q24A Hvor mange ganger de siste 12 måneder har du opplevd at noen har ...?					
	R: *				
	1 gang	2 ganger	3-4 ganger	5 ganger eller mer	Vet ikke/ husker ikke
slått deg med flat hånd	☐	☐	☐	☐	☐
lugget deg	☐	☐	☐	☐	☐
klort deg	☐	☐	☐	☐	☐
kløpet deg hardt	☐	☐	☐	☐	☐

Q24B Var det en mann eller en kvinne som gjorde følgende?				
	R: *			
	Mann	Kvinne	Både mann og kvinne	Vet ikke/ husker ikke
1 slo deg med flat hånd ..	☐	☐	☐	☐
2 lugget deg	☐	☐	☐	☐
3 klort deg	☐	☐	☐	☐
4 kløpet deg hardt	☐	☐	☐	☐

Q24C De hendelsene som du nå har krysset av for:

Var dette del av samme hendelse eller var det ulike hendelser som har skjedd på ulike tidspunkt?

F: \Q24.1=1
 |\Q24.2=1|
 \Q24.3=1|
 \Q24.4=1
 R: *

Del av samme hendelse	☐	1
Ulike hendelser på ulike tidspunkt	☐	2

Q24D Hva var ditt forhold til den (de) som svar fra HJELPEBOKS.A ?	
	F: \hjelpeboks=1:4 R: *
Ektefelle, samboer, partner	☐ 01,
Tidligere ektefelle, samboer, partner	☐ 02,
Kjæreste	☐ 03,
Tidligere kjæreste	☐ 04,
Far, stefar	☐ 05,
Mor, stemor	☐ 06,
Fars kjæreste	☐ 07,
Mors kjæreste	☐ 08,
Bror, stefar, adoptivbror	☐ 09,
Søster, stesøster etc	☐ 10,
Bestemor	☐ 11,
Bestefar	☐ 12,
Andre voksne slektninger	☐ 13,
Egne barn	☐ 14,
Stebarn	☐ 15,
Andre slektninger som er barn	☐ 16,
Venner	☐ 17,
Voksen leder i ungdomsaktivitet, for eksempel ungdomsklubb, kor, sjakk,	☐ 18,
Trener	☐ 19,
Lærer, annet skolepersonale	☐ 20,
Elever, andre kjente barn/ungdom	☐ 21,
Lege, psykolog, helsepersonale	☐ 22,
Religiøs leder, for eksempel prest, imam	☐ 23,
Sosialarbeider	☐ 24,
Nabo	☐ 25,
Bekjente	☐ 26,
Kollega	☐ 27,
Leder	☐ 28,
Kunde, klient, pasient	☐ 29,
Andre, ukjente voksne	☐ 30,
Andre, ukjente barn	☐ 31,
Usikker	☐ 32e,
Ønsker ikke å svare	☐ 33e,

Q24E Forekom dette samtidig med noe du har opplevd som vi allerede har snakket om?	
	F: (\Q24.a.1=1 \Q24.a.2=1 \Q24.a.3=1 \Q24.a.4=1) & (\Q13=1 \Q14=1 \Q15=1 \Q16=1) R: *
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke/ husker ikke	☐ 3

Q25 Har du, NOEN GANG opplevd at en PARTNER eller TIDLIGERE PARTNER har kløpet, klort, lugget eller slått deg med flat hånd?	
	R: *
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3

Q25B Hvor mange ganger til sammen har dette skjedd deg i løpet av livet?	
	F: \Q25.a=1 R: *
1 gang	☐ 1
2 ganger	☐ 2
3-4 ganger	☐ 3
5 ganger eller mer	☐ 4
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 5

Q25C Omtrent hvor gammel var du da det skjedde?	
Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5	
Vet ikke = ubesvart	
	F: \Q25B=1
Oppgi alder	____ , ____

Q25C2 Hvor gammel var du første gang det skjedde?	
Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5	
Vet ikke = ubesvart	
	F: \Q25B=2:4
Oppgi alder	____ , ____

Q25C3 Hvor gammel var du siste gang det skjedde?	
Noter middelvei - f.eks. hvis svar 4-5 år, noter 4,5	
Vet ikke = ubesvart	
	F: \Q25B=2:4
Oppgi alder	____ , ____

Q25E Var det samme person som gjorde dette begge/alle gangene?	
	F: \Q25B=2 :4 R: *
Samme person	☐ 1
Mer enn en person	☐ 2

Q25E2	Var det en mann eller kvinne som utførte dette?		
		F: \Q25B=1 :4\Q25E=1 R: *	
Mann	☐ 1		
Kvinne	☐ 2		
Både mann og kvinne	☐ 3		
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 4		
Q25E3	Har du noen gang snakket med noen om dette?		
		F: \Q25=1 R: *	
Ja	☐ 1		
Nei	☐ 2		
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3		
Q26	Har du noen gang – etter fylte 18 år – opplevd at noen har angrepet deg fysisk på følgende måter?		
		R: *	
	Ja	Nei	
		Vet ikke/ ønsker ikke å svare	
Slått deg med knyttneven eller hard gjenstand	☐ 1	☐ 2	☐ 3
Sparket deg	☐	☐	☐
Tatt kvelertak på deg	☐	☐	☐
Banket deg opp	☐	☐	☐
Truet deg med våpen	☐	☐	☐
Angrepet deg fysisk på andre måter	☐	☐	☐
HJELPEBOKS2 Fysiske angrep 2 - hjelpeboks			
		F: \Q26.1=1 [\Q26.2=1] [\Q26.3=1] [\Q26.4=1] [\Q26.5=1] [\Q26.6=1] R: 1 try [\Q26.1=1 2 try \Q26.2=1 3 try [\Q26.3=1 4 try [\Q26.4=1 5 try [\Q26.5=1 6 try [\Q26.6=1 1 A: sys_range c	
slo deg med knyttneven eller hard gjenstand	☐ 1,		
sparket deg	☐ 2,		
tok kvelertak på deg	☐ 3,		
banket deg opp	☐ 4,		
truet deg med våpen	☐ 5,		
angrep deg fysisk på andre måter	☐ 6.		

Q26A	Hvor mange ganger har du opplevd at noen har ...?					
		R: *				
	1 gang	2 ganger				
	3-4 ganger	5 ganger eller mer				
		Vet ikke/ husker ikke				
		F: \Q26.a.1=1				
Slått deg med knyttneven eller hard gjenstand	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4	☐ 5	1
Sparket deg	☐	☐	☐	☐	☐	2
Tatt kvelertak på deg	☐	☐	☐	☐	☐	3
Banket deg opp	☐	☐	☐	☐	☐	4
Truet deg med våpen	☐	☐	☐	☐	☐	5
Angrepet deg fysisk på andre måter	☐	☐	☐	☐	☐	6
Q26B	Hvor gammel var du da du ble...?					
	Vet ikke = ubesvart					
	F: \Q26A.a.1=1					
Slått med knyttneven eller hard gjenstand	____	____	1			
Sparket	____	____	2			
Tatt kvelertak på	____	____	3			
Banket opp	____	____	4			
Truet med våpen	____	____	5			
Angrepet fysisk på andre måter	____	____	6			
Q26CA	Hvor gammel var du FØRSTE gang du ble...?					
	Vet ikke = ubesvart					
	F: \Q26A.a.1=2:4					
Slått med knyttneven eller hard gjenstand	____	____	1			
Sparket	____	____	2			
Tatt kvelertak på	____	____	3			
Banket opp	____	____	4			
Truet med våpen	____	____	5			
Angrepet fysisk på andre måter	____	____	6			

Q26CB Hvor gammel var du SISTE GANG du ble...?

Vet ikke = ubesvart

F: \Q26A.a.1=2:4

Slått med knyttneven eller hard gjenstand

F: \Q26A.a.2=2:4

Sparket

F: \Q26A.a.3=2:4

Tatt kvelertak på

F: \Q26A.a.4=2:4

Banket opp

F: \Q26A.a.5=2:4

Truet med våpen

F: \Q26A.a.6=2:4

Angrepet fysisk på andre måter

Q26D Var det en mann eller kvinne som ...?

R: *

	Mann	Kvinne	Både mann og kvinne	Vet ikke/ønsker ikke å svare
Slo med knyttneven eller hard gjenstand	1	2	3	4
Sparket deg				
Tok kvelertak på deg				
Banket deg opp				
Truet deg med våpen				
Angrep deg fysisk på andre måter				

F: \Q26.a.1=1
F: \Q26.a.2=1
F: \Q26.a.3=1
F: \Q26.a.4=1
F: \Q26.a.5=1
F: \Q26.a.6=1

Q26E Hva var ditt forhold til den (de) som svar fra HJELPEBOKS2.A ?

F: \hjelpboks2=1:6
R: *

1	Ektefelle, samboer, partner	01,
2	Tidligere ektefelle, samboer, partner	02,
3	Kjæreste	03,
4	Tidligere kjæreste	04,
5	Far, stefar	05,
6	Mor, stemor	06,
	Fars kjæreste	07,
	Mors kjæreste	08,
	Bror, stebroer, adoptivbror	09,
	Søster, stesøster etc	10,
	Bestemor	11,
	Bestefar	12,
	Andre voksne slektninger	13,
	Egne barn	14,
	Stebarn	15,
	Andre slektninger som er barn	16,
	Venner	17,
	Voksen leder i ungdomsaktivitet, for eksempel ungdomsklubb, kor, sjakk,	18,
1	Trener	19,
2	Lærer, annet skolepersonale	20,
3	Elever, andre kjente barn/ungdom	21,
4	Lege, psykolog, helsepersonale	22,
5	Religiøs leder, for eksempel prest, imam	23,
6	Sosialarbeider	24,
	Nabo	25,
	Bekjente	26,
	Kollega	27,
	Leder	28,
	Kunde, klient, pasient	29,
	Andre, ukjente voksne	30,
	Andre, ukjente barn	31,
	Usikker	32e,
	Ønsker ikke å svare	33e,

Q26H Var du noen gang redd for at du kom til å bli alvorlig skadet eller drept mens dette skjedde?

F: \Q26.a.1=1
F: \Q26.a.2=1
F: \Q26.a.3=1
F: \Q26.a.4=1
F: \Q26.a.5=1
F: \Q26.a.6=1
R: *

Ja

Nei

Vet ikke/ønsker ikke å oppgi

1

2

3

Q26J Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av denne hendelsen?

F: \Q26A.a.1=1
F: \Q26A.a.2=1
F: \Q26A.a.3=1
F: \Q26A.a.4=1
F: \Q26A.a.5=1
F: \Q26A.a.6=1
R: *

Ja

Nei

Vet ikke/ønsker ikke å oppgi

1

2

3

(⇒ Q26M)

(⇒ Q26M)

Q26K	Fikk du fysiske skader, enten små eller alvorlige, som følge av noen av disse hendelsene?	F: \Q26A.a.1= 2:4 \Q26A.a.2= 2:4 \Q26A.a.3= 2:4 \Q26A.a.4= 2:4 \Q26A.a.5= 2:4 \Q26A.a.6= 2:4 R: *
	Ja, en gang	☐ 1
	Ja, flere ganger	☐ 2
	Nei (⇒ Q26M)	☐ 3
	Vet ikke/ønsker ikke å oppgi (⇒ Q26M)	☐ 4
Q26L	Hva slags skader fikk du?	F: \Q26J=1 \Q26K=1:2 R: *
	Skrammer eller blåmerke	☐ 1,
	Blått øye	☐ 2,
	Sår eller kutt	☐ 3,
	Indre skader eller brudd	☐ 4,
	Ødelagte tenner	☐ 5,
	Andre fysiske skader	☐ 6,
	Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 7e.
Q26M	Var du til medisinsk undersøkelse eller behandling i løpet av de første dagene eller ukene etter at det skjedde?	F: \Q26A.a.1= 1 \Q26A.a.2= 1 \Q26A.a.3= 1 \Q26A.a.4= 1 \Q26A.a.5= 1 \Q26A.a.6= 1 R: *
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2
	Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 3
Q26N	Var den som undersøkte deg klar over hva du hadde vært utsatt for?	F: \Q26M=1 R: *
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2
	Vet ikke/husker ikke	☐ 3

Q26O	Har du noen gang snakket med helsepersonell om denne hendelsen eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av denne hendelsen?	F: \Q26A.a.1= 1 \Q26A.a.2= 1 \Q26A.a.3= 1 \Q26A.a.4= 1 \Q26A.a.5= 1 \Q26A.a.6= 1 R: *
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2
	Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 3
Q26Q	Har du noen gang snakket om denne hendelsen med noen andre?	F: \Q26A.a.1= 1 \Q26A.a.2= 1 \Q26A.a.3= 1 \Q26A.a.4= 1 \Q26A.a.5= 1 \Q26A.a.6= 1 R: *
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2
	Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 3
Q26P	Har du noen gang snakket med helsepersonell om noen av disse hendelsene eller om helseproblemer eller bekymringer du kan ha hatt som følge av disse hendelsene?	F: \Q26A.a.1= 2:4 \Q26A.a.2= 2:4 \Q26A.a.3= 2:4 \Q26A.a.4= 2:4 \Q26A.a.5= 2:4 \Q26A.a.6= 2:4 R: *
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2
	Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 3
Q26R	Har du noen gang snakket om disse hendelsene med noen andre?	F: \Q26A.a.1= 2:4 \Q26A.a.2= 2:4 \Q26A.a.3= 2:4 \Q26A.a.4= 2:4 \Q26A.a.5= 2:4 \Q26A.a.6= 2:4 R: *
	Ja om noe av det	☐ 1
	Ja om alt	☐ 2
	Nei	☐ 3
	Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 4
ID: eksp_stalk		

Nå kommer noen spørsmål om noen andre typer hendelser som man kan ha opplevd når som helst i livet.

Q23 Så noen spørsmål om uønsket kontakt eller trakasserende atferd du kan ha opplevd. Inkluder hendelser som involverte fremmede, bekjente, venner, slektninger, og også ektefelle, partner og ekspartner.

Hvis du nå ser bort fra telefonselgere, meningsmålere og andre som har en grunn til å ta kontakt med deg :
Har noen – mann eller kvinne – NOEN GANG skremt deg, bekymret deg, irritert deg eller gjort deg sint ved å...

	Ja	Nei	Vet ikke/ønsker ikke å svare	
	1	2	3	
Følge etter deg eller spionere på deg?	☐	☐	☐	1
Send deg uønskede brev, e-poster, eller andre skriftlige beskjeder?	☐	☐	☐	2
Ta kontakt med deg på telefon, legge igjen beskjeder på svareren din, eller sende deg tekstmeldinger uten at du ønsker det?	☐	☐	☐	3
Stå utenfor hjemmet ditt, skolen din, eller jobben din?	☐	☐	☐	4

Q23B Har du noen gang opplevd at en kjæreste, partner eller ektefelle...?

	Ja	Nei	Vet ikke/ønsker ikke å svare	
	1	2	3	
Kontrollerte hva du brukte tiden på	☐	☐	☐	1
Krevde at du hele tiden måtte gjøre rede for hvor du hadde vært	☐	☐	☐	2
Var sjalu eller mistenksom overfor vennene dine	☐	☐	☐	3

ID: eksp_andre

Q27 Andre belastende hendelser

	Ja	Nei	Ønsker ikke å svare	
	1	2	3	
Har du noen gang hatt en livstruende sykdom?	☐	☐	☐	1
Har du noen gang vært utsatt for en livstruende ulykke?	☐	☐	☐	2
Har et nært familiemedlem, en partner eller en svært nær venn dødd som et resultat av ulykke, drap eller selvmord?	☐	☐	☐	3
Har du noen gang vært til stede da en annen person ble drept? Alvorlig skadet? Utsatt for seksuelt eller fysisk overgrep?	☐	☐	☐	4
Har du noen gang vært i en annen situasjon der du ble alvorlig skadet, eller der det var fare for livet ditt (f.eks. deltatt i krigshandlinger eller bodd i en krigssone)?	☐	☐	☐	5
Har du noen gang vært i en annen situasjon som var svært skremmende eller dypt rystende, eller i en situasjon der du følte deg svært hjelpeløs, som du ikke har nevnt tidligere?	☐	☐	☐	6

ID: hendelser

Q33 Nå følger noen spørsmål om problemer og plager som man kan ha etter alvorlige hendelser.						
Hvor mye har du vært berørt av hvert av de følgende problemene i løpet av den siste måneden?						
	Ikke i det hele tatt	Litt	Noe	Ganske mye	Veldig mye	Vet ikke/ ønsker ikke å svare
Gjentatte, ubehagelige minner, tanker eller bilder om en alvorlig hendelse du har opplevd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Intenst psykisk ubehag når noe minnet deg om en alvorlig hendelse du har opplevd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det å ha unngått aktiviteter eller situasjoner, fordi de minnet deg om en alvorlig hendelse du har opplevd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Følelsen av å være fjern fra eller fremmed for andre mennesker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Følt deg irritabel eller hatt sinneutbrudd ..	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hatt vanskeligheter med å konsentrere deg	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q34_X Hendelser	
Registreres automatisk	
Vold i familien	☐ 1.
Seksuelle overgrep	☐ 2.
Fysisk vold	☐ 3.
Andre belastende hendelser	☐ 4.
Ekstra	☐ 5.

Q35		Du har nå kryssset av for en hendelse du har opplevd, vi har nå noen spørsmål om reaksjoner man kan ha etter slike hendelser.				
		F: \Q34_X.a=1:4#1				
		Nei	Ja, litt	Ja, mye	Vet ikke/ ønsker ikke å svare	
	Har du bekymret deg over hva andre mennesker kan tenke om deg etter det som skjedde?	1	2	3	4	1
	Har du forsøkt å skjule det som skjedde, eller noe av det?					2
	Har du opplevd at andre har trukket seg vekk fra deg etter det som skjedde?					3
	Har du skammet deg over noe av det som skjedde?					4
	Har du sett ned på deg selv etter det som skjedde?					5
	Har du bebreidet deg selv for noe av det som skjedde?					6
	Har du opplevd at noen andre har klandret deg for noe av det som skjedde?					7
	Har du hatt plagsomme tanker om noe du kunne ha gjort annerledes for å hindre at det skjedde?					8
	Har du hatt plagsomme tanker om at du skulle ha gjort noe annerledes da det skjedde? ..					9
	Har du følt at du gjorde noe galt?					10
	Har du hatt skyldfølelse for noe av det som skjedde?					11

Q35B		Du har beskrevet noen hendelser du har opplevd. Vi skal nå stille noen spørsmål om reaksjoner man kan ha etter slike hendelser. Ta utgangspunkt i den hendelsen du synes var den verste...				
		F: \Q34_X.a=1:4#2:4				
		Nei	Ja, litt	Ja, mye	Vet ikke/ ønsker ikke å svare	
	Har du bekymret deg over hva andre mennesker kan tenke om deg etter det som skjedde?	1	2	3	4	1
	Har du forsøkt å skjule det som skjedde, eller noe av det?					2
	Har du opplevd at andre har trukket seg vekk fra deg etter det som skjedde?					3
	Har du skammet deg over noe av det som skjedde?					4
	Har du sett ned på deg selv etter det som skjedde?					5
	Har du bebreidet deg selv for noe av det som skjedde?					6
	Har du opplevd at noen andre har klandret deg for noe av det som skjedde?					7
	Har du hatt plagsomme tanker om noe du kunne ha gjort annerledes for å hindre at det skjedde?					8
	Har du hatt plagsomme tanker om at du skulle ha gjort noe annerledes da det skjedde? ..					9
	Har du følt at du gjorde noe galt?					10
	Har du hatt skyldfølelse for noe av det som skjedde?					11

ID: eksp_helse		ID: alkohol
Q28	Nå følger noen spørsmål om hvordan du har det nå for tiden	
Hvordan er helsen din nå? Vil du si den er...		
	R: *	
Dårlig	☐ 1	
Ikke helt god	☐ 2	
God	☐ 3	
Svært god	☐ 4	
Vet ikke/ønsker ikke å svare	☐ 5	

Q36	Nå følger noen spørsmål om bruk av alkohol.
Omtrent hvor mange ganger har du drukket alkohol i løpet av det siste året (siste 12 mnd)?	
	R: *
Ingen ganger	☐ 1
1-4 ganger	☐ 2
5-10 ganger	☐ 3
Omtrent 1 g. i mnd.	☐ 4
2-3 ggr i måneden	☐ 5
1-2 ggr i uka	☐ 6
Oftere	☐ 7
Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 8

Q37	Omtrent hvor mange ganger har du vært beruset / tydelig beruset / full i løpet av det siste året (siste 12 mnd)?
	F: \ Q36=2:8 R: *
Ingen ganger	☐ 1
1-4 ganger	☐ 2
5-10 ganger	☐ 3
Omtrent 1 g. i mnd.	☐ 4
2-3 ggr i måneden	☐ 5
1-2 ggr i uka	☐ 6
Oftere	☐ 7
Vet ikke/ønsker ikke å oppgi	☐ 8

ID: politi1	
Q38A	Du har beskrevet ubehagelige ting du opplevde i barndommen. Meldte du dette til politiet?
	F: \ Q6=4:7 \ Q10=1 R: *
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke	☐ 3
Vil ikke svare	☐ 4
Ikke aktuelt å anmelde	☐ 5 (⇒ Q38B)
Q39A	Hva var grunnen til at du ikke anmeldte hendelsen?
	F: \ Q38A=2 R: *
Det var for bagatellmessig, ikke verd å anmelde ..	☐ 01,
Det var en familiesak, ikke noen politisak	☐ 02,
Du mente de ikke kunne hjelpe noe særlig	☐ 03,
Du fryktet de ikke ville tro på deg	☐ 04,
Du trodde ikke de ville være særlig imøtekommende	☐ 05,
Politiet anbefalte meg å ikke anmelde	☐ 06,
Du liker ikke/er redd politiet	☐ 07,
Du var redd det bare ville føre til mer vold/overgrep	☐ 08,
Du orker ikke flere ydmykelser	☐ 09,
Du ville ikke at det skulle bli rettsak	☐ 10,
Det hadde andre årsaker	☐ 11,
Husker ikke	☐ 12e,
Vil ikke svare	☐ 13e,
Q40A	Var det noen andre som anmeldte?
	F: \ Q38A=2 R: *
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke	☐ 3
Vil ikke svare	☐ 4

Q41A	Fikk politiet kjennskap til det på annen måte?
	F: \ Q40A=2 R: *
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke	☐ 3
Vil ikke svare	☐ 4
Q42A	Ble saken etterforsket?
	F: \ Q38A=1 \ Q40A=1 \ Q41A=1 R: *
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke	☐ 3
Vil ikke svare	☐ 4
Q43A	På en skala fra 1 – 5 hvor 1 er veldig misfornøyd og 5 er veldig fornøyd – hvor fornøyd er du med kontakten med politiet i denne saken?
	F: \ Q38A=1 R: *
1 - Veldig misfornøyd	☐ 1
2	☐ 2
3	☐ 3
4	☐ 4
5 - Veldig fornøyd	☐ 5
Vet ikke	☐ 6
Vil ikke svare	☐ 7
Q44A	Kom saken for retten?
	F: \ Q42A=1 R: *
Ja	☐ 1
Nei	☐ 2
Vet ikke	☐ 3
Vil ikke svare	☐ 4

Q45A	På en skala fra 1 – 5 hvor 1 er veldig misfornøyd og 5 er veldig fornøyd – hvor fornøyd er du med måten du ble behandlet på i retten?	F: \Q44A=1 R: *
1 - Veldig misfornøyd	☐ 1	
2	☐ 2	
3	☐ 3	
4	☐ 4	
5 - Veldig fornøyd	☐ 5	
Vet ikke	☐ 6	
Vil ikke svare	☐ 7	
Q46A	Ble den eller de som hadde begått volden dømt?	F: \Q44A=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q47A	Har du mottatt noen erstatning fra den som begikk volden?	F: \Q46A=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q48A	Har du søkt voldsoffererstatning?	F: \Q47A=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q49A	Har du fått innvilget erstatning?	F: \Q48A=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
ID: politi2		

Q38B	Du har beskrevet ubehagelige seksuelle hendelser du har opplevd som voksen. Meldte du dette til politiet?	F: \Q13=1 \Q14=1 \Q15=1 \Q16=1 \Q18=1 \Q19=1 \Q20=1 \Q22=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Ikke aktuelt å anmelde	☐ 5	(⇒ Q38C)
Q39B	Hva var grunnen til at du ikke anmeldte hendelsen? Hjelp eventuelt til	F: \Q38B=2 R: *
Det var for bagatellmessig, ikke verd å anmelde ..	☐ 01,	
Det var en familiesak, ikke noen politisak	☐ 02,	
Du mente de ikke kunne hjelpe noe særlig	☐ 03,	
Du fryktet de ikke ville tro på deg	☐ 04,	
Du trodde ikke de ville være særlig imøtekommende	☐ 05,	
Politiet anbefalte meg å ikke anmelde	☐ 06,	
Du liker ikke/er redd politiet	☐ 07,	
Du var redd det bare ville føre til mer vold/overgrep	☐ 08,	
Du orker ikke flere ydmykelser	☐ 09,	
Du ville ikke at det skulle bli rettsak	☐ 10,	
Det hadde andre årsaker	☐ 11,	Ikke les opp
Husker ikke	☐ 12e,	
Vil ikke svare	☐ 13e,	
Q40B	Var det noen andre som anmeldte?	F: \Q38B=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q41B	Fikk politiet kjennskap til det på annen måte?	F: \Q40B=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	

Q42B	Ble saken etterforsket?	F: \Q38B=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q43B	På en skala fra 1 – 5 hvor 1 er veldig misfornøyd og 5 er veldig fornøyd – hvor fornøyd er du med kontakten med politiet i denne saken?	F: \Q38B=1 R: *
1 - Veldig misfornøyd	☐ 1	
2	☐ 2	
3	☐ 3	
4	☐ 4	
5 - Veldig fornøyd	☐ 5	
Vet ikke	☐ 6	
Vil ikke svare	☐ 7	
Q44B	Kom saken for retten?	F: \Q42B=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q45B	På en skala fra 1 – 5 hvor 1 er veldig misfornøyd og 5 er veldig fornøyd – hvor fornøyd er du med måten du ble behandlet på i retten?	F: \Q44B=1 R: *
1 - Veldig misfornøyd	☐ 1	
2	☐ 2	
3	☐ 3	
4	☐ 4	
5 - Veldig fornøyd	☐ 5	
Vet ikke	☐ 6	
Vil ikke svare	☐ 7	
Q46B	Ble den eller de som hadde begått overgrepet dømt?	F: \Q44B=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	

Q47B	Har du mottatt noen erstatning fra den som begikk overgrepet?	F: \Q46B=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q48B	Har du søkt voldsoffererstatning?	F: \Q47B=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q49B	Har du fått innvilget erstatning?	F: \Q48B=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
ID: politi3		
Q38C	Du har beskrevet at du har blitt angrepet fysisk i voksen alder. Meldte du dette til politiet?	F: \hjelpesk2.a=1.6 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Ikke aktuelt å anmelde (⇒ Q50) ☐ 5		
Q39C	Hva var grunnen til at du ikke anmeldte hendelsen?	F: \Q38C=2 R: *
Hjelp eventuelt til		
Det var for bagatellmessig, ikke verd å anmelde ..	☐ 01,	
Det var en familiesak, ikke noen politisak	☐ 02,	
Du mente de ikke kunne hjelpe noe særlig	☐ 03,	
Du fryktet de ikke ville tro på deg	☐ 04,	
Du trodde ikke de ville være særlig imøtekomende	☐ 05,	
Politiet anbefalte meg å ikke anmelde	☐ 06,	
Du liker ikke/er redd politiet	☐ 07,	
Du var redd det bare ville føre til mer vold/overgrep	☐ 08,	
Du orker ikke flere ydmykelser	☐ 09,	
Du ville ikke at det skulle bli rettsak	☐ 10,	
Det hadde andre årsaker	☐ 11,	
Ikke les opp		
Husker ikke	☐ 12e,	
Vil ikke svare	☐ 13e,	

Q40C	Var det noen andre som anmeldte?	F: \Q38C=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q41C	Fikk politiet kjennskap til det på annen måte?	F: \Q40C=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q42C	Ble saken etterforsket?	F: \Q38C=1 \Q40C=1 \Q41C=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q43C	På en skala fra 1 – 5 hvor 1 er veldig misfornøyd og 5 er veldig fornøyd – hvor fornøyd er du med kontakten med politiet i denne saken?	F: \Q38C=1 R: *
1 - Veldig misfornøyd	☐ 1	
2	☐ 2	
3	☐ 3	
4	☐ 4	
5 - Veldig fornøyd	☐ 5	
Vet ikke	☐ 6	
Vil ikke svare	☐ 7	
Q44C	Kom saken for retten?	F: \Q42C=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q45C	På en skala fra 1 – 5 hvor 1 er veldig misfornøyd og 5 er veldig fornøyd – hvor fornøyd er du med måten du ble behandlet på i retten?	F: \Q44C=1 R: *
1 - Veldig misfornøyd	☐ 1	
2	☐ 2	
3	☐ 3	
4	☐ 4	
5 - Veldig fornøyd	☐ 5	
Vet ikke	☐ 6	
Vil ikke svare	☐ 7	

Q46C	Ble den eller de som hadde begått volden dømt?	F: \Q44C=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q47C	Har du mottatt noen erstatning fra den som begikk volden?	F: \Q46C=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q48C	Har du søkt voldsoffererstatning?	F: \Q47C=2 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	
Q49C	Har du fått innvilget erstatning?	F: \Q48C=1 R: *
Ja	☐ 1	
Nei	☐ 2	
Vet ikke	☐ 3	
Vil ikke svare	☐ 4	

Q50 Har du som følge av hendelsene du har vært utsatt for noen gang vært i kontakt med:

Gjelder hendelser som har vært omtalt i intervjuet.

F: \Q34
X.a=1-4
R: *

Krisesenter	☐ 01,
Krisetelefon	☐ 02,
Sosialkontor	☐ 03,
Familievernkontor	☐ 04,
Advokat	☐ 05,
Politiet	☐ 06,
Fastlege	☐ 07,
Legevakt	☐ 08,
Tannlege	☐ 09,
Helsestasjon	☐ 10,
Psykolog/psykiater	☐ 11,
Barnevern	☐ 12,

Noter: _____

Noter: _____

Noter: _____

Ingen av disse ☐ 16e,

Vet ikke/ ønsker ikke å svare ☐ 17e.

ID: sosial

Q52

R: *

	Aldri	Sjelden	Noen ganger	Ofte	Veldig ofte eller alltid	Ønsker ikke å svare	
	1	2	3	4	5	6	
Når du har behov for å snakke, hvor ofte er noen villig til å lytte til deg?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	1
Kan du snakke om dine tanker og følelser?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	2
Viser folk deg sympati og støtte?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	3
Er det noen som kan gi deg praktisk hjelp?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	4
Har du noen gang følt deg sviktet av folk som du regnet med ville støtte deg?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	5
Hender det at du føler deg ensom?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	6

Q32 Hvor mye har du opplevd av de følgende plagene den siste uken:						R: *	
	Ikke plaget	Litt plaget	Ganske mye plaget	Veldig mye plaget	Vet ikke/ønsker ikke å svare		
	1	2	3	4	5		
Plutselig frykt uten grunn	☐	☐	☐	☐	☐	1	
Føler deg redd eller engstelig	☐	☐	☐	☐	☐	2	
Matthet eller svimmelhet	☐	☐	☐	☐	☐	3	
Føler deg anspent eller oppjaget	☐	☐	☐	☐	☐	4	
Lett for å klandre deg selv	☐	☐	☐	☐	☐	5	
Søvnproblemer	☐	☐	☐	☐	☐	6	
Nedtrykt, tungsindig	☐	☐	☐	☐	☐	7	
Følelse av å være unyttig, lite verd	☐	☐	☐	☐	☐	8	
Følelse av at alt er et slit	☐	☐	☐	☐	☐	9	
Følelse av håpløshet mht. framtida	☐	☐	☐	☐	☐	10	

ID: demografi	
DEM_SIVST	Så noen bakgrunnsspørsmål.
Er du	
Gift	☐ 1
Samboer	☐ 2
Ugift/Aldri vært gift	☐ 3
Tidligere gift eller samboer/Separert/Fraskilt	☐ 4
Enke/Enkemann	☐ 5
STATSBORGER	Er du norsk eller utenlandsk statsborger?
R: *	
Norsk	☐ 1
Utenlandsk	☐ 2
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 3
LAND	I hvilket land ble du født?
R: *	
Norge	☐ 1
Resten av Norden	☐ 2
Europa unntatt Tyrkia	☐ 3
Afrika	☐ 4
Asia med Tyrkia	☐ 5
Nord-Amerika	☐ 6
Sør- og Mellom-Amerika	☐ 7
Oseania	☐ 8
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 9
BODD_NORGE	Hvor lenge har du bodd i Norge?
F: \land.a=1 R: *	
0-2 år	☐ 1
3-5 år	☐ 2
6-10 år	☐ 3
11-20 år	☐ 4
Mer enn 20 år	☐ 5
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐ 6

LAND_MOR		I hvilket land ble moren din født?
R: *		
Norge	☐	1
Resten av Norden	☐	2
Europa unntatt Tyrkia	☐	3
Afrika	☐	4
Asia med Tyrkia	☐	5
Nord-Amerika	☐	6
Sør- og Mellom-Amerika	☐	7
Oseania	☐	8
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐	9
LAND_FAR	I hvilket land ble faren din født?	
R: *		
Norge	☐	1
Resten av Norden	☐	2
Europa unntatt Tyrkia	☐	3
Afrika	☐	4
Asia med Tyrkia	☐	5
Nord-Amerika	☐	6
Sør- og Mellom-Amerika	☐	7
Oseania	☐	8
Vet ikke/ ønsker ikke å svare	☐	9
RAAD	Hvor god råd synes du at familien din har i forhold til folk flest?	
R: *		
Bedre råd	☐	1
Omtrent som folk flest	☐	2
Dårligere råd	☐	3
Vet ikke	☐	4
Vil ikke svare	☐	5

UTDANNING	Hva er din høyeste fullførte utdanning?	R: *
	Universitet/høgskole mer enn 4 år	☐ 1
	Universitet/høgskole inntil 4 år	☐ 2
	Allmennfaglig studieretning / studieforbereende opplæring på videregående skole	☐ 3
	Yrkesskole/ Yrkeshøgskole / yrkesfaglig opplæring på videregående skole	☐ 4
	Grunnskole	☐ 5
	Ingen fullført utdanning	☐ 6
	Vil ikke svare	☐ 7
HUSH_INNTEKT	Hva vil du anslå husstandens samlede brutto inntekt til pr. år? Altså all samlet inntekt før skatt og fradrag.	R: *
	Inntil kr. 100.000	☐ 01
	Kr. 100.-199.000	☐ 02
	Kr. 200.-299.000	☐ 03
	Kr. 300.-399.000	☐ 04
	Kr. 400.-499.000	☐ 05
	Kr. 500.-599.000	☐ 06
	Kr. 600.-749.000	☐ 07
	Kr. 750.000 til 999.000	☐ 08
	Kr. 1 mill. eller mer	☐ 09
	Ville ikke svare	☐ 10
	Visste ikke	☐ 11
POST	Hva er ditt postnummer?	R: *
	Noter postnr.	____
KONTAKT	Vi vil gjerne ha anledning til å gjennomføre tilleggsundersøkelser med noen av de som har deltatt i denne undersøkelsen. Er du villig til at vi kontakter deg igjen senere for et nytt intervju?	R: *
	Vi ber ikke nå om ditt samtykke til å være med neste gang, bare om din tillatelse til å ta kontakt med deg igjen og spørre deg om du ønsker å være med.	
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2

FULLFORT	Da er intervjuet snart fullført. Vi vil gjerne få takke deg for at du har deltatt, og stille deg et par avsluttende spørsmål.	
	Hvordan synes du det var å svare på denne undersøkelsen – var det greit eller var noen spørsmål følelsesmessig belastende?	R: *
	Greit	☐ 1
	Noen spørsmål var belastende	☐ 2
	Ønsker ikke å svare	☐ 3
SNAKKE	Er det slik at du har behov for å snakke med noen om dette?	F: \fullfort.a=2; 3 R: *
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2
LABEL110	Synes du at du har noen å snakke med om dette, eller ønsker du en oppfølgingssamtale?	F: \snakke.a=1 R: *
	Ja, ønsker oppfølgingssamtale	☐ 1
	Nei, ønsker ikke oppfølgingssamtale	☐ 2
	Vil ikke svare	☐ 3
LABEL111	Denne undersøkelsen har tilknyttet støtte fra helsepersonell. De som ønsker det, kan få en times samtale med en psykolog. Har du behov for det?	F: \Label110.a=1; 3 R: *
	Ja	☐ 1
	Nei	☐ 2
	Det er det oppfølgingstilbudet som er i denne studien. Du har anledning til å be om en oppfølgingssamtale senere, hvis du vil. Da kan du bruke den mailadressen som står i følgemaileden du fikk, men da må du huske å gjøre det innen en uke.	
	Dersom du ønsker en times samtale med en psykolog, ta kontakt med Kristin Pran i Ipsos MMI som vil formidle kontakten. E-postadressen er kristin.pran@ipsos.com	

Hvis du ønsker mer informasjon om undersøkelsen kan du gå inn på senterets websider nkvt.no Dersom du senere ønsker å trekke deg fra undersøkelsen finner du også informasjon om hvordan du går frem på nkvt.no. Eller du kan ta kontakt med IPSOS MMI. Du kan da også kreve at data om deg som ikke allerede er benyttet i analyser blir slettet.

Tusen takk for hjelpen!

ID: cawi_slutt

KOMPLETT Komplet

R: 1
A: sys_range
c

OK ☐ 1.

SCREENED Screened

F: 1
\Komplett=1
R: 1
A: sys_range
c

OK ☐ 1.

KJONN_KVOTE Kjønn - komplette intervju.

F: \kjonn.a=
1;2
R: 1 try
\kjonn=1 2
try \kjonn=2
A: sys_range
c

Menn ☐ 1

Kvinner ☐ 2

ALDER_KVOTE Alder - komplette intervju.

F:
\alder.a.1=
18;39
R: 1 try
\alder.1=15
;24 2 try
\alder.1=25
;39 3 try
\alder.1=40
;59 4 try
\alder.1=60
;99
A: sys_range
c

18-24 år ☐ 1

25-39 år ☐ 2

40-59 år ☐ 3

60 år+ ☐ 4

TARGET_FYLKE		Fylkesfordeling	
		F: \post.a.1="	
		R: 1 try \post.1=	
		1500:1539; 1560:1899; 1950 2 try \post.1=	
		1300:1499; 1540:1556; 1900:1949; 1951:2099; 2150:2170 3 try \post.1=	
		0001:1299 4 try \post.1=	
		2100:2145; 2190:2599; 2610:2612; 2616 5 try \post.1=	
		2600:2609; 2611:2613 :2615:2617 :2999:3520 :3522:3528 6 try \post.1=	
		3000:3059; 3300:3519; 3523:3526; 3529:3649 7 try \post.1=	
		3060:3299 8 try \post.1=	
		3650:3999 9 try \post.1=	
		4724:4999 10 try \post.1=	
		4400:4450; 4473:4720; 4740:4750 :4752 11 try \post.1=	
		4000:4399; 4460:4465; 5500:5549; 5560:5589; 5595 12 try \post.1=	
		5000:5499; 5550:5559; 5590:5594; 5596:5715; 5719:5739; 5750:5959; 5981:5999 13 try \post.1=	
		5716:5718; 5740:5749; 5960:5980; 6700:6996 14 try \post.1=	
		6000:6609 15 try \post.1=	
		7000:7119; 7127:7499; 7540:7566; 7580:7599; 7740:7744; 7748 16 try \post.1=	
		7120:7126; 7500:7533; 7570:7600 :7739:7745 :7746:7750 :7977:7983 :7999 17 try \post.1=	
		7980:7982; 8000:8408; 8410:8985; 9436:9441 :9444:9448 18 try \post.1=	
		8409:9000 :9435:9438 :9440:9445 :9447:9449 :9499 19 try \post.1=	
		9500:9998 A: sys_range c	
Østfold		☐	01
Akershus	2013 Ipsos MMI	☐	02 028
Oslo		☐	03
Hedmark		☐	04
Oppland		☐	05

Takk for at du deltok. Dessverre er du ikke i målgruppen for denne undersøkelsen.

Utkast

+